

ФІЗИЧНА-ОСОБА ПІДПРИЄМЕЦЬ
СИРОТЕНКО ЄВГЕН МИКОЛАЙОВИЧ

27-10-17263-25
Номер в Єдиному реєстрі
стратегічної екологічної оцінки

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ДОКУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ
ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ ЯВОРНИЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ НА 2026 РІК

ЗМІСТ

Назва розділу	Стор.
Вступ	3
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	11
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	18
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	63
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	76
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	80
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	92
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.	101
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).	107
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення	111
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у т.ч. для здоров'я населення	119
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію	120
12. Перелік виконавців звіту про стратегічну екологічну оцінку	122

Вступ

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів та населених пунктів. Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів та програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявити та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів і підготовці планів і програм з метою забезпечення збалансованого (сталого) розвитку.

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування національної практики застосування екологічної оцінки.

Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародно-правовими документами щодо проведення СЕО є: Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє природне середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифіковано Верховною Радою України (від 01.07.2015 №562-VIII), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє природне середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

З 12 жовтня 2018 року в Україні вступив в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№2354-VIII від 20 березня 2018 року).

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (схвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року). В цьому Законі про СЕО згадується в основних інструментах реалізації державної екологічної політики. Тобто стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля – дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки тощо.

СЕО в Україні здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Відповідно до п. 1 статті 2 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», даний Закон регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, управління відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством

передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»), або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі (далі – території з природоохоронним статусом), крім тих, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Об'єкт СЕО і рівень планування

Об'єкт стратегічної екологічної оцінки – Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік (далі – Програма) (селище Іларіонове перейменоване на Яворницьке відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про перейменування окремих населених пунктів та районів» від 19.09.2024 року № 3984-IX) є документом державного планування місцевого рівня, та скерована на покращення умов життя як мешканців громади, так і гостей, туристів, інвесторів через поліпшення бізнесу та інвестиційного клімату, її культурної привабливості, якості громадського середовища та системи надання ринкових і неринкових послуг. Основою для Програми стали конкурентні переваги громади, а також ті можливості, які відкриваються через зміни в її зовнішньому оточенні.

Для ефективної реалізації регіональної та місцевої політики необхідне узгодження цілей, пріоритетів, завдань і заходів центральних, регіональних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування стосовно як розв'язання нагальних проблем розвитку, так і досягнення довгострокових стратегічних цілей. Тому, розробка та реалізація Програми соціального, економічного та культурного розвитку громади здійснюється на основі системи взаємопов'язаних документів: законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення Програм економічного і соціального розвитку України», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій», постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами), наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 року № 265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад», рішення сесії Дніпропетровської обласної ради «Про Стратегію регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року» від 07.08.2020 року № 624-24/VII.

Програму розроблено виконавчим комітетом Яворницької селищної ради Синельниківського району Дніпропетровської області на основі комплексного аналізу демографічної ситуації, стану використання природного, виробничого та трудового потенціалу, конкурентоспроможності економіки, оцінки рівня розвитку економіки і соціальної сфери, з урахуванням впливу внутрішніх і зовнішніх політичних, економічних та інших факторів, а також з врахуванням гендерно орієнтованого підходу в бюджетний процес та тих викликів які постали в умовах продовження дії правового режиму воєнного стану в Україні через військову агресію російської федерації.

Проте, дотримання встановленої постановою № 621 типової структури ускладнюється відсутністю повної необхідної поточної статистичної інформації у 2025 році, оскільки згідно з положеннями Закону України від 03.03.2022 № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупиняють оприлюднення статистичної інформації, за деяким винятком.

Окреслена ситуація ускладнює проведення об'єктивного аналізу і оцінки поточної соціально-економічної ситуації в адміністративно-територіальних одиницях та формування прогнозних показників на 2026 рік.

У Програмі визначено заходи щодо розвитку провідних галузей виробничої та соціальної сфери у 2026 році відповідно до завдань, передбачених актами Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Дніпропетровської обласної ради, розпорядженнями та дорученнями керівництва Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

Головною метою Програми є забезпечення сталого соціально-економічного і культурного розвитку громади, підвищення ефективності використання фінансового ресурсу, направлено на відновлення та подальший розвиток інфраструктури, збільшення доходів селищного бюджету, підвищення стандартів безпеки для мешканців громади і внутрішньо переміщених осіб, надання якісних адміністративних, освітніх, медичних, соціальних та житлово – комунальних послуг, залучення інвестиційних ресурсів, створення прозорих і сприятливих умов для ведення бізнесу, забезпечення виконання зобов'язань щодо підтримки учасників бойових дій, ветеранів війни та їх сімей.

Структуру Програми побудовано відповідно до вказаних пріоритетних напрямів розвитку.

У частині I «Пріоритети та основні завдання соціально-економічного та культурного розвитку громади на 2026 рік» Програми визначено поточну ситуацію, з наданням наявних статистичних даних, пріоритетні завдання на 2026 рік щодо вирішення проблемних питань, наведено обласні та державні галузеві програми, що реалізуються в області у відповідних галузях економіки і соціальної сфери.

Частина II Програми містить конкретні заходи щодо реалізації пріоритетних завдань у відповідній сфері, заплановані на 2026 рік, та очікувані результати виконання цих заходів.

У частині III «Ресурсне забезпечення» Програми наведено обсяг коштів, що пропонується залучити на виконання Програми.

Координацію реалізації Програми здійснює Виконавчий комітет Яворницької селищної ради Синельниківського району Дніпропетровської області, його структурні підрозділи спільно комунальними підприємствами, які розробили відповідні розділи Програми.

У ході виконання до Програми можуть вноситися зміни. Зміни до Програми затверджуються сесією Яворницької селищної ради Синельниківського району Дніпропетровської області.

Рівень планування – місцевий.

СЕО та стадії її здійснення

Стратегічна екологічна оцінка виконується відповідно до законів України «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про місцеве самоврядування в Україні».

Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування Програми, розробляється відповідно до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705, в обсягах визначених вимогами статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Оцінка проводилась паралельно з підготовкою Програми.

Для розробки SEO передбачається:

- проведення аналізу існуючих матеріалів щодо стану довкілля (доповідь про стан довкілля, дані моніторингу стану довкілля, статистичні дані та таке інше);
- проведення незалежних експертних оцінювань та наукових досліджень (у разі необхідності).

Запропонована методологія проведення SEO Програми, як і методологія розроблення самої Програми, складається з шести етапів:

Етап 1. Підготовчий

Етап 2. Визначення сфери охоплення SEO

Етап 3. Оцінка екологічної ситуації на території

Етап 4. Проведення SEO (оцінка запропонованих заходів щодо впливу на довкілля та відповідність національним і регіональним екологічним цілям)

Етап 5. Розроблення документації з SEO та передача на затвердження

Етап 6. Моніторинг фактичного впливу впровадження Програми на довкілля

Слід зазначити, що стратегічна екологічна оцінка визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів), ймовірні наслідки від такої діяльності та об'єктів, інше.

Під час підготовки звіту про SEO в якості джерела необхідної інформації будуть використовуватися нормативно-правові акти, матеріали щорічних доповідей про стан довкілля та соціально-економічне становище, матеріали науково-дослідних робіт, архівні матеріали, відкритих даних з офіційних вебсайтів.

В зв'язку з тим, що стратегічні рішення завжди приймаються в умовах дефіциту інформації і закрити всі прогалини в рамках SEO не можливо, так і це не має практичного сенсу. Частина важливих досліджень, Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705, рекомендується перенести на більш низькі рівні планування, в тому числі на рівень реалізації конкретної планованої діяльності, що визначена вимогами Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Передбачається проведення цільового аналізу та буде здійснена оцінка наслідків реалізації ДДП.

Забезпечення доступу та врахування думки громадськості під час розроблення ДДП та здійснення SEO

В рамках проведення процедури стратегічної екологічної оцінки ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» складено заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки розміщено в публічних місцях, а саме:

- дошка оголошень в приміщенні виконкому Яворницької селищної ради, селище Яворницьке, вул. Незалежності, буд. 19;
- дошка оголошень в приміщенні адміністративної будівлі Добричівського старостинського округу в селищі Добричі, вулиця Центральна, 27Б;
- дошка оголошень в приміщенні адміністративної будівлі Дерезуватського старостинського округу в селі Дерезувате, вулиця Центральна, 1а від 06.10.2025.

Замовником ДДП – Виконавчим комітетом Яворницької селищної ради Синельниківського району Дніпропетровської області забезпечується вільний доступ громадськості до документів протягом усього строку громадського обговорення в приміщенні Яворницької селищної ради за адресою: 52520, Дніпропетровська обл., Синельниківський р-н, с-ще Яворницьке, вул. Незалежності, 19.

Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості Замовником ДДП оприлюднено заяву про визначення обсягу СЕО проєкту документу державного планування «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» шляхом розміщення на офіційному вебсайті Яворницької селищної ради, з яким можна ознайомитися за посиланням https://yavornytske.dp.gov.ua/gromadskosti/publiczna-informaciya_/strategichna-ekolohichna-otsinka та в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки за номером № 27-10-17263-25 від 27.10.2025.

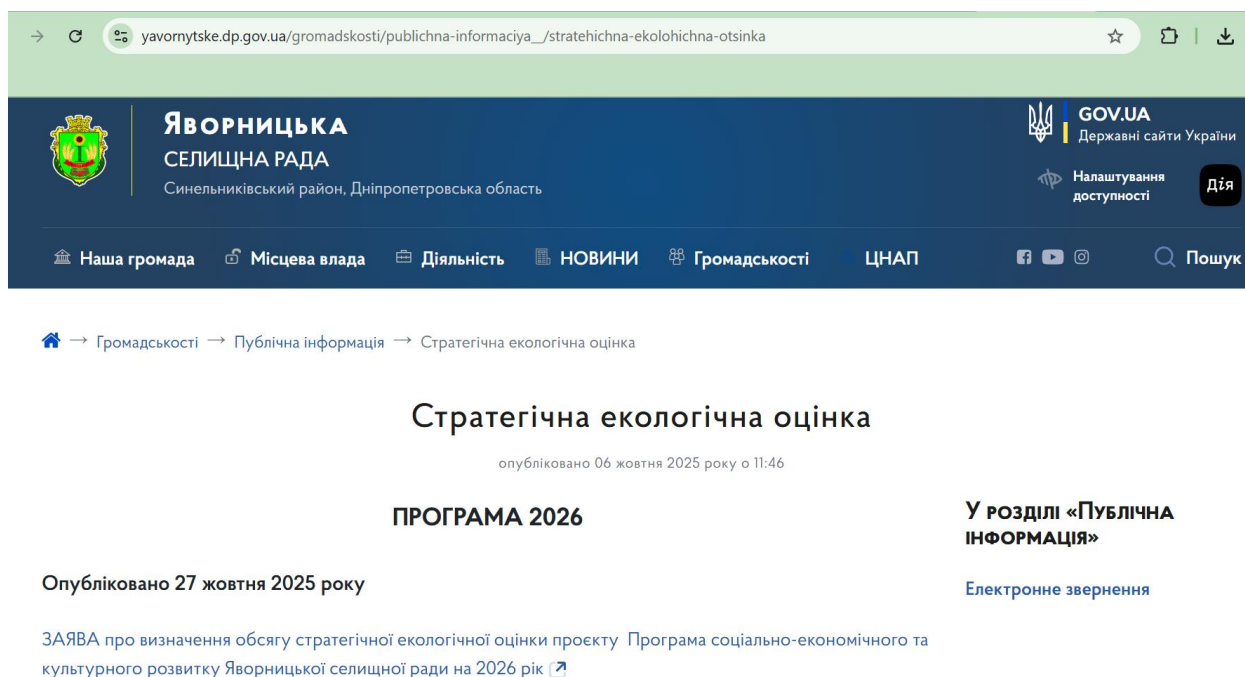

Рисунок 1. Розміщення заяви про визначення обсягу СЕО проєкту ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» на офіційному вебсайті Яворницької селищної ради.

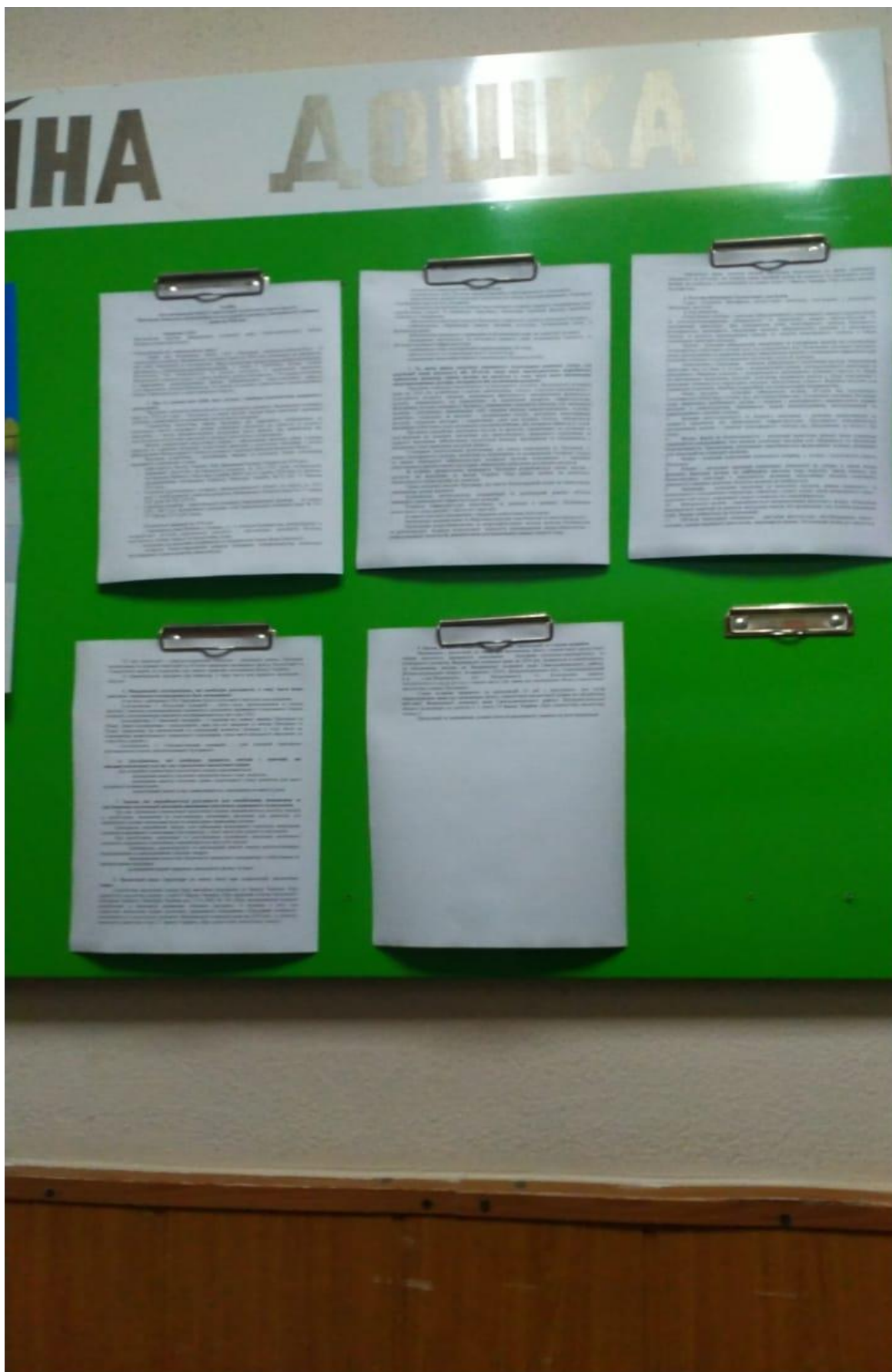

Рисунок 2. Місце розміщення заяви про визначення обсягу СЕО проєкту ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» в приміщенні виконкому Яворницької селищної ради по вул. Незалежності, буд. 19.

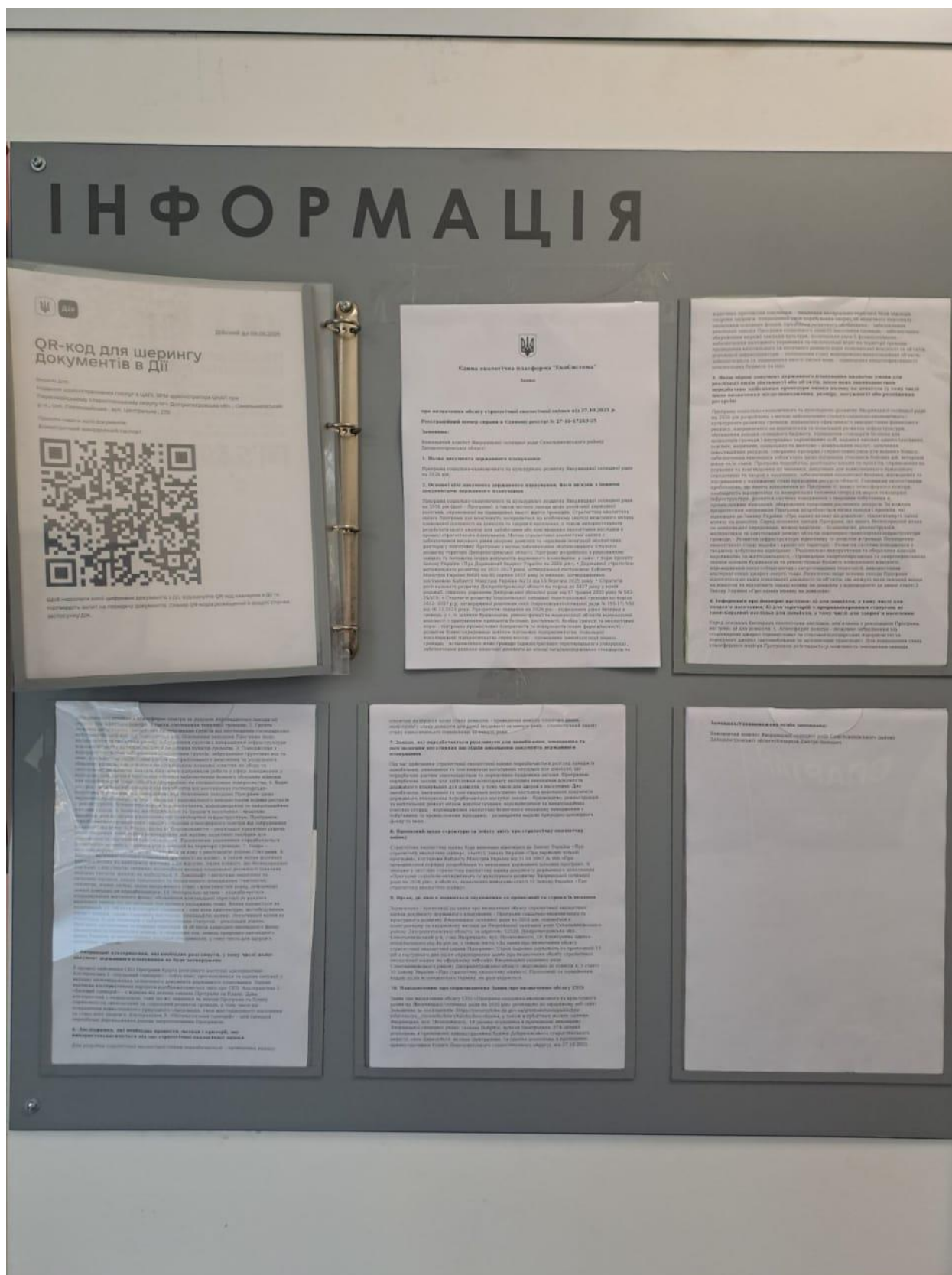

Рисунок 3. Місце розміщення заяви про визначення обсягу SEO проекту ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» дошка оголошення в приміщенні адмінбудівлі Добричівського старостинського округу в селище Добричі, вулиця Центральна, 27Б.

Рисунок 4. Місце розміщення заяви про визначення обсягу СЕО проєкту ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» на дошці оголошень поруч з адмінбудівлі Дерезуватського старостинського округу в селі Дерезувате вул. Центральна, буд. 1а.

Протягом строку громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (10 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки ДДП було розміщено в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки за номером №27-10-17263-25 від 27.10.2025 для розгляду органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та у сфері охорони здоров'я.

В листі від 05.11.2025 № 73/0/502-25 від Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації отримано пропозиції стосовно визначення обсягу дослідження та рівня деталізації інформації, що має бути включена до Звіту про стратегічну екологічну оцінку, та визначена низка питань, яким необхідно приділити увагу під час виконання стратегічної екологічної оцінки. Надані пропозиції були враховані під час здійснення СЕО та підготовки звіту, у відповідності до вимог діючого природоохоронного законодавства, Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та з урахуванням «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Міністерством екології та природних ресурсів України.

Департаментом охорони здоров'я Дніпропетровської обласної військової адміністрації не надані зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту ДДП.

1. Зміст та основні цілі документу державного планування. Його зв'язок з іншими документами державного планування.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік (далі – Програма) розроблена з метою реалізації заходів та проєктів, спрямованих на усунення та пом'якшення дії чинників, шкідливих для навколишнього природного середовища та здоров'я населення, забезпечення екологічної безпеки, відтворення та підтримання у належному стані природних ресурсів області.

Програма визначає сукупність взаємоузгоджених завдань і заходів, що будуть реалізовуватися органом місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями щодо вирішення нагальних проблем та досягнення стратегічних цілей розвитку регіону у 2026 році.

Рішення ДДП передбачають розвиток базових галузей економіки та інфраструктури життєзабезпечення: промисловий комплекс, агропромисловий комплекс, енергозабезпечення, транспортний комплекс, реформування житлово-комунального господарства, охорона навколишнього природного середовища, розвиток будівельної галузі та забезпечення населення житлом, розвиток споживчого ринку, а також охоплює усі види господарської діяльності: промисловий, агропромисловий і транспортний комплекси, енергозбереження та енергоефективність, паливно-енергетична галузь, житлово-комунальне господарство та комунальну інфраструктуру, соціальне забезпечення, впровадження заходів територіального планування, освіти, охорону здоров'я, фізичну культуру та спорт; культуру і туризм, охорону навколишнього природного середовища.

Внаслідок бойових дій в першу чергу потерпають земельні ресурси від забруднення та засмічення, атмосферне повітря – від щоденних викидів внаслідок вибухів, водні об'єкти, лісові ресурси, тваринний світ, природно-заповідний фонд – від ворожої техніки та навмисного знищення. Головними екологічними проблемами, що мають відношення до Програми, є: захист атмосферного повітря; необхідність відновлення та модернізація головних споруд та мереж інженерної інфраструктури (злизова каналізація, централізоване водопостачання та водовідведення), розвиток системи управління відходами, збереження природних рослинних ресурсів.

За кожним пріоритетним напрямком Програми розробляється низка заходів і проєктів, які відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», можуть мати значний вплив на довкілля та підлягатимуть оцінці впливу на довкілля.

Пріоритетні цілі та завдання на 2026 рік:

- Розбудова, відновлення та модернізація інфраструктури громади;
- Рекреаційна інфраструктура;
- Фізична культура і спорт;
- Безпека життєдіяльності, техногенна безпека, охорона навколишнього природного середовища та управління відходами;
- Будівництво, реконструкція об'єктів комунальної власності та впровадження енергозберігаючих, енергоефективних заходів.

В процесі стратегічної екологічної оцінки Програми розглянуті та проаналізовані документи, що містять екологічні цілі, а також заходи і завдання у сфері охорони здоров'я: Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (який набрав чинності 01.01.2020).

Пріоритетні та основні цілі та завдання соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної громади на 2026 рік

Ціль	Завдання
Розбудова, відновлення та модернізація інфраструктури громади.	
Будівництво, реконструкція, модернізація та капітальний ремонт об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури громади	- Будівництво криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате, Дороге, Старолозуватка; - Будівництво водопровідної мережі до селища Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області; - Будівництво водопровідної мережі до селища Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області. - Реконструкція підземного перетину залізниці водопроводом для забезпечення водопостачання в селищі Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області
Рекреаційна інфраструктура	
Розвиток інфраструктури відпочинку та дозвілля в громаді. Поліпшення екологічного стану водойм і прилеглої території	- Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о. Тисінське на території смт. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області.
Фізична культура і спорт	
Залучення широких верств населення до масового спорту	- Будівництво спортивного комплексу з благоустроєм в с-щі Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області.
Безпека життєдіяльності, техногенна безпека, охорона навколишнього природного середовища та управління відходами	
Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру	- Реконструкція підземного перетину залізниці водопроводом для забезпечення водопостачання в селищі Яворницьке; - Будівництво захисної споруди цивільного захисту на території Іларіонівської гімназії Іларіонівського ліцею по вул. Вереснева 9 в смт Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Будівництво захисної споруди цивільного захисту на території Шахтарської гімназії по вул. Миру, 20 в с-щі Шахтарське Синельниківського району Дніпропетровської області; - Будівництво захисної споруди цивільного захисту в складі комплексу (спортивна зала, актовa зала та їдальня) Іларіонівського ліцею Іларіонівської селищної ради Дніпропетровської області по вулиці Європейська, 3 в селищі Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Реконструкція будівлі КЗК «БК «Пектораль»» Іларіонівської селищної ради розташованої за адресою: Дніпропетровська область, Синельниківський район, селище Іларіонове, вул. Тараса Шевченка, 35, з добудовою захисної споруди цивільного захисту, з проведенням термомодернізації та розміщенням альтернативних джерел енергії; - Реконструкція допоміжної будівлі з добудовою захисної споруди

	цивільного захисту, проведенням термомодернізації та розміщення альтернативних джерел енергії комунального некомерційного підприємства «Центр первинної медичної допомоги Яворницької селищної ради Синельниківського району Дніпропетровської області» за адресою: 52520, Дніпропетровська область, Синельниківський р-н, селище Яворницьке, вул. Янтарна, 10.
Розвиток системи управління відходами	- Будівництво станції сортування твердих побутових відходів на території Яворницької селищної ради Синельниківського району Дніпропетровської області.
Раціональне використання та зберігання відходів виробництва та життєдіяльності	- Ліквідація та рекультивація стихійних звалищ на території Яворницької селищної ради Синельниківського району Дніпропетровської області.
Будівництво, реконструкція об'єктів комунальної власності та впровадження енергозберігаючих, енергоефективних заходів.	
Проведення енергозберігаючих та енергоефективних заходів шляхом будівництва та реконструкції будівель комунальної власності, впровадження енергозберігаючих і енергоощадних технологій, використання альтернативних джерел енергії	- Будівництво допоміжної будівлі майстерень Іларіонівського ліцею під розміщення обладнання для виробництва альтернативних джерел енергії та акумулювання теплової енергії за адресою: Дніпропетровська область, Синельниківський район, смт Іларіонове, вул. Європейська, 3; - Придбання обладнання з енергозабезпечення та енергозбереження з монтажем.

Аналіз проєкту ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік.»

З метою забезпечення цілісності системи планування місцевого розвитку Програма враховує положення програмних документів, які діють на державному та регіональному рівнях, та екосистемний підхід та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління та врахування екологічної складової під час розроблення та затвердження ДДП.

Програму розроблено з урахуванням завдань та положень інших документів державного планування, а саме:

- Національна економічна стратегія на період до 2030 року;
- Енергетична стратегія України до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»;
- Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року;
- Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року;
- Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року;
- Стратегія національної безпеки України та інші безпекові стратегії;
- Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки;
- Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року;

- Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року;
- Національна молодіжна стратегія до 2030 року;
- Стратегія розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року;
- Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери;
- Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року (зі змінами);
- Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року;
- Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року;
- Національна транспортна стратегія України до 2030 року;
- Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки;
- Національний план управління відходами до 2033 року та План заходів з реалізації Національного плану управління відходами на 2025-2033 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1353-р;
- Державна стратегія управління лісами України до 2035 року та операційний план її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;
- Водна стратегія України на період до 2050 року та план її реалізації у 2022 – 2024 роках, схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134;
- рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20.
- Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції, схвалена рішенням Дніпровської обласної ради від 07 травня 2025 року № 502-25/VIII.

Регіональних програм:

Дніпропетровська обласна комплексна програма (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (зі змінами), затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 №680-34/VI.

Регіональний план управління відходами у Дніпропетровській області до 2030 року.

Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря на 2023 – 2027 роки Дніпропетровської зони, затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 28.07.2023 року № 310-17/VIII.

Обласна програма «Здоров'я населення Дніпропетровщини на 2020 – 2026 роки» (зі змінами), затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 13.12.2019 №535-20/VII основною метою якої є поліпшення демографічної ситуації, збереження і зміцнення здоров'я населення шляхом підвищення якості та ефективності надання медичної допомоги з пріоритетним напрямом профілактики та лікування хронічних неінфекційних та інфекційних захворювань, найбільш значущих у соціально-економічному та медико-демографічному плані класів і нозологічних форм хвороб.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2025 рік, затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 13 грудня 2024 року № 469-23/VIII якою визначено заходи щодо розвитку провідних галузей виробничої та соціальної сфери у 2025 році відповідно до завдань, передбачених актами Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Дніпропетровської обласної ради, розпорядженнями та дорученнями керівництва Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації.

Місцевих програм:

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Синельниківського району на 2025 рік, затверджена рішенням районної ради від 20 грудня 2024р. № 284-30/VIII та спрямована на стабілізацію економіки господарського комплексу району, забезпечення самодостатності підприємств та господарств усіх форм власності, збереження існуючих та створення нових робочих місць, вчасна, в повному обсязі, виплата

заробітної плати та пенсій, зменшення соціальної напруги серед малозабезпечених верств населення, а також продовження будівництва об'єктів виробничого та соціального призначення.

Програма розвитку земельних відносин і охорони земель Іларіонівської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки, затверджена рішенням селищної ради від 25.05.2023 року № 685-32/VIII. Метою якої є Здійснення заходів для створення ефективного механізму регулювання земельних відносин та управління земельними ресурсами, раціонального використання та охорони земель, розвитку ринку землі, створення інформаційної бази для ведення державного земельного кадастру, створення оптимальних умов для суттєвого збільшення соціального, інвестиційного і виробничого потенціалів землі, зростання її економічної цінності.

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності визначених цілей охорони довкілля щодо виявлених проблем в інших актах законодавства.

Сфери охорони довкілля	Основні виявлені проблеми, пов'язані із проектом ДДП	Стратегічні цілі інших актів законодавства, які мають відношення до виявлених проблем
Атмосферне повітря	Можливе створення джерел викиду в атмосферне повітря від підприємств та можливе збільшення автотранспорту в районі провадження заходів та проектів Програми.	Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки. Зменшення обсягу викидів загальнопоширених забруднюючих речовин: стаціонарними джерелами на 25 відсотків від базового рівня. Визначення цільових показників вмісту небезпечних речовин в атмосферному повітрі, зокрема для важких металів, неметанових летких органічних сполук, завислих часток пилу (діаметром менше 10 мікрон) та стійких органічних забруднюючих речовин з метою їх врахування при встановленні технологічних нормативів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення. Досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища.

Водні ресурси	Можливе створення нових суб'єктів водоспоживання та водовідведення під час провадження заходів та проєктів Програми.	Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки. Реформування сфери охорони та відтворення вод, раціонального використання водних ресурсів. Реконструкція існуючих та будівництво нових очисних споруд з метою зниження на 15 відсотків рівня забруднення вод забруднюючими речовинами (насамперед органічними речовинами, сполуками азоту і фосфору), а також зменшення на 20 відсотків (до базового року) скиду недостатньо очищених стічних вод.
Земельні ресурси	Вплив на ґрунтовий покрив при будівельних роботах, антропогенна трансформація рельєфу внаслідок провадження заходів та проєктів Програми. Можливе забруднення, засмічення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових стічних вод, від поверхневих вод.	Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки. Забезпечення повного врахування природоохоронних вимог під час вирішення питань щодо зміни цільового призначення земельних ділянок для розміщення об'єктів будівництва.
Управління відходами	Можливе утворення нових джерел відходів промислового та побутового характеру внаслідок провадження заходів та проєктів Програми.	Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки. Мінімізація утворення, сортування, переробка або захоронення відходів. Збільшення в 1,5 рази обсягу заготівлі та використання відходів як вторинної сировини.
Сфери охорони довкілля	Основні виявлені проблеми, пов'язані із проєктом ДДП	Стратегічні цілі інших актів законодавства, які мають відношення до виявлених проблем

Цільовий аналіз ДДП

При проведенні цільового аналізу формується перелік цілей з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, і здійснюється подальший аналіз проєкту ДДП на відповідність цим цілям.

Перелік цілей з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, необхідних для проведення цільового аналізу формуються на етапі визначення обсягу СЕО.

На етапі складання звіту про СЕО проводиться аналіз основних елементів проєкту ДДП на його відповідність цілям з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення.

Якщо проєкт ДДП включає певні заходи, важливо оцінити відповідність цих заходів цілям з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення.

Таблиця 1.3. Аналіз відповідності визначених цілей охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення з основними елементами проєкту ДДП.

Цілі з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення	Проєкт ДДП
1. Дотримання законодавства у сфері охорони атмосферного повітря.	З метою покращення стану атмосферного повітря в громаді Програмою розглядається можливість зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за рахунок впровадження заходів по охороні атмосферного повітря.
2. Запобігання забрудненню водних ресурсів.	Основними заходами Програми щодо вирішення найважливіших проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів є реконструкція, будівництво мереж водопостачання, водовідведення та каналізаційних очисних споруд.
3. Запобігання забрудненню земельних ресурсів (грунтів).	З метою недопущення та зниження ризику забруднення земельних ресурсів (грунтів) ДДП заплановано будівництво, реконструкцію каналізаційних очисних споруд та мереж водовідведення.
4. Управління відходами.	Основним напрямком роботи у сфері управління відходами залишається вирішення питання забезпечення повного збирання відходів з метою передачі їх для подальшої обробки (переробки) на спеціалізовані підприємства. З метою покращення існуючої ситуації із розміщенням та захороненням побутових відходів на території громади Програмою запроваджено ряд природоохоронних заходів
5. Забезпечення збереження біорізноманіття	Програмою не заплановано заходів, що стосуються території природно-заповідного фонду.
6. Охорона здоров'я населення, покращення санітарних умов проживання	Виконання всіх вище перелічених цілей ДДП забезпечить послаблення можливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення. Крім того, виконання таких заходів Програми, як будівництво, реконструкція та капітальний ремонт мереж водопостачання, а також будівництво та капітальний ремонт водних свердловин – унеможливить ризики для здоров'я населення через користування водою незадовільної якості. З метою підвищення доступності, ефективності та якості медичного обслуговування населення Програмою заплановані заходи щодо будівництва, реконструкції та капітального ремонту лікарняних закладів.

Таким чином, заходи, які заплановані ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» відповідають екологічним цілям, встановленим на національному та регіональному рівнях. ДДП враховує їх і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Враховуючи географічне розташування об'єкту стратегічної екологічної оцінки, при затвердженні та впровадженні ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» запропоновані цілі та заходи не матимуть транскордонного впливу.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами дослідження)

Територія, що розглядається ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» – Іларіонівська селищна територіальна громада Синельниківського району Дніпропетровської області утворена у червні 2017 р. на підставі рішення Іларіонівської селищної ради від 09 червня 2017 року № 263-23/VII «Про добровільне об'єднання територіальних громад» шляхом об'єднання Іларіонівської селищної та Мар'ївської сільської рад.

Розпорядженням Кабінету міністрів України від 12 червня 2020 р. № 709-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Дніпропетровської області» до Іларіонівської територіальної громади приєднано Дерезуватську сільську раду.

Відповідно до розпорядження КМУ від 12.06.2020 року № 709-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження території громад Дніпропетровської області» до складу Іларіонівської селищної територіальної громади увійшли території 17 населених пунктів, а саме: селища Яворницьке (Іларіонове) – адміністративний центр, Сад, Добричі, Шахтарське; села Іванівка, Дерезувате, Дороге, Знаменівське, Лозуватка, Лугове, Мар'ївка, Мар'їнка, Привільне, Ракове, Старолозуватка, Степове та Широкосмоленка.

Іларіонівська селищна територіальна громада розташована в південно-східній частині Дніпропетровської області. Площа територіальної громади складає 235,993 км². (0,7 % території Дніпропетровської області). Чисельність населення громади на 01 січня 2024 року налічувалось становила 14 389 місцевих жителів.

Відстань між адміністративним центром селищем Яворницьке та обласним центром м. Дніпро складає 26 км.

Територією громади проходить:

- автомобільний шлях європейського значення Е-105 Кіркенес – Ялта;
- автомобільний шлях міжнародного значення М-18 Новомосковськ – Ялта;
- автомобільний шлях територіального значення Т-0401 «Дніпро – Васильківку – Покровське – Гуляйполе – Пологи – Токмак – Молочанськ – Мелітополь».

Залізничне сполучення в громаді присутнє. На території громади знаходяться станція Яворницьке та платформи: 212 км, 219 км, 222 км, Привільне на лінії Нижньодніпровськ-Вузол – Синельникове Придніпровської залізниці.

Таблиця 2.1 Відомості про населені пункти, що увійшли до складу Іларіонівської селищної територіальної громади.

№ з/п	Старостинський округ	Склад округу	Центр округу	Кількість населення, мешканців, осіб
1	Дерезуватський старостинський округ	села Дерезувате, Дороге, Лугове, Широкосмоленка та селище Степове	с. Дерезувате вул. Центральна, буд 1А	849
2	Добричівський старостинський округ	селища Добричі, Привільне, Шахтарське, села Мар'ївка, Мар'їнка та Ракове	С-ще Добричі, вул. Центральна, буд 27Б	2 677

Іларіонівська селищна ТГ розташована в басейні річки Дніпро.

До водних об'єктів належать 9 ставків, річки Татарка, Маячка, та струмок Вороний. Із зазначених ставків, 5 належать до земель комунальної власності, і 4 до земель державної власності. Всього водойми займають 84,2 га.

У геоморфологічному відношенні територія громади розташована у межах Південнопридніпровської акумулятивно-денудаційної рівнини на неогенових відкладах і докембрійських породах. Поверхня переважно рівнинна складена ерозійно-структурними, балково-долинними та яружно-балковими формами. Загальний нахил поверхні — в бік ріки Дніпро.

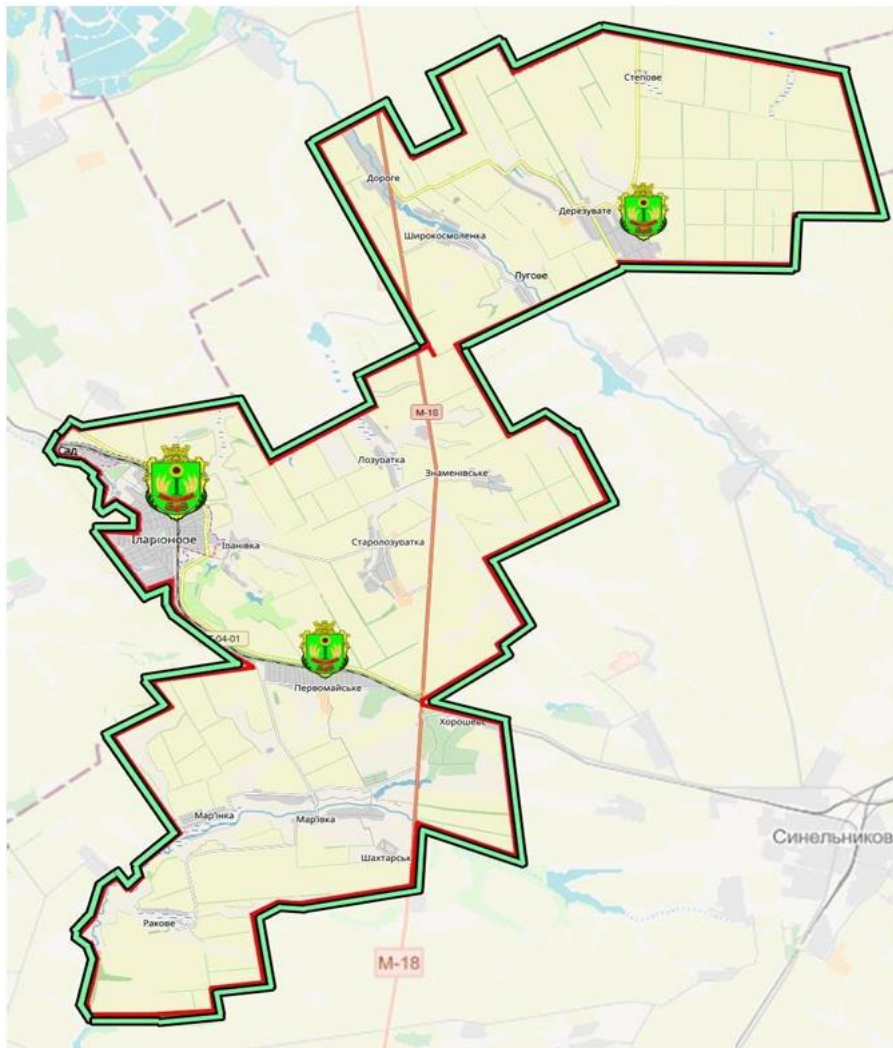

Рисунок 2.1 Карта Іларіонівської селищної територіальної громади

З початку агресії російської федерації проти України і дотепер Дніпропетровська область потерпає від ворожих обстрілів.

Внаслідок бойових дій в першу чергу потерпають земельні ресурси від забруднення та засмічення, атмосферне повітря — від щоденних викидів внаслідок вибухів, водні об'єкти, лісові ресурси, тваринний світ, природно-заповідний фонд — від ворожої техніки та навмисного знищення.

Рельєф громади — хвиляста рівнина, яка розмежована річковими долинами, ярами та балками. В орографічному відношенні приурочена до палеоген-неогенової пластово-покривної височини. Абсолютні відмітки — від 90 до 173 м. Загальний нахил поверхні — в бік ріки Дніпро. На схилах межеріч переважає яружно-балковий рельєф, а в місцях де річки підмивають високі береги, розвиваються зсуви.

Сучасними процесами рельєфоутворення, є зсуви, западини, вимоїни, розростання ярів під тиском господарської діяльності людини.

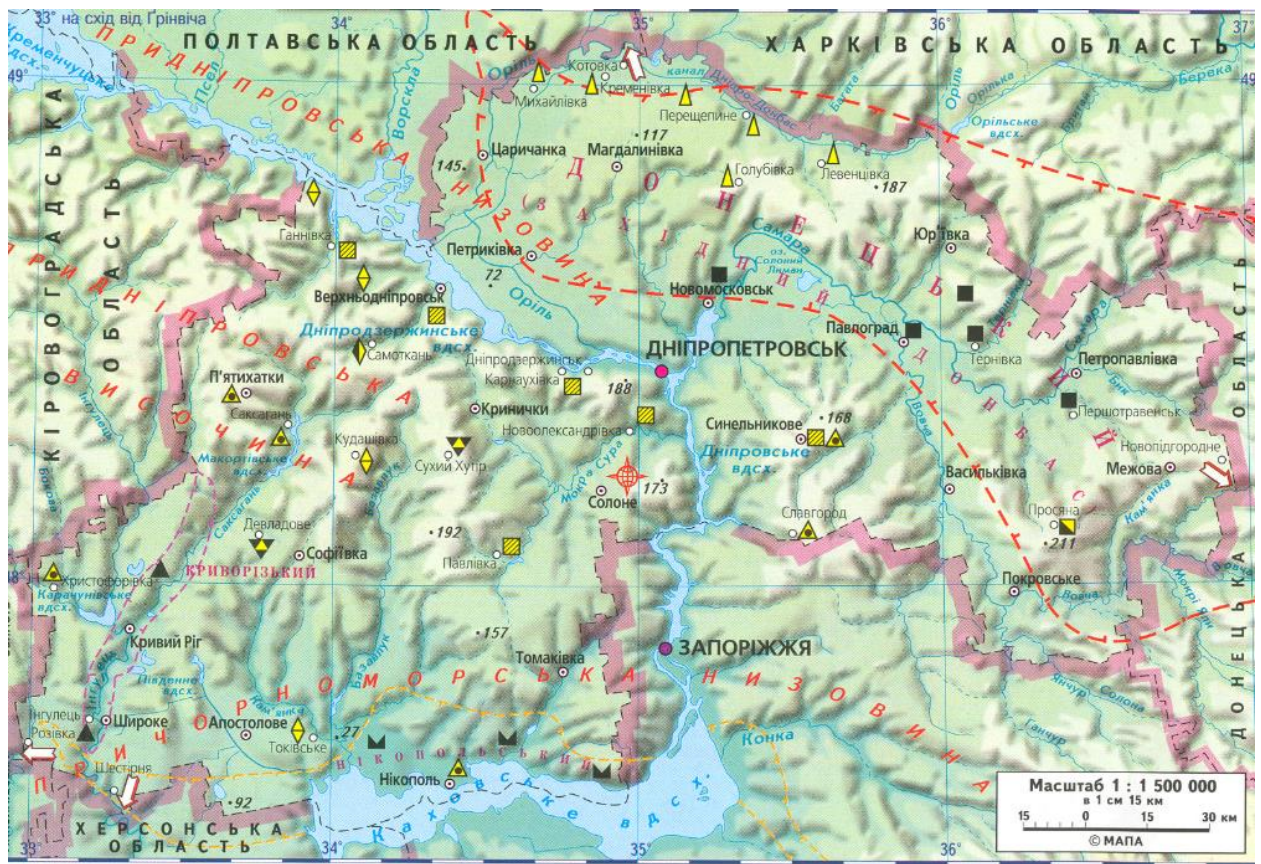

Рисунок 2.2. Фізична карта Дніпропетровської області

Природно-ресурсний потенціал громади складається з мінеральних, водних, земельних, лісових, фауністичних і природно-рекреаційних ресурсів.

Рівнинність території, наявність байрачних лісових ділянок (ліси й інші лісовкриті площі) та схилів різної експозиції забезпечують можливість вирощування в громаді культур з різними агрокліматичними вимогами.

На території громади зустрічаються чорноземи звичайні та чорноземи слабо- і середньогумусні. В окремих місцях регіону зустрічаються малогумусні чорноземи зі слабкою структурою. Поряд з типовими чорноземами, але на значно меншій площі, сформувались солонцюваті та лугові чорноземи.

Територія Іларіонівської селищної територіальної громади приурочена до басейну ріки Дніпро.

Ріка Дніпро – головна водна артерія Дніпропетровщини – має звивисте річище, утворює рукави, багато перепадів, островів, проток, мілин. Ширина долини річки – до 18 км. Ширина заплави – до 12 км. Площа дельти – 350 км². Живлення змішане: снігове, дощове й підземне. Близько 80 % річного стоку Дніпра формується у верхній частині басейну, де випадає багато опадів, а випаровування мале. Водний режим річки визначається добре вираженою весняною повінню, низькою літньою меженню з періодичними літніми паводками, регулярним осіннім підняттям рівня води та зимовою меженню.

Кліматичні умови території

Клімат помірно-континентальний: літо жарке і сухе з частими зливами та сильними південно-східними і східними вітрами, які спричиняють посухи; зима м'яка, малосніжна. Формується він у результаті взаємодії трьох основних факторів, що створюють клімат: сонячної радіації, циркуляції атмосфери і характеру підстилаючої поверхні. Кліматичні

умови району проектування прийняті на підставі ДСТУ-Р Б В.1.1-27:2010 «Будівельна кліматологія» та характеризуються наступними показниками: у відповідності з кліматичним районуванням для будівництва територія відноситься до другої кліматичної зони, підзона ПВ2- центральний та східний лісостеп, західний схил Середньо-Руської височини.

У Яворницькому літо тепле з мінливою хмарністю, а зима довга, морозна, сніжна, вітряна та переважно хмарна. Протягом року температура зазвичай коливається від -1°C до 29°C і рідко опускається нижче 0°C або вище 34°C .

Теплий сезон триває 3,6 місяці, з 23 травня по 10 вересня, із середньою добовою максимальною температурою вище 22°C . Найспекотнішим місяцем року в Яворницькому є липень, із середньою максимальною температурою 29°C та мінімальною 16°C .

Холодний сезон триває 3,8 місяці, з 18 листопада по 13 березня, із середньою денною максимальною температурою нижче 4°C . Найхолоднішим місяцем року в Яворницькому є січень із середньою мінімальною температурою -1°C та максимальною температурою -1°C .

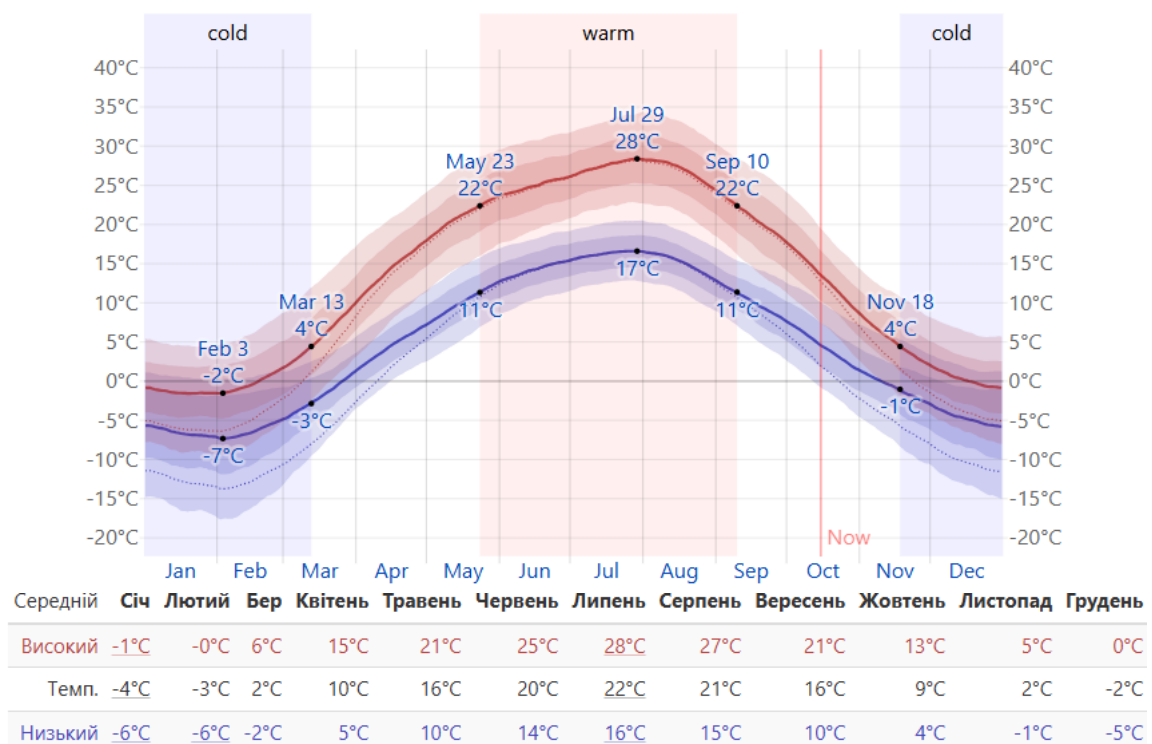

Рисунок 2.3 Графік коливання температур на території селища Яворницьке

У Яворницькому середній відсоток неба, вкритого хмарами, зазнає значних сезонних коливань протягом року.

Ясніша частина року починається приблизно 30 квітня і триває 5,6 місяців, закінчуючи приблизно 16 жовтня.

Найяснішим місяцем року є липень, протягом якого в середньому 74% часу небо ясне, переважно ясне або мінлива хмарність.

Більш хмарна частина року починається приблизно 16 жовтня і триває 6,4 місяці, закінчуючи приблизно 30 квітня.

Найхмарнішим місяцем року є січень, протягом якого в середньому 70% часу небо вкрите хмарами або переважно хмарно.

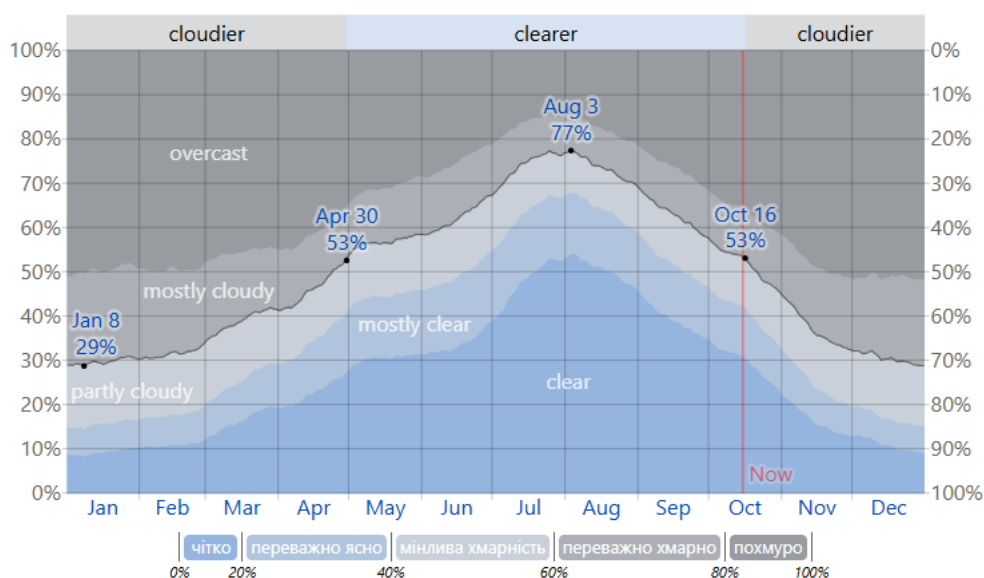

Рисунок 2.4 Графік хмарності на території селища Яворницьке

Ймовірність вологих днів у Яворницькому змінюється протягом року.

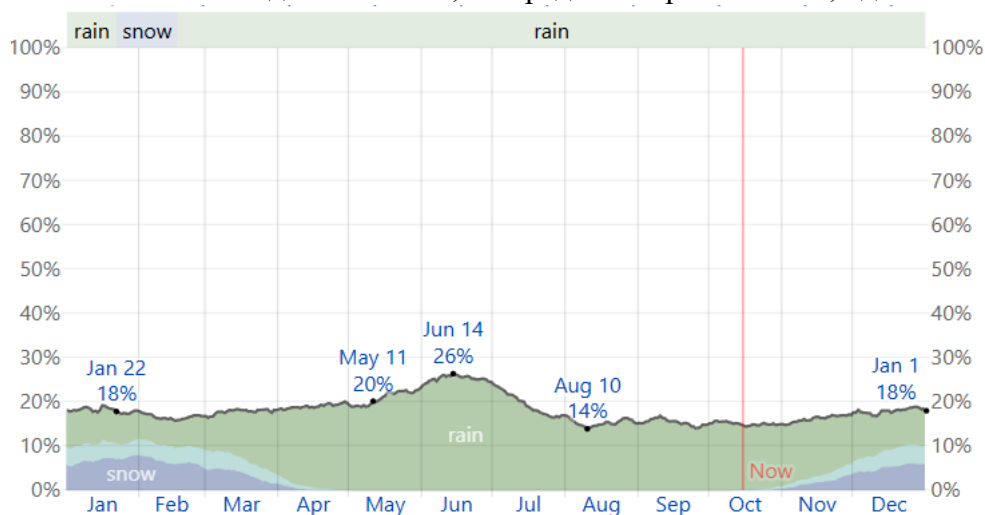
Вологий сезон триває 2,1 місяця, з 11 травня по 13 липня, з ймовірністю понад 20% того, що певний день буде вологим. Місяцем з найбільшою кількістю вологих днів є червень, із середньою кількістю 7,6 днів із щонайменше 1,00 міліметра опадів.

Сухіший сезон триває 9,9 місяців, з 13 липня по 11 травня. Місяць з найменшою кількістю вологих днів – жовтень, із середньою кількістю 4,6 днів із щонайменше 1,00 міліметра опадів.

Серед вологих днів ми розрізняємо ті, коли йде лише дощ, лише сніг або суміш цих двох видів. Виходячи з цієї категоризації, найпоширеніший вид опадів змінюється протягом року.

Найбільше дощів буває протягом 11 місяців, з 17 лютого по 22 січня. Місяць з найбільшою кількістю дощових днів – червень, із середньою кількістю 7,6 днів.

Найбільше снігу буває протягом 3,7 тижнів, з 22 січня по 17 лютого. Місяць із найбільшою кількістю снігових днів – січень, із середньою тривалістю 2,1 дня.

Відсоток днів, у які спостерігаються різні типи опадів, за винятком слідових кількостей: лише дощ, лише сніг та змішані (як дощ, так і сніг випали в один день).

Рисунок 2.5 Графік розподілу дощу та снігу на території селища Яворницьке

Дош у Яворницькому йде протягом усього року. Місяць з найбільшою кількістю опадів у Яворницькому – червень, із середньою кількістю опадів 45 міліметрів.

Найменше опадів у Синельниковому випадає у лютому, із середньою кількістю опадів 13 міліметрів.

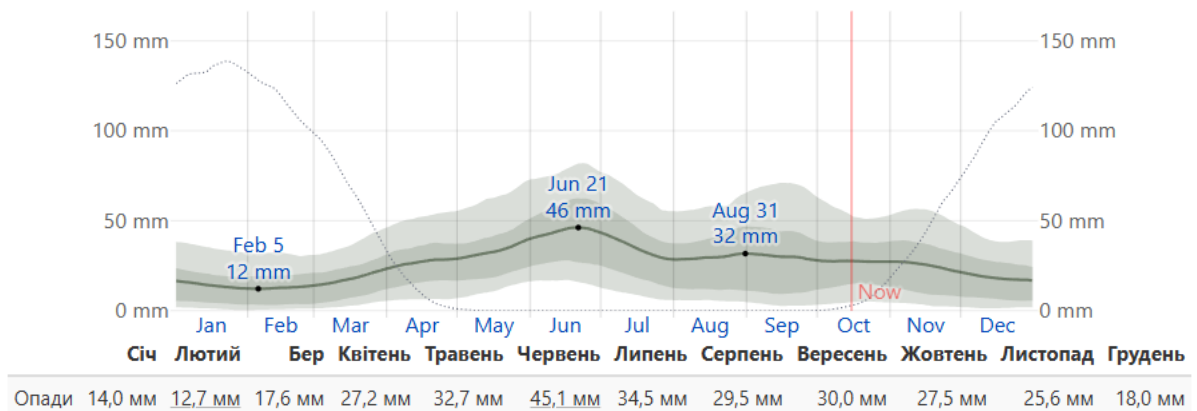

Рисунок 2.6 Графік середньої кількості опадів на території селища Яворницьке

Сніжний період року триває 5 місяців, з 5 листопада по 4 квітня, з ковзним 31-денним снігопадом щонайменше 25 міліметрів. Місяць з найбільшою кількістю снігу в Яворницькому – січень, із середньою кількістю снігопадів 135 міліметрів.

Безсніжний період року триває 7 місяців, з 4 квітня по 5 листопада. Найменше снігу випадає приблизно 22 липня, із середнім загальним накопиченням 0 міліметрів.

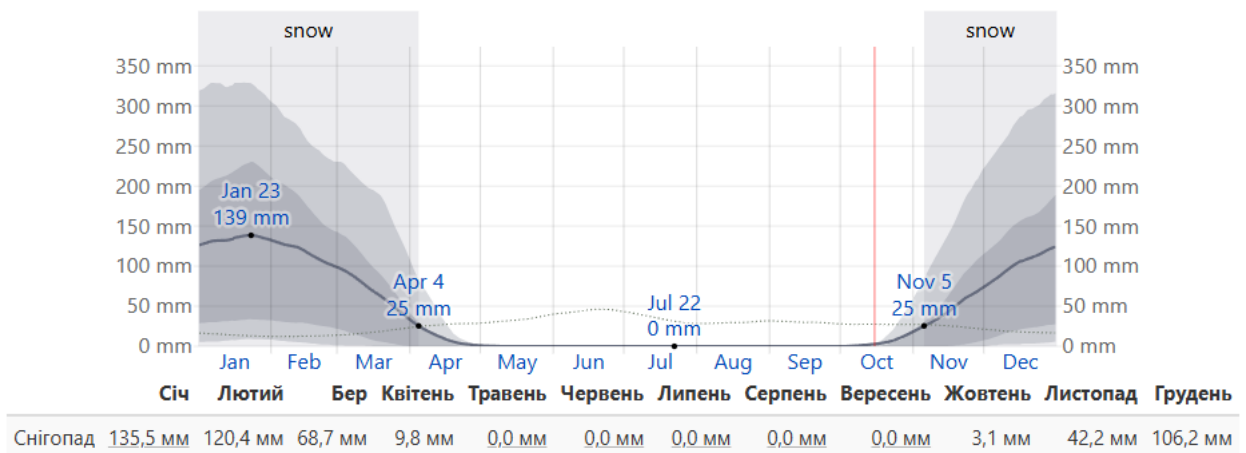

Рисунок 2.7 Графік середньої кількості снігових опадів на території селища Яворницьке

Тривалість дня в Яворницькому дуже змінюється протягом року. У 2025 році найкоротший день був 21 грудня, з 8 годинами 19 хвилинами світлового дня; найдовший день був 21 червня, з 16 годинами 6 хвилинами світлового дня.

Найраніший схід сонця – о 4:36 ранку 16 червня, а найпізніший – через 2 години 53 хвилини – о 7:29 ранку 31 грудня. Найраніший захід сонця – о 15:43 11 грудня, а найпізніший – через 5 годин 0 хвилин – о 20:43 25 червня.

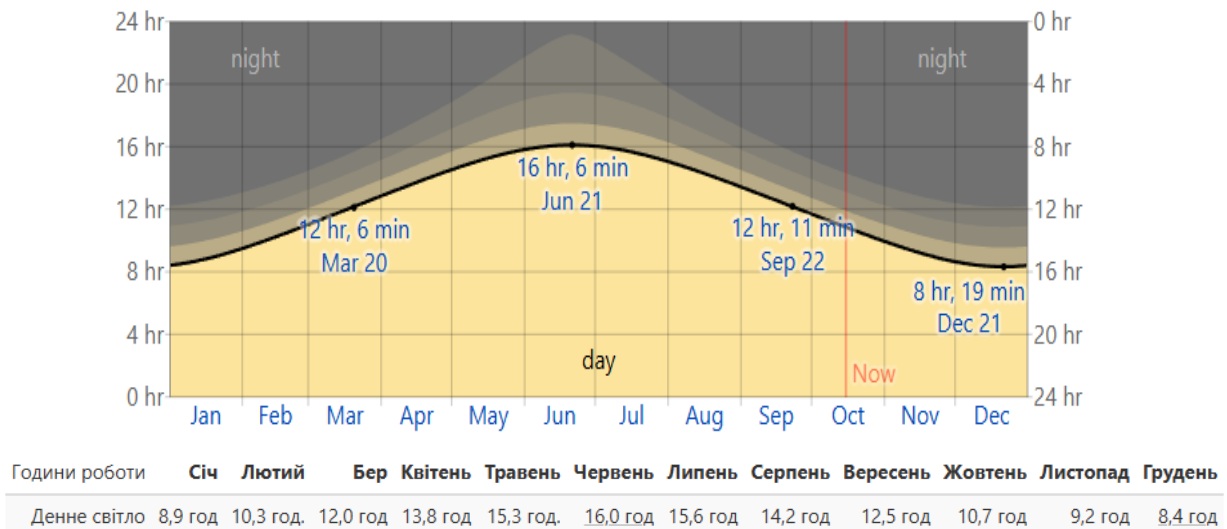

Рисунок 2.8 Графік тривалості дня на території селища Яворницьке

Відчутний рівень вологості в селищі Яворницьке, виміряний відсотком часу, протягом якого рівень комфортної вологості був задушливим, гнітючим, не змінюється суттєво протягом року, залишаючись у межах до 4 % протягом усього року.

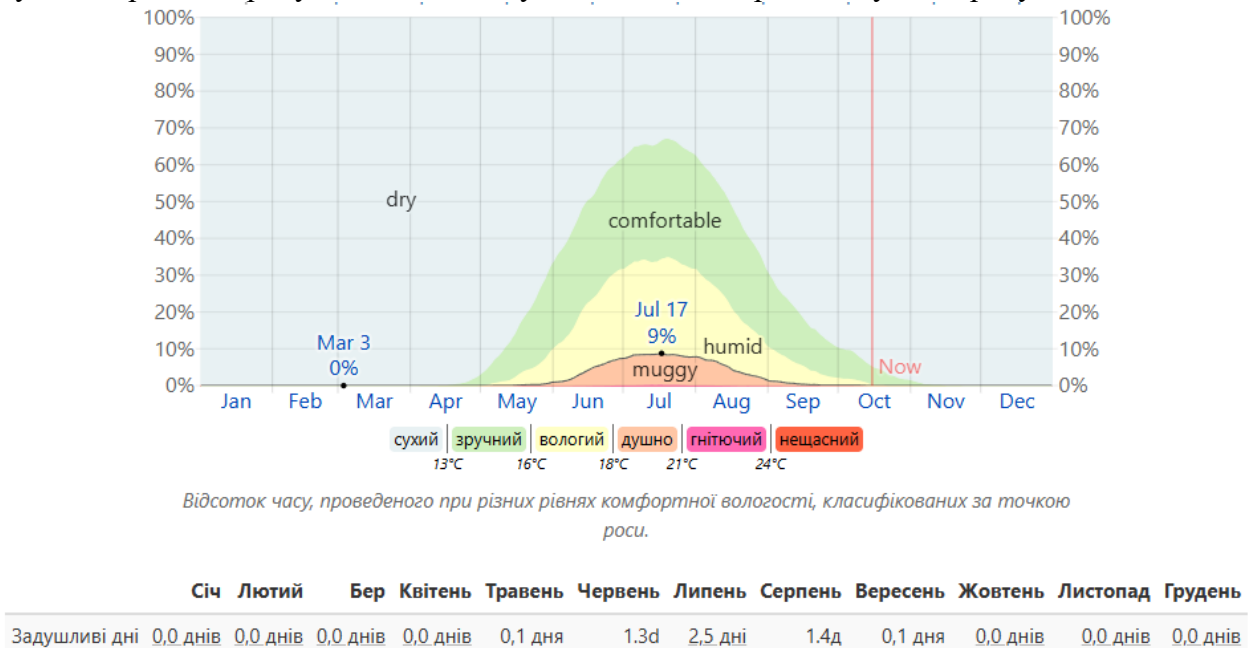
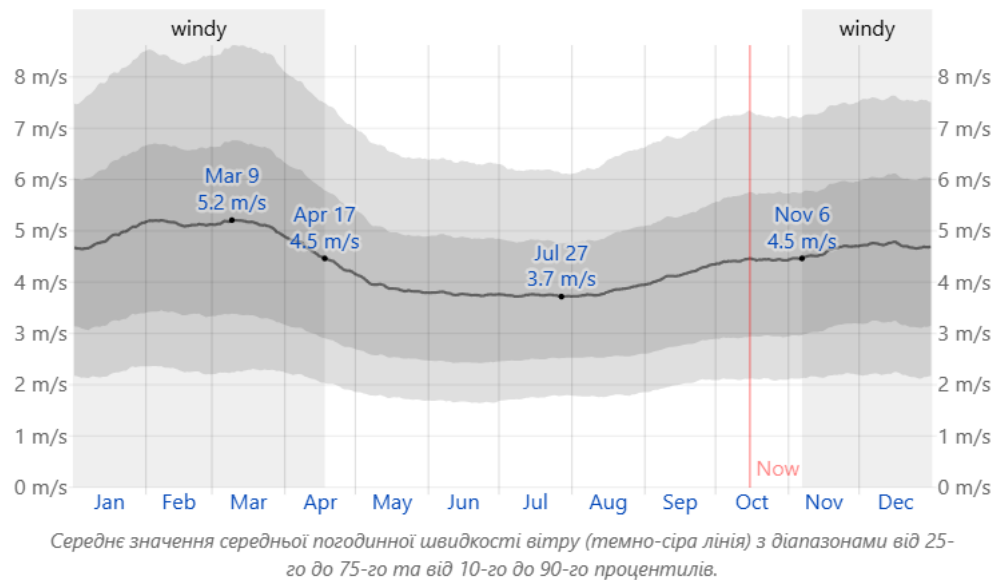

Рисунок 2.9 Графік рівня вологості на території селища Яворницьке

Середньогодинна швидкість вітру у Яворницькому зазнає значних сезонних коливань протягом року.

Найбільш вітряна частина року триває 5,4 місяці, з 6 листопада по 17 квітня, із середньою швидкістю вітру понад 4,5 метра за секунду. Найвітряннішим місяцем року в Яворницькому є лютий із середньою годинною швидкістю вітру 5,1 метра за секунду.

Спокійніша пора року триває 6,6 місяці, з 17 квітня по 6 листопада. Найспокійнішим місяцем року в Яворницькому є липень, із середньою годинною швидкістю вітру 3,7 метра за секунду.

	Січ	Лютий	Бер	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
Швидкість вітру (м/с)	4.9	5.1	5.1	4.5	3.9	3.8	3.7	3.8	4.2	4.4	4.6	4.7

Рисунок 2.10 Графік середньої швидкості вітру на території селища Яворницьке

Вітер найчастіше дме зі сходу протягом 4,5 місяців, з 29 січня по 13 червня, та протягом 3,7 місяців, з 23 серпня по 14 грудня, з піковим відсотком 36% 22 березня. Вітер найчастіше дме з півночі протягом 2,3 місяців, з 13 червня по 23 серпня, з піковим відсотком 37% 11 серпня. Вітер найчастіше дме із заходу протягом 1,5 місяців, з 14 грудня по 29 січня, з піковим відсотком 30% 1 січня.

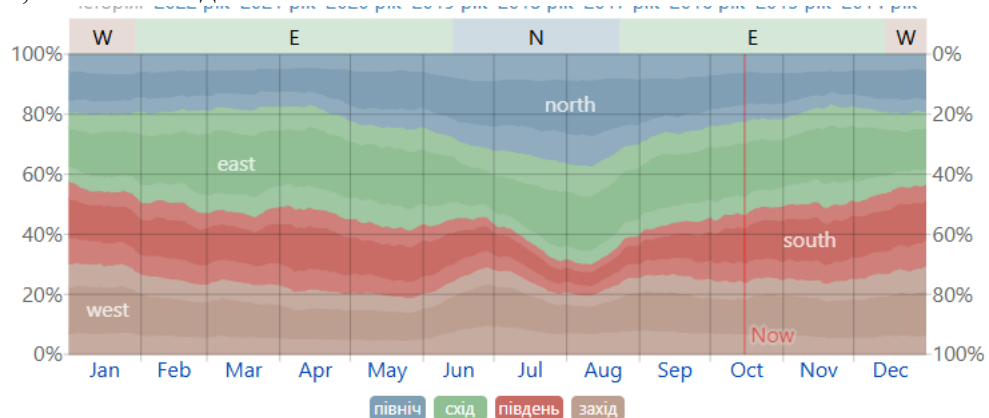

Рисунок 2.11 Графік середнього напрямку вітру на території селища Яворницьке

Варто зазначити, що значний вплив на навколишнє природне середовище, який в свою чергу призводить до зміни клімату є діяльність людини. Суттєво покращило б ситуацію скорочення викидів парникових газів та поступовий перехід до споживання чистої енергії, тобто енергії вітру, сонця, води та землі (геотермальна енергія). Генерація енергії від відновлюваних джерел не супроводжується значними викидами небезпечних газів на відміну від викопного палива. Тому звітом про СЕО надаються рекомендації щодо використання сучасних технологій в системах опалення та використання альтернативних джерел енергії.

Згідно з Доповіддю про стан навколишнього природного середовища, в Дніпропетровській області у 2024 році Міжурядовою групою експертів із зміни клімату визначено, що антропогенний вплив на кліматичну систему є домінуючою причиною потепління, що спостерігається з середини ХХ століття. Температурний режим на станціях Дніпропетровської області характеризується зростанням в бік потепління.

Найбільший вплив антропогенної діяльності на кліматичні умови території виявляється у збільшенні температури повітря, її тенденція залежить від забрудненості території, теплофізичних властивостей поверхонь.

Загальний стан навколишнього середовища Іларіонівської селищної ТГ можна вважати задовільним. Зміна поточного стану довкілля у разі не затвердження ДДП не передбачається. Але слід зазначити, що при затвердженні ДДП та реалізації заходів Програми суттєвого забруднення компонентів довкілля не очікується, що і буде розглянуто в звіті про СЕО.

Ймовірні зміни стану кліматичних умов території, якщо ДДП не буде затверджено

У випадку, якщо Програму не буде затверджено, а оперативні завдання, що можуть покращити стан атмосферного повітря на території громади, не будуть реалізовані, кліматичні умови на території ТГ більш ймовірно залишатимуться на рівні сучасних показників. Але за умови нарощування об'ємів виробництва промислових та сільськогосподарських підприємств на території ТГ без впровадження оперативних завдань Програми, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря та запобігання змінам клімату:

- Проведення енергозберігаючих та енергоефективних заходів шляхом будівництва та реконструкції будівель комунальної власності, впровадження енергозберігаючих і енергоощадних технологій, використання альтернативних джерел енергії;

- без організації зелених зон на території громади;

- без покращення стану автомобільних доріг в населених пунктах ТГ – відбуватиметься збільшення кількості викидів, у тому числі і парникових газів, від стаціонарних та пересувних джерел, створюватиметься подальше існування ризиків негативного впливу антропогенної діяльності на кліматичні умови території та, відповідно, на здоров'я населення, що мешкає (перебуває) в межах території Іларіонівської селищної ТГ.

Екологічні умови проживання населення Іларіонівської селищної ТГ можна охарактеризувати, як задовільні (для оцінки екологічних умов проживання використано показники територіальної концентрації виробництва, господарської освоєності земель, густоти населення, забруднення природного середовища, природних умов (ступеня ураженості території несприятливими природно-антропогенними процесами).

Нижче наведені характеристики стану окремих складових навколишнього природного середовища, на основі аналізу яких виконано екологічне обґрунтування території громади.

Земельні ресурси та ґрунти

Територія громади являє собою хвилясту рівнину, помірно розчленовану долинами річок, з невеликим нахилом у напрямку ріки Дніпро.

До основних земельних угідь, від стану яких в значній мірі залежить економічна ситуація в громаді, відносяться землі сільськогосподарського і лісгосподарського призначення та природно-заповідного фонду.

Серед ґрунтів переважають чорноземи типові середньогумусні, чорноземи опідзолені та темно-сірі опідзолені, в заплавах річок – дерново-слабопідзолисті піщані ґрунти. Чорноземи займають 91,51 % площі громади.

Під листяними лісами сформувалися дерново-підзолисті, а під хвойними – сірі лісові ґрунти. Вміст гумусу невеликий – 1,8-4,3%. Умова підтримання родючості цих ґрунтів – регулювання їх водного режиму.

Лучні ґрунти сформувалися під заплавами луками з різнотрав'ям, а піщані – на терасах річкових долин та берегах річок.

Ґрунти ТГ здебільшого розорані. Це ділянки типових, опідзолених та звичайних чорноземів. Чорноземи виснажені, деградовані під час довгого використання. Для підтримання родючості ґрунтів необхідно застосовувати меліоративні заходи, а саме

зволоження та внесення науково-обґрунтованих мінеральних добрив. Важливе значення має врахування експозиції схилу полів, сільськогосподарських угідь всіх форм власності на землю для правильного розорювання та здійснення сівозмін. Сільськогосподарські угіддя поділені лісозахисними смугами, насадженнями листяних порід дерев для припинення яружно-балкового руйнування ґрунтів.

В цілому, рівень родючості ґрунтів достатній для якісного сільськогосподарського виробництва.

Основними землекористувачами в громаді є сільськогосподарські підприємства. Високий рівень розораності угідь, в тому числі на схилах, значне розширення посівів просапних культур та практично повне припинення виконання комплексу робіт по захисту ґрунтів, порушення системи обробітку ґрунту приводить до погіршення стану земель.

Також унаслідок постійних обстрілів відбувається пошкодження родючого шару ґрунту (воронки від ракетних ударів, пошкодження ґрунту гусеницями танків або іншою військовою технікою, будівництво фортифікаційних споруд). Такі пошкодження потребуватимуть подальшого відновлення земель, включаючи рекультивацію та вирівнювання поверхні.

Важливу роль відіграють сільськогосподарські підприємства, які розташовані на території Іларіонівської селищної ТГ. Історично склалося, що провідною галуззю економіки Іларіонівської селищної ТГ було і залишається сільське господарство, яке розвивається в галузях рослинництва та тваринництва, особистих підсобних господарств мешканців приватного сектору громади. У галузевій структурі сільського господарства Іларіонівської селищної ТГ провідне місце належить рослинництву. Найпоширенішими культурами, які вирощуються на території Іларіонівської громади, є кукурудза, пшениця та соняшник. Вирощують також сою, просо та горох.

Загальна площа земель сільськогосподарського призначення в громаді становить 21 506 га, або майже 92%.

Найродючішими ґрунтами є чорноземи типові, які становлять 39,44%, та опідзолені – 10,61%. Чорноземи звичайні глибокі – 34,56% та звичайні – 11,68%, внаслідок більшої посушливості кліматичних умов, мають меншу родючість. Серед інших, менш поширених ґрунтів, в сільськогосподарському виробництві використовуються лучні чорноземні та лучні, переважно солонцювато-солончакуваті ґрунти, чорноземи на пісках, лучно-болотні та болотні ґрунти, практично не використовуються.

Застосування пестицидів, агрохімікатів, мінеральних добрив є основною причиною можливого забруднення ґрунтів хімічними речовинами, у тому числі важкими металами, пестицидами, нітратами.

Ґрунти зазнали інтенсивного ущільнення важкою військовою технікою, спостерігається порушення ґрунтового покриву внаслідок розриву мін, гранат, спорудження окопів, землянок, траншей тощо, утворення на значних площах лійок, ровів, ям, що порушує однорідність та цілісність ґрунтового покриву. В результаті фізичних пошкоджень ґрунтів збільшується неоднорідність, зменшується об'єм пор, ускладнюється доступ води і кисню, руйнується структура, що в результаті призводить до зниження родючості орних ґрунтів в цілому. Таким чином, відбувається механічна деградація ґрунтів, які потребують рекультивації.

Найбільшого впливу на сільськогосподарські землі та ґрунтовий покрив завдає авіація та артилерія ворога, на неї припадає до 80% впливу на всіх ділянках, які досліджувалися.

Фактор забруднення ґрунтового покриву має локальне поширення і пов'язаний з промисловими територіями. Потенційними територіями, де можливе забруднення ґрунтів із перевищенням нормативних гранично допустимих рівнів по бактеріологічним та хімічним показникам, є стихійні сміттєзвалища, ділянки вздовж основних автомагістралей. Забруднені ґрунти є вторинним джерелом забруднення підземних та поверхневих вод.

Згідно з офіційної інформації Іларіонівська селищна територіальна громада має типовий аграрний профіль. Її дуже близьке розташування до міста Дніпро та автошляхів Дніпропетровської області робить ТГ дуже привабливою для інвесторів, зокрема у сферах

переробки, котеджної забудови, баз відпочинку, спеціалізованих рекреаційних послуг та ін.

Економічна активність жителів на території ТГ охоплює багато напрямків: робота у бюджетному і промисловому секторах, у місцевих закладах сфери торгівлі і послуг, приватний бізнес.

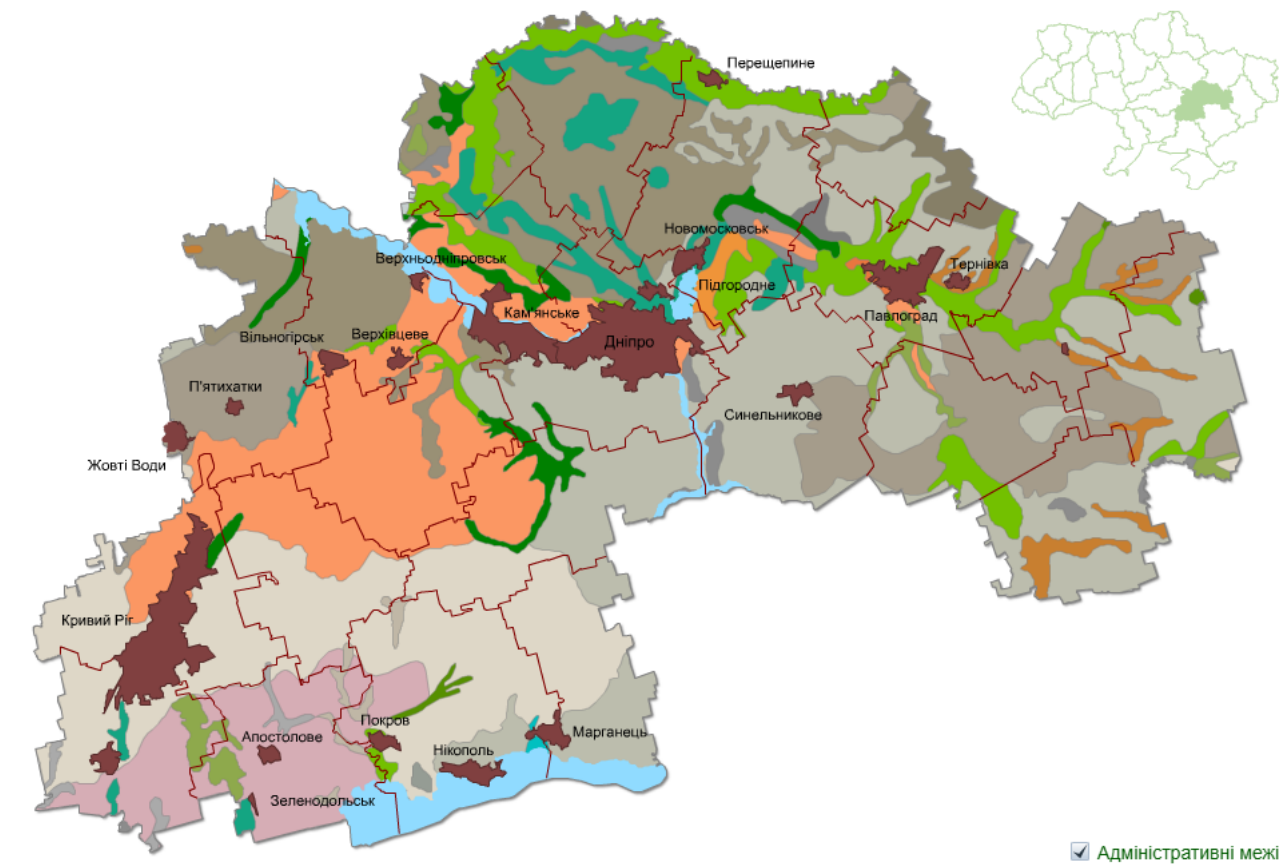
На території громади зареєстровано велику кількість суб'єктів господарювання – юридичних осіб та приватних підприємців. Особисті селянські господарства традиційно розміщуються майже у більшості приватних подвір'їв в усіх населених пунктах ТГ.

Основну частину с/г земель громади обробляють 9 агропідприємств. Основними сільськогосподарськими підприємствами як за обсягом виробництва, так і за кількістю орендованих земель, є С(Ф)Г «Жулей», ТОВ «Агроцентр «Раївський». Вагомими є також ТОВ «Дніпроагроальянс», ТОВ «Степова», ПП «Шератон», кожен з яких обробляє понад 900 га орних земель. Всього – 36 господарств.

Серед проблем, з якими зіштовхнулися підприємства громади в 2022 році, через російську агресію, слід виділити: зменшення обсягів виробництва через застосування комендантської години та введення в громаді графіків відключення електроенергії через пошкодження критичної інфраструктури, дефіцитом палива у підприємств та відсутністю необхідних матеріалів для виробництва товарів, проблеми з транспортною доступністю у працівників підприємств на початку бойових дій, порушення логічних ланцюгів з доставки сировини та реалізації готової продукції, вимушене переміщення працівників підприємств до безпечних місць.

Вищевказані фактори формують загальний якісний склад земельних ресурсів та ґрунтів на території Іларіонівської селищної територіальної громади, в тому числі і на території, що розглядається ДДП.

Карта ґрунтів Дніпропетровської області

Чорноземи

Чорноземи звичайні на лесових породах

- Чорноземи звичайні середньогумусні глибокі
- Чорноземи звичайні малогумусні глибокі
- Чорноземи звичайні середньогумусні
- Чорноземи звичайні малогумусні
- Чорноземи звичайні малогумусні неглибокі

Чорноземи південні на лесових породах

- Чорноземи південні малогумусні

Чорноземи на щільних глинах

- Чорноземи солонцюваті на щільних глинах

Чорноземи переважно щебенюваті на елювії твердих некарбонатних порід

- Чорноземи переважно щебенюваті на елювії твердих некарбонатних порід

Чорноземи переважно щебенюваті на елювії щільних карбонатних порід

- Чорноземи карбонатні на елювії щільних карбонатних порід

Чорноземні глинисто-піщані та супіщані ґрунти

- Чорноземні глинисто-піщані та супіщані ґрунти

Чорноземи залишково-солонцюваті на лесових породах

- Чорноземи глибокі залишково-солонцюваті
- Чорноземи звичайні залишково-солонцюваті
- Чорноземи південні залишково-солонцюваті

Лучно-чорноземні ґрунти переважно на лесовидних породах

- Лучно-чорноземні ґрунти
- Лучно-чорноземні глибоко-солонцюваті ґрунти

Лучні ґрунти на делювіальних та алювіальних відкладах

- Лучні та чорноземно-лучні ґрунти
- Лучні та чорноземно-лучні поверхнево-солонцюваті ґрунти
- Лучні та чорноземно-лучні глибоко-солонцюваті ґрунти

Лучно-болотні, болотні. Торфовища

Лучно-болотні ґрунти на делювіальних та алювіальних відкладах

- Лучно-болотні солонцюваті ґрунти

Дернові ґрунти

- Дернові піщані та глинисто-піщані ґрунти
- Дернові супіщані та суглинкові ґрунти
- Дернові ґрунти на елювії некарбонатних порід

Рисунок 2.12 Карта ґрунтів Дніпропетровської області.

До основних заходів щодо відтворення родючості ґрунтів відносяться вапнування кислих ґрунтів та меліорація засолених та солонцевих ґрунтів.

Однією з причин погіршення екологічного стану земель на території громади є підтоплення території ґрунтовими водами та зсуви ґрунтів.

Таблиця 2.2 Поширення екзогенних геологічних процесів станом на 01.01.2024.

№ з/п	Вид ЕГП	Площа поширення, км ²	Кількість проявів, од.	Ураженість, %
1	Зсуви	Моніторингові спостереження за екзогенними геологічними процесами у межах Дніпропетровської області в 2022 - 2024 роках не проводились		
2	Карст (відклади, що здатні до карстування), з них: покритого типу перекритого типу			
3	Підтоплення			
4	Лесові ґрунти, що здатні до просідання, з них: І типу ІІ типу			

Основними напрямками збереження земельних ресурсів є: збільшення площі лісів, резервування та охорона земель з ділянками природної степової рослинності, оздоровлення витоків річок, встановлення на місцевості прибережних захисних смуг; збереження водно-болотних угідь.

Обов'язковими є профілактичні заходи, до яких відносяться: заборона будівництва ставків без спеціалізованих інженерних дослідів; виключення або зниження витоків із водоймищ, каналів і ставків; регулювання поливу сільськогосподарських угідь з урахуванням гідрогеологічних особливостей територій і метео умов; виключення або зниження витоків з полів фільтрації, підземних резервуарів, мереж водопроводів, тепломереж і каналізації; запобігання замуленню річок і водотоків, розчищення і поглиблення, засипання природних дрен (балок, ярів і вимивин); скорочення тривалості затоплення траншей і котловин атмосферними опадами при веденні будівництва; регулювання поверхневого стоку, організація і періодичний ремонт мереж зливостоків.

Основними антропогенними факторами, що впливають на стан земель та довкілля, є сільське господарство, промисловість, транспорт, енергетика та ін. Ґрунти є складовою частиною будь-яких наземних екосистем і учасником усіх процесів трансформації та міграції речовин, що відбуваються в біосфері і зумовлюють функціонування екосистем. У зв'язку з інтенсивними ерозійними процесами спостерігається комплекс факторів деградації, таких як: зниження вмісту гумусу, декальцинація, забруднення хімічними речовинами (важкими металами, пестицидами, нітратами), тощо.

Підсилення процесів деградації ґрунтового покриву, обумовлені техногенним забрудненням та збройною агресією російської федерації.

Потенційними територіями, де можливе забруднення ґрунтів із перевищенням нормативних гранично допустимих рівнів по хімічним показникам, є ділянки вздовж автомобільних доріг.

Але слід зазначити, що погіршення стану земель також відбувається через несприятливий вплив автомобільного транспорту на навколишнє середовище.

Через селище Яворницьке, яке є адміністративним центром громади, проходить автомобільний шлях територіального значення Дніпро – Мелітополь Т0401, який з'єднує Іларіонівську селищну ТГ з обласним центром м. Дніпро (25 км) та районним центром м. Синельникове (25 км).

На території громади знаходяться станція Яворницьке та платформи: 212 км, 219 км, 222 км, Привільне на лінії Нижньодніпровськ-Вузол – Синельникове Придніпровської залізниці.

Територією громади проходить автошлях М18 (Харків – Сімферополь – Алушта – Ялта) – автомобільний шлях міжнародного значення, який збігається з частиною європейського маршруту Е105, автомобільний шлях територіального значення Т0425, а також 12 доріг загального користування місцевого значення. По яким здійснюється автомобільне та залізничне сполучення між населеними пунктами, що призводить до забруднення ґрунтів важкими металами.

Серед причин погіршення екологічного стану земель можна відокремити активізацію процесів підтоплення території ґрунтовими водами та зсуви ґрунтів.

Процеси підтоплення можуть створювати загрозу зсувів ґрунтів, виходу з ладу інженерних комунікацій. Підтоплення може призвести до погіршення стану забудованих територій та санітарних умов проживання людей, збільшення захворюваності, забруднення водних ресурсів і ґрунтів, заболочення значних ділянок землі.

Враховуючи, що територія населених пунктів громади не в повній мірі забезпечена мережами централізованого водовідведення побутових та поверхневих стічних вод, частина населення садибної житлової забудови для скидання побутових стічних вод використовує вигрібні ями, а також відсутність очисних споруд для очищення поверхневих стічних вод – є ризик можливого забруднення ґрунтів.

Автомобільні дороги, що розташовані на території Іларіонівської селищної громади є важливим структурним елементом транспортних комунікацій, по яким здійснюється автомобільне сполучення, що призводить до забруднення ґрунтів важкими металами, до числа забруднюючих ґрунти речовин також відносяться і тверді компоненти, що містять сажу.

Основними чинниками інтенсивного забруднення атмосферного повітря автотранспортом, і як слідство забруднення ґрунту придорожньої смуги є: постійно зростаюча кількість автотранспорту; експлуатація технічно-застарілого автомобільного парку; низька якість паливно-мастильних матеріалів; незадовільний стан дорожнього покриття проїжджої частини доріг.

Заходами послаблення негативного впливу від експлуатації автомобільних доріг є впровадження захисних заходів (шумові бар'єри, зелені насадження уздовж узбіч тощо), покращення дорожнього покриття автомобільних доріг, обмеження швидкості руху автомобільного транспорту.

Ймовірні зміни стану земельних ресурсів та ґрунтів, якщо ДДП не буде затверджено

У випадку, якщо Програму не буде затверджено, а оперативні завдання, що можуть покращити стан навколишнього природного середовища, не будуть реалізовані, є ризик погіршення якісного стану ґрунтів на території ТГ. Без реалізації заходів Програми:

- Будівництво станції сортування твердих побутових відходів;
- Ліквідація та рекультивація стихійних звалищ на території громади.

Ландшафт

Просторову організацію ландшафтів Дніпропетровської області складають вісімнадцять ландшафтів в їх індивідуальному тлумаченні, які презентують один тип (степові), два підтипи (північно- та середньостепові) та чотири види. Переважну більшість території займають північностеповий підтип ландшафтів – уся лівобережна частина області, та уся правобережна, окрім південно-західної частини. Степові ландшафти представлені двома родами: лесових та річково-долинних. Правобережні північностепові ландшафти є височинними, а лівобережні – низовинними. Середньостепові ландшафти в межах області є низовинними.

Усі ландшафти межирічних рівнин Дніпропетровської області складені лесоподібними суглинками, тому на підроді в межах області не поділяються.

Річково-долинні ландшафти на підроді не поділяються. Ландшафти межирічних рівнин сформовані урочищами межирічних рівнин, долин малих річок і струмків, балок і ярів, річково-долинні ландшафти – урочищами заплав і надзаплавних терас.

Північностепові низовинні ландшафти межирічних рівнин представлені шістьма ландшафтами: Царичанським, Магдалинівським, Тернівським, Синельниківським, Васильківським, Межівським.

Північностепові височинні ландшафти межирічних рівнин представлені сімома ландшафтами: Лиховський, Кам'янський, П'ятихатківський, Криворізький, Софіївський, Томаківський, Нікопольський.

Середньостепові ландшафти межирічних рівнин представлені Апостолівським ландшафтом.

Річково-долинні ландшафти представлені чотирма індивідуальними ландшафтами: Орільський, Самарський, Базавлуцький, Саксаганський.

Схема ландшафтного районування Дніпропетровської області наведена на рисунку 2.13.

Територія Іларіонівської селищної ТГ відноситься до Синельниківського району Північностепових низовинних ландшафтів.

Синельниківський ландшафт. Був сформований між нижньою течією Самари (на півночі) та Дніпром (на заході). На південному сході межує із Васильківським ландшафтом, межу можна провести по лівому корінному берегу річок Соломчина та Вовча (рис. 2.13, № 4). На півдні виходить неширокою смугою на територію Запорізької області.

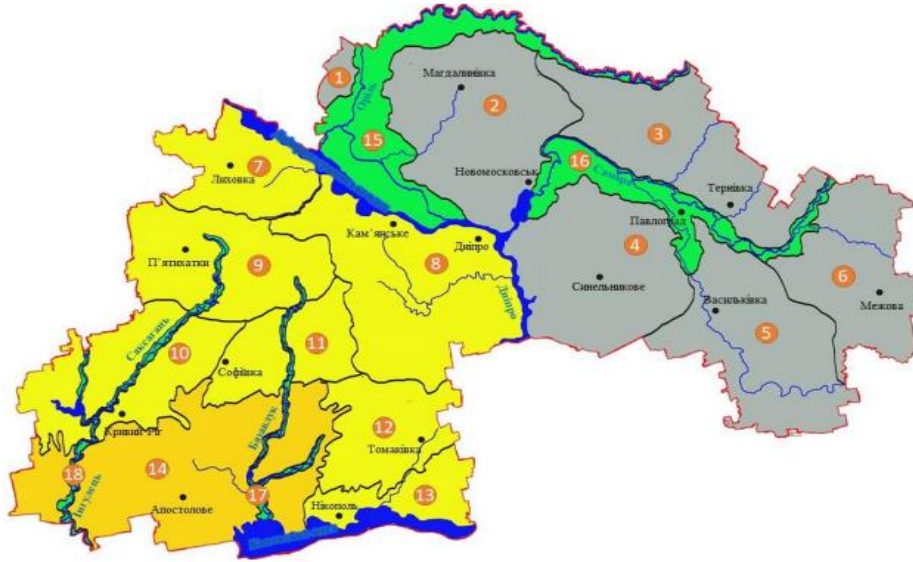
За сучасним фізико-географічним районуванням територія ландшафту розташована в межах Синельниківсько-Вільнянського фізико-географічного району Кінсько-Ялинської низовинної області Лівобережнодніпровсько Приазовського краю степової зони.

Морфологічна структура ландшафту представлена переважно урочищами лесових межирічних рівнин, складених лесоподібними суглинками, з чорноземами звичайними малогумусними важкосуглинистими та слабоглинистими під культурними фітоценозами із залишками різнотравнотипчакково-ковилової рослинності. Розораність території ландшафту, деградація земель через екстенсивне сільське господарство. Також споруджено на річках Нижня та Середня Тирса ставки для потреб рибного господарства.

Зелена зона громади являє собою неперервну систему озелених територій, що створює комплексну зелену зону в поєднанні із поза селищними озеленими територіями. На території житлової садибної забудови домінують плодові дерева та кущі. Більша частина присадибних ділянок та ділянки, що надані для ведення особистого селянського господарства біля присадибних ділянок зайняті городами.

По функціональному призначенню озеленені території громади можливо поділити на:

- озеленені території загального користування, в тому числі сформовані природними ландшафтами;
- озеленені території обмеженого користування (житлові квартали, тощо);
- озеленені території спеціального призначення (захисні насадження вздовж транспортних мереж, вододіли поверхневих водних об'єктів тощо).

1 *Царичанський:* слабохвилясті, низькі (70-100 м), слабо розчленовані ерозійною та річковою мережею межирічні рівнини, складені лесоподібними легкими суглинками, які підстилаються олігоценними дрібнозернистими пісками, що залягають на еоценових пісках та пісковиках, з чорноземами звичайними малогумусними глибокими під культурними фітоценозами.

2 *Магдалинівський:* плоскі, низькі (70-100 м), слабо розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними легкими суглинками, які підстилаються олігоценними дрібнозернистими пісками, що залягають на еоценових мергелях з чорноземами звичайними малогумусними глибокими під культурними фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

3 *Тернівський:* плоскі, підвищені (120-170 м), розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними середніми суглинками, що залягають на міоценових строкатих глинах, з чорноземами звичайними малогумусними під культурними фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

4 *Синельниківський:* хвилясті, підвищені (150-180 м), розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними важкими суглинками, які підстилаються пліоценовими червоно-бурими глинами та залягають на міоценових зеленувато-сірих глинах, що

перекривають докембрійські породи з чорноземами звичайними малогумусними під культурними фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

5 *Васильківський:* хвилясті, підвищені (150-180 м), розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними середніми та важкими суглинками, які підстилаються пліоценовими сіро-зеленими глинами та міоценовими глинами, що залягають на докембрійському фундаменті, з чорноземами звичайними малогумусними під культурними фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

6 *Межівський:* хвилясті, підвищені (150-170 м), розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними важкими суглинками, які підстилаються міоценовими глинами, що залягають на олігоценних пісках з чорноземами звичайними середньогумусними під культурними фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

7 *Лиховський:* хвилясті, підвищені (120-170 м), сильно розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними середніми суглинками, що залягають на міоценових пісках та глинах, із виходами докембрійського кристалічного фундаменту, з чорноземами звичайними малогумусними глибокими під культурними фітоценозами та байрачними дібровами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

8 *Кам'янський:* хвилясті, підвищені (130-170 м), розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними середніми суглинками, які підстилаються міоценовими сіро-зеленими глинами олігоценними пісками, що перекривають докембрійські породи чорноземами звичайними малогумусними під культурні фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

9 *П'ятихатківський:* хвилясті, підвищені (170-190 м), розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними важкими суглинками, які підстилаються міоценовими сірими і зеленувато-сірими глинами та олігоценними сірими пісками, що перекривають докембрійські породи, з чорноземами звичайними мало- та середньогумусними під культурними фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

10 *Криворізький:* плоскі, понижені (100-130 м), слабо розчленовані межирічні рівнини зі значною промисловою трансформованістю, складені лесоподібними середніми суглинками, які підстилаються міоценовими сірими глинами та еоценовими глинами та пісками, що перекривають докембрійські породи, з чорноземами звичайними малогумусними, місцями неглибокими під культурними фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

11 *Софіївський:* хвилясті, підвищені (130-170 м), розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними важкими суглинками, що залягають на міоценових сіро-зелених глинах, із виходами докембрійського кристалічного фундаменту, з чорноземами звичайними мало- та середньогумусними, під культурними

12 *Томашівський:* хвилясті, понижені (100-140 м), розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними важкими суглинками, що залягають на міоценових глинах, які перекривають докембрійські породи, з чорноземами звичайними малогумусними неглибокими під культурними фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності і байрачними дібровами.

13 *Нікопольський:* плоскі, низькі (70-100 м), слабо розчленовані межирічні рівнини зі значною промисловою трансформованістю, складені лесоподібними середніми суглинками, які підстилаються міоценовими глинами та олігоценними глинами, що частково перекривають докембрійський фундамент, з чорноземами звичайними малогумусними під культурними фітоценозами із залишками різотравно-типчаково-ковилової рослинності.

14 *Апостолівський:* плоскі, низькі (70-100 м), слабо розчленовані межирічні рівнини, складені лесоподібними важкими суглинками, які підстилаються міоценовими глинами, що залягають на олігоценних глинах, з чорноземами південними малогумусними під культурними фітоценозами із залишками типчаково-ковилової рослинності.

15 *Оріївський:* трапецієподібні асиметричні річкові долини, меліоративно трансформовані, із широкою заплавою, складеною глинисто-піщаним та супіщаним алювієм, що залягають на еоцено-олігоценних пісках, з лучними глибоко-слабосолонцюватими ґрунтами під культурними фітоценозами та заплавними луками.

16 *Самарський:* трапецієподібні асиметричні річкові долини, із широкою заплавою, складеною середньосуглинним алювієм, що залягають на еоценових сіро-зелених пісках, з лучними глибоко-середньо- та сильносолонцюватими ґрунтами, місцями заболоченими під культурними фітоценозами та заплавними луками.

17 *Базавлуцький:* трапецієподібні асиметричні річкові долини, із вузькою заплавою, складеною важкосуглинним алювієм, що врізані у докембрійські породи, з лучними поверхнево-слабосолонцюватими ґрунтами під культурними фітоценозами і заплавними луками.

18 *Саксаганський:* трапецієподібні асиметричні річкові долини, із вузькою заплавою, складеною важкосуглинним алювієм, що врізані у докембрійські породи, з лучними поверхнево-слабосолонцюватими ґрунтами під культурними фітоценозами і заплавними луками.

Рисунок 2.13 Карта ландшафтного районування Дніпропетровської області

Зони відпочинку розміщені на озелених територіях в межах громади. Індивідуальні місця відпочинку сформовані на присадибних земельних ділянках.

До водних об'єктів належать 9 ставків, річки Татарка, Маячка та струмок Вороний. Із зазначених ставків 5 належать до земель комунальної власності і 4 - до земель державної власності.

Один із ставків комунальної власності та два ставки державної власності використовуються громадянами на праві оренди. Інші ставки використовуються мешканцями громади для любительського рибальства. Річки Татарка та Маячка в межах території громади є пересохшими, з незначним водотоком. Струмок Вороний є постійним і впадає в одну із заток річки Дніпро.

Річка Татарка – мала річка, ліва притока Дніпра. Бере початок у с-щі Яворницьке, тече на пд-зх через села Придніпровське і Любимівка.

Річка Татарка – ліва притока Самари, яка впадає в озеро Самарська Затока. Село Дерезувате знаходиться за 2 км від правого берега річки Татарка. По селу протікає пересихаючий струмок із загатою.

Водотоки зарослі водною рослинністю, водопропускні споруди потребують ремонту і реконструкції.

Території, що мають високий рівень залягання ґрунтових вод до 2,5 м та заболоченості, що знаходяться вздовж та навколо водойм.

До основних причин прояву процесів підтоплення належать:

- природні: надмірні атмосферні опади у вологі роки;
- антропогенні: замулення струмків, яке зумовлює зниження природної дренажної здатності, заболочення, відсутність зливостоків.

Для громади характерним є хвилястий рельєф. Ухили місцевості подекуди значні.

Ймовірні зміни стану ландшафту, якщо ДДП не буде затверджено

Наявні на території громади ділянки з несприятливими природними умовами, екзогенно-геологічними процесами, наявність порушених ділянок, знижують комфортність проживання і можуть викликати погіршення санітарно-гігієнічних умов на території житлової забудови, що створює, в тому числі, ризики для здоров'я населення. Ця тенденція більш ймовірно залишиться такою і надалі у випадку, якщо не будуть вжиті належні заходи. Виконання заходів та раціональне використання земельних ресурсів є особливо важливим для досягнення цілей та напрямків, для забезпечення умов сталого розвитку.

У випадку, якщо Програма не буде затверджена, а заходи з охорони навколишнього природного середовища не будуть реалізовані, є ризик погіршення якісного стану ландшафту на території громади. Крім того, без проведення інженерного захисту території населених пунктів, без відведення поверхневих дощових та талих вод по спланованій поверхні, без централізованого водопостачання житлової забудови та громадських споруд, без повного забезпечення централізованою каналізацією населених пунктів, без утримання на належному рівні санітарного стану території, без висаджування зелених насаджень спеціального призначення в прибережних захисних смугах поверхневих водних об'єктів, без відновлення екологічного стану річок і водойм громади та створення умов для розвитку рекреаційних зон, як слідство нехтування рішеннями ДДП може призвести і до активізації небезпечних геологічних процесів.

Флора, фауна та біорізноманіття

З 2022го року з огляду на військову агресію, окупацію та активні бойові дії на території Дніпропетровської області основними чинниками впливу на біологічне та ландшафтне біорізноманіття є масове безконтрольне полювання, пожежі від вибухів, мінування території, шумове забруднення, забруднення паливно-мастильними матеріалами та речовинами які містяться у боєприпасах, руйнування ландшафтів та знищення біоти внаслідок вибухів тощо.

Територія Іларіонівської селищної територіальної громади розташована в Чорноморсько-Азовській степовій підпровінції Самарський лівобережний округ різнотравно-злакових степів, байрачних лісів та засолених луків.

За ландшафтним районуванням район розташування належить до рівнинних східноєвропейських ландшафтів, репрезентованих лісостеповим типом ландшафтів (широколистяно-лісові, власне лісостепові, лучно-степові). Досить поширеними є азональні типи ландшафтів – заплавні, що обумовлено розвинутою гідрологічною мережею регіону. Згідно з ландшафтного районування досліджувана територія відноситься до лесових сильно розчленованих схил височин і підвищені рівнини з чорноземами звичайними малогумусними, з ярами і балками, врізаними до кристалічних порід.

Флора

У ландшафтному відношенні територія Іларіонівської селищної територіальної громади Синельниківського району розташована в степній зоні. За геоботанічним районуванням відноситься до степової області Самарський лівобережний округ різнотравно-злакових степів, байрачних лісів та засолених луків.

На даний час рослинний покрив Іларіонівської селищної територіальної громади Синельниківського району зазнав значних змін під впливом господарської діяльності людини. Переважна кількість земельних угідь розорано. Переважають культурні ландшафти – розорані ділянки.

Природна лугово-степна рослинність зберіглася лише на схилах річкових долин, балок і ярів, в заплавах річок й днищах білок, ділянках не придатних для сільського господарства, але ж і вона зазнала значних змін.

В травостой зустрічається наступний видовий склад: злакові, бобові, різнотрав'я, грубостеблові. Існуюча лісова рослинність громади представлена головним чином, лісами і лісовими насадженнями по ярах і балках, полезахисними лісопосадками дорожно-захисними смугами та іншими насадженнями.

Основними лісоутворюючими породами корінного деревостану є дуб звичайний і сосна звичайна. Супроводжуючими породами є: ясен, ільмові, вільха чорна, верба, у другому ярусі граб, клен, липа.

Лісова промисловість - одна із складових економіки громади, включає лісозаготівлю та переробку деревини. Лісів та інших лісовкритих площ на території громади всього 10284 га.

На території Іларіонівської громади незначна частка площі зайнята лісами. Землі лісогосподарського призначення орієнтовною площею 38 га на території громади належать до земель державної власності.

На деяких ділянках зустрічаються низькоплотні насадження. Утворилися вони в результаті проведення санітарно-вибіркового рубок, пов'язаних з всиханням дубових деревостанів, створення в минулому тополевих насаджень, які не забезпечують створення стійких насаджень.

Трав'янистий покрив лісів представлений широким видовим складом:

злакові – овсяниця гігантська, тонконіг вузьколистий;

різнотрав'я – сніть звичайна, маренка запашна, медунка широколистяна, копитень європейський, зірочник, конвалія, зеленчук;

осокові – осока волосиста.

Фауна

Фауна Іларіонівської селищної територіальної громади Синельниківського району представлена тваринами, характерними для степової зони. Відкриті простори луків і полів є середовищем проживання польового жайворонка, лугового чекана, жовтої трясогузки, варакуші і деркача. Поблизу населених пунктів живуть звичайні чубаті жайворонки. До мишоподібних гризунів, що мешкають в цьому ж біотопі відносяться: полівка звичайна,

сірий і звичайний хом'як. Велика кількість мишоподібних гризунів приваблює на поле хижаків: лисицю, ласку, з пернатих — канюка, боривітра і сову.

На території громади зустрічається понад 50 видів ссавців, біля 150 видів птахів, 9 видів плазунів, 15 видів земноводних, понад 40 видів риб. У прибережних водах розповсюджені такі амфібії і рептилії: озерна і ставкова жаби, звичайний і гребінчастий тритон, звичайна черепаха і вуж. З птахів біля водойм зустрічаються кулики, крячки, качки, очеретянки, іноді поганки і крохалі. У заростях прибережної рослинності — пастушки і камишніці, влаштовують гніздування деякі види синиць і вівсянок. Обривисті ділянки узбережжя слугують місцем гніздування берегових ластівок.

У водоймах громади мешкають близько 30 видів риб: короп, в'юн, карась, линь, лящ, судак, щука і ін. В штучних водоймах ведеться промисловий лов коропа, білого амура, карася і товстолобика.

У лісах водиться єнотовидний собака, яка полює на луках і розоряє гнізда птахів. З лісовим біотопом пов'язано розповсюдження квакші, гадюки, медянки і веретениці, комахоїдних ссавців — кротів, їжаків, бурозубок і землерийок. Дупла старих дерев, ущелини стовбурів використовують в якості сховищ рукокрилі.

З хижих ссавців крім звичайних лисиць, ласки, куниці зустрічаються лісовий тхір, горностай і вовк. Гризуни представлені такими характерними видами: заєць, білка, лісова соня, жовтогорла миша, руда лісова полівка, полівка підземна.

З великих копитних в лісі зустрічається лось, косуля і кабан. На жаль, в результаті меліоративних робіт зникли великі зарості очерету та інших великих рослин — макрофітів, що служили місцем відпочинку кабанів і лосів, що призвело до скорочення чисельності цих тварин.

Враховуючи вищевикладене, необхідно максимально зберегти існуючі зелені насадження. З метою насичення атмосферного повітря киснем, очищення від можливих пилового і хімічного забруднень, а також зниження шуму та регулювання клімату, необхідне збільшення зелених насаджень, в тому числі озеленення зовнішніх доріг та санітарно-захисних зон.

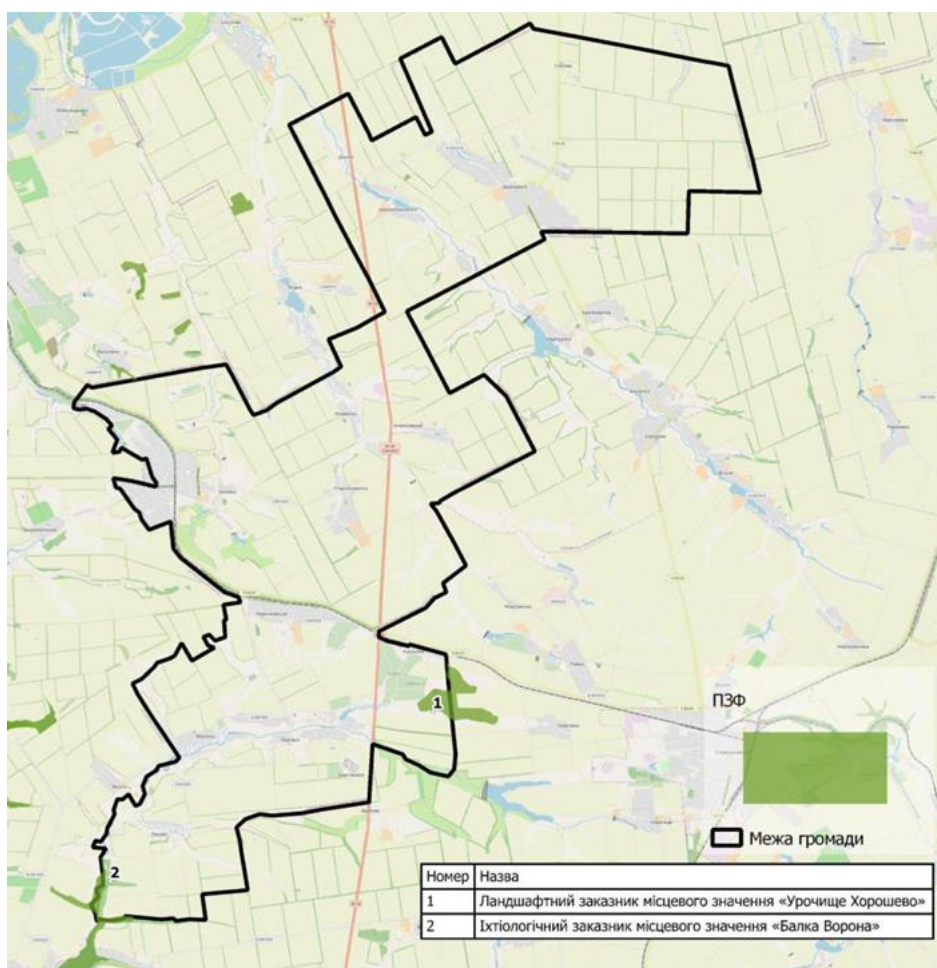

Рисунок 2.14. Карта об'єктів ПЗФ Іларіонівської селищної територіальної громади

В межах Іларіонівської селищної територіальної громади Синельниківського району розташовані такі об'єкти природно-заповідного фонду:

- 1 – Іхтіологічний заказник місцевого значення («Балка «Ворона»);
- 1 – Ландшафтний заказник місцевого значення («Урочище Хорошево»);

Загальна площа під об'єктами ПЗФ складає 0,06 % від території громади.

Таблиця 2.3. – Об’єкти ПЗФ Іларіонівської селищної територіальної громади Синельниківського району

Назва, категорія та тип території	Площа, га	Дата створення
<i>Ландшафтний заказник місцевого значення</i>		
<u>Урочище Хорошево</u>	15,00	28.12.2001
<i>Іхтіологічний заказник місцевого значення</i>		
Балка Ворона	422,00	07.12.1985

За інформацією Екологічного паспорту Дніпропетровської області за 2024 рік наведений Перелік зарезервованих природних ядер екомережі місцевого значення*:

1. Балка Сад біля с. Сад.
2. Чугуєво-Мар’ївський між селами Чугуєве, Мар’ївка, Новопавлівка.

Екологічна мережа

Екологічна мережа – єдина територіальна система, яка створюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов’язань України підлягають особливій охороні.

Переважає більшість рідкісних видів на території Дніпропетровської області знаходиться нині в долинах річок. Місця концентрації їх на ділянках непорушеної рослинності слід вважати екологічними ядрами, а ділянки, що поєднують ядра між собою, – екологічними коридорами.

Сучасна мережа природнозаповідного фонду області становить 122 об’єкти загальною площею 34,9 тис. га, що дорівнює 1 % від площі області, при середньому показнику для України понад 4%. За розрахунками провідних фахівців у галузі охорони довкілля мінімальна площа природоохоронних територій, необхідна для забезпечення сталого розвитку регіону, повинна дорівнювати не менше 8-11 % загальної площі області.

На території Іларіонівської селищної територіальної громади розташовані наступні ключові території екологічної мережі національного значення:

1. Дніпровські пороги.
- регіонального значення:
2. Річка Ворона;
 3. Балка Сад;
 4. Любимивські балки;
 5. балка Левшинська;
 6. балка Ягідна;
 7. річка Татарка;
 8. річка Підпільна;
 9. балка Широка.

Ключові території регіональної екомережі Дніпропетровської області.
СИНЕЛЬНИКІВСЬКИЙ РАЙОН

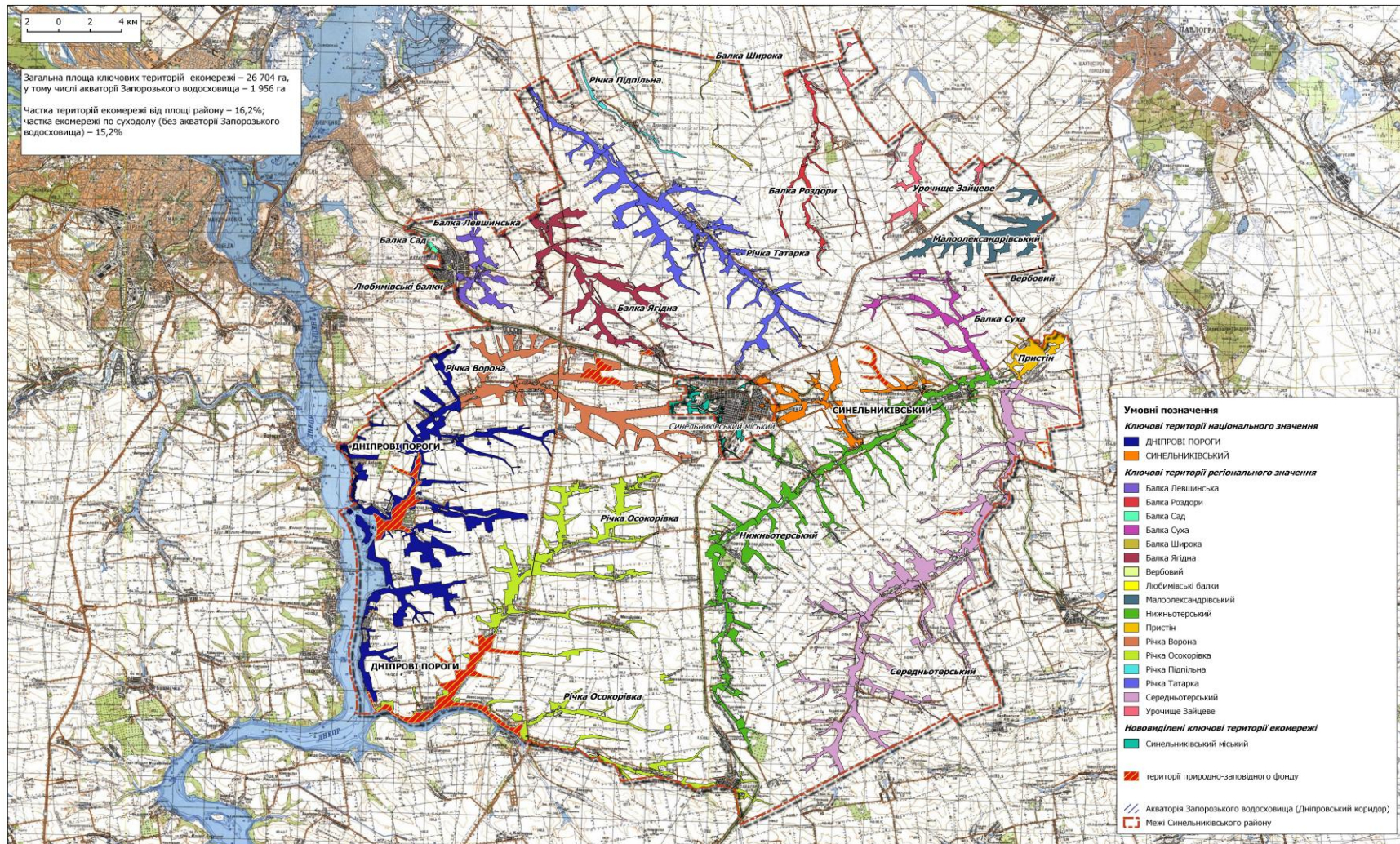

Рисунок 2.15 – Схема регіональної екологічної мережі Синельниківського району Дніпропетровської області

Сучасний стан біорізноманіття викликає занепокоєння і потребує детального аналізу його фітоценотичного та біотопічного розподілу, насамперед тих систематичних груп, представники яких занесені до списків рідкісних видів, оскільки оцінки фауністичного й флористичного багатства істотно залежать від наявності рідкісних видів. В умовах війни та глобального антропогенного впливу на природний рослинний покрив найважливішим природоохоронним завданням є збереження видового різноманіття рослинних угруповань та, перш за все, забезпечення охорони рідких видів рослин.

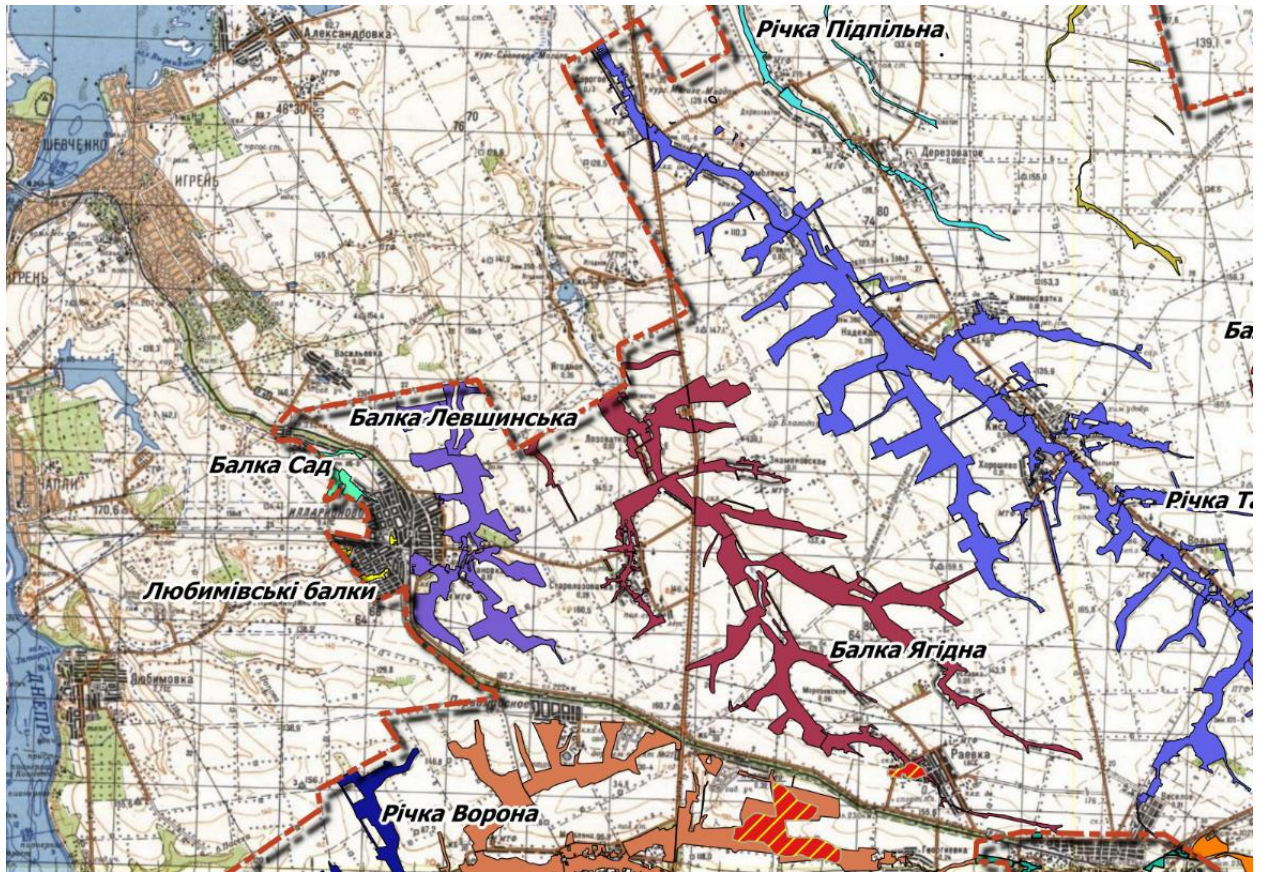

Рисунок 2.16 – Схема екологічної мережі на території Іларіонівської селищної ТГ

Ландшафтний комплекс «Любимівські балки» (перспективний ландшафтний заказник) – включає систему р. Течія (Татарка) із урочищами – балками Войськова, Попова, Попасна, Ягідна;

Ландшафтний комплекс «Балка Сад» (перспективний ландшафтний заказник) – включає систему лівої притоки р. Маячка;

«Дніпровські Пороги» – перспектива розширення діючого регіонального ландшафтного парку.

Смарагдова мережа

Смарагдова мережа (український переклад назви the Emerald Network) – це мережа природоохоронних територій європейського значення, яка створюється на виконання положень Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Ця Конвенція має на меті охорону дикої флори та фауни і їхніх природних середовищ існування (оселищ). Особлива увага приділяється видам, яким загрожує зникнення, та вразливим видам, включаючи мігруючі види. Україна ратифікувала її 1996 року, взявши на себе зобов'язання створити мережу Emerald. Це передбачено й іншими документами: 2021 року наша держава має завершити створення мережі Emerald згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Мережа має мету зберегти види та екосистеми, які були визнані рідкісними на рівні всієї Європи. Їхній перелік доступний у Резолюціях 4 та 6 Бернської конвенції.

Протягом останніх 10 років українські науковці долучались до розробки Смарагдової мережі. У 2019 році на засіданні Постійного комітету Бернської конвенції була затверджена сучасна схема Смарагдової мережі України. Тоді наша держава була визнана найпрогресивнішою з держав щодо розробки мережі Емеральд, що є важливим іміджевим зрушенням на міжнародній арені.

Смарагдова мережа складається з територій особливого природоохоронного значення (ТОПЗ) (в оригіналі - Areas of Special Conservation Interest).

Об'єкти Смарагдової мережі в межах Іларіонівської селищної територіальної громади Синельниківського району (за даними сайту Emerald Network - General Viewer (<https://emerald.eea.europa.eu/>)):

1) Код території: UA0000093

Назва території: Dniprovskе Reservoir

Площа, га: 39 492,00

Кількість видів птахів: 14

Кількість інших видів: 16

Біогеографічний регіон: Степовий

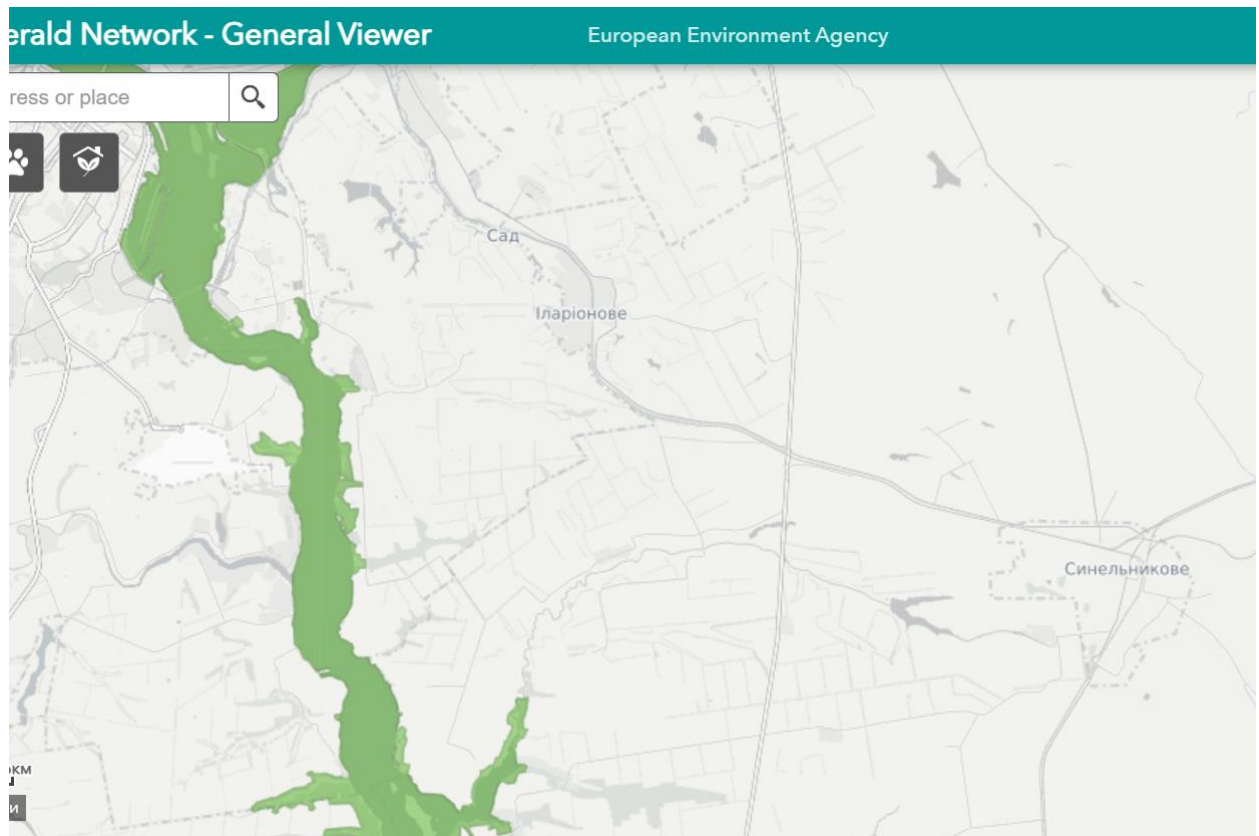

Рисунок 2.17. – Схема розташування Смарагдової мережі на території Іларіонівської селищної ТГ

Заходи зі зменшення або запобігання впливу на територію Смарагдової мережі покладено на Іларіонівську селищну територіальну громаду в межах компетенції органу місцевого самоврядування. Реалізація таких заходів покладається на суб'єктів господарювання, діяльність яких може призвести до впливу на такі території згідно з оцінкою впливу на довкілля.

В межах територій Смарагдової мережі відсутні підприємства різних форм власності.

Водно-болотні угіддя міжнародного значення

На території Дніпропетровської області розташоване офіційно визнані водно-болотні угіддя міжнародного значення. Водно-болотне угіддя «Дніпровсько-Орільська заплава» (рис. 5.4.2.), згідно Паспорту ВБУ (date of designation 29 juli 2004, site no: 1399), площею 2560 га, представляє систему водотоків та їх заплав з численними озерцями і болітцями, з розвинутою вищою водною рослинністю, у складі якої – рідкісні угруповання сальвінії плаваючої *Salvinia natans* та водяного горіха плаваючого *Trapa natans*, рідкісними у Європі заплавленими дубовими, вербовими, тополевыми та вільховими лісами є угіддям міжнародного значення і знаходиться у складі природного заповідника «Дніпровсько-Орільський». У зв'язку з цим господарська діяльність в його межах на абсолютній більшості території не проводиться. Здійснюються лише наукові дослідження, природоохоронні заходи та моніторинг стану довкілля. На 38 га лук дозволяється сінокосіння (згідно паспорту ВБУ).

Рисунок 2.18 Карта розташування водно-болотного угіддя міжнародного значення «Дніпровсько-Орільська заплава»

Оскільки водно-болотне угіддя міжнародного значення «Дніпровсько-Орільська заплава» є ядром, основною частиною заповідника, заходи із управління водно-болотним угіддям проводяться згідно затверджених планів наукової та науково-технічної діяльності та еколого-освітньої діяльності, а також програм та індивідуальних планів робіт співробітників наукового відділу заповідника.

На території Іларіонівської селищної територіальної громади водно-болотного угіддя міжнародного значення відсутні.

Біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера»

Мережу біосферних резерватів ЮНЕСКО в Україні було організовано з метою охорони, раціонального використання та відновлення природних основ життя і здоров'я людини, збереження біотичного і ландшафтного різноманіття з урахуванням положень

Севільської стратегії для біосферних резерватів ЮНЕСКО та Положення про Всесвітню мережу біосферних резерватів ЮНЕСКО. Враховувалися також наукові рекомендації щодо природної зональності території України, зокрема у природних зонах і транскордонних регіонах.

Біосферні резервати України мають особливе значення для формування на регіональному рівні нового уявлення про взаємозв'язок між вирішенням проблем збереження навколишнього середовища і сталого розвитку, оптимізації різноманіття біологічних видів і ландшафтних екосистем на основі їх захищеності «екологічними коридорами».

Біосферні резервати України виконують такі взаємодоповнювальні функції:

- збереження і захист генетичних ресурсів, видів екосистем та ландшафтів;
- активне сприяння сталому розвитку на основі відповідного наукового і матеріально-технічного забезпечення;
- підтримка освітніх та навчальних проектів, проведення наукових досліджень і здійснення моніторингу на локальному, регіональному, національному й міжнародному рівнях.

Оптимізація і гармонізація зазначених функцій сприяли перетворенню біосферних резерватів України на моделі обґрунтованої гармонізації взаємодії людини і навколишнього середовища в процесі вирішення відповідних регіональних проблем на принципах сталого розвитку.

Завданням біосферних резерватів є також розвиток принципово нового бачення процесу неподільності збереження і розвитку. Практичне вирішення цього завдання потребує розбудови наукових досліджень і застосування сучасного підходу до біогеографічної класифікації територій на міжнародному, національному і регіональному рівнях, враховуючи відповідні соціальні й економічні чинники.

Біосферні резервати України сприяють розробленню нових моделей землеустрою і обґрунтованих підходів до процесу переходу на засади сталого розвитку, спираючись при цьому на підтримку населення та місцевих владних структур регіону. Це, в свою чергу, сприяє збереженню якості навколишнього середовища на основі впровадження прогресивних технологій регіонального землекористування. Підсилюється також функція біосферних резерватів як регіональних наукових центрів ефективного розвитку наукових досліджень, моніторингу, освіти і навчання.

Національні програми діяльності біосферних резерватів зосереджують їх зусилля на системному моніторингу навколишнього середовища, оцінюванні наукових аспектів інвентаризації флори і фауни, проведенні метеорологічних і гідробіологічних спостережень, збиранні й систематизації соціально-економічної інформації та інформації щодо збереження навколишнього середовища.

Принципи Севільської стратегії для біосферних резерватів ЮНЕСКО мають як наукове, так і практичне значення для розроблення обґрунтованої моделі переходу України на засади сталого розвитку з урахуванням необхідності першочергового природного і штучного відновлення деградованих природних екосистем.

Наступним стратегічно важливим документом ЮНЕСКО щодо подальшого функціонування і розвитку планетарної мережі біосферних резерватів став Мадридський план дій для біосферних резерватів ЮНЕСКО на період до 2013 р., затверджений у 2008 р на III Всесвітньому конгресі біосферних резерватів ЮНЕСКО. Універсальним і найоптимальнішим засобом взаємодії людського суспільства з природним середовищем є ідеологія сталого розвитку природних регіонів, в основу якої покладено концепцію екологічної мережі.

Транскордонні природно-заповідні території є сполучними ланками між національними екологічними мережами сусідніх з Україною держав у загальній Пан'європейській екологічній мережі. У такому разі залежно від статусу природно-заповідні території набувають функцій елемента екологічної мережі, до складу якої вони

входять. Україна бере участь у формуванні Пан'європейської екологічної мережі насамперед через розширення переліків водно-болотних угідь міжнародного значення (Рамсарська конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів, 1971 р.), кількості територій у складі Смарагдової мережі Європи (Бернська конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі, 1979 р.), Всесвітньої мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО.

Значна увага приділялася різноплановим науковим дослідженням щодо з'ясування тенденцій трансформації екосистем біосферних резерватів під впливом зміни клімату. Так, на 36-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (25 жовтня — 10 листопада 2011 р., Париж) було розглянуто і схвалено Дрезденську декларацію щодо біосферних резерватів і зміни клімату. Зокрема, в Декларації зазначено, що біосферні резервати є ефективним інструментом для пом'якшення можливих наслідків зміни клімату та слугують моделями щодо адаптації до такої зміни.

У документі визначено заходи, що мають здійснюватися на рівні країн — членів ЮНЕСКО (політична складова) та на рівні біосферних резерватів (практична складова). Відзначено необхідність подальшого забезпечення стратегічної керівної ролі програми МАБ та Всесвітньої мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО у вирішенні питання переходу до сталого розвитку, реалізації Мадридського плану дій для біосферних резерватів, а також ролі ЮНЕСКО у здійсненні глобальної діяльності щодо зміни клімату. Актуальною також залишається проблема формування транскордонних природоохоронних територій, зокрема транскордонних біосферних резерватів ЮНЕСКО (ТБР), які є інструментом загального управління. Вони дістали офіційне визнання на міжнародному рівні як установи ООН, створені для співпраці в галузі збереження і сталого використання біорізноманіття завдяки загальному управлінню спільними екосистемами.

Карта розташування біосферних резерватів ЮНЕСКО на території України: 1 — Чорноморський (1982); 2 — «Асканія-Нова» (1982); 3 — Карпатський (1992); 4 — Дунайський (1998); 5 — Шацький (2002); 6 — Деснянський (2009); 7 — «Розточчя» (2011); 8 — «Східні Карпати» (Польща/Словаччина/Україна) (1998); 9 — «Дельта Дунаю» (Румунія/Україна) (1998); 10 — «Західне Полісся» (Білорусь/Польща/Україна) (2012)

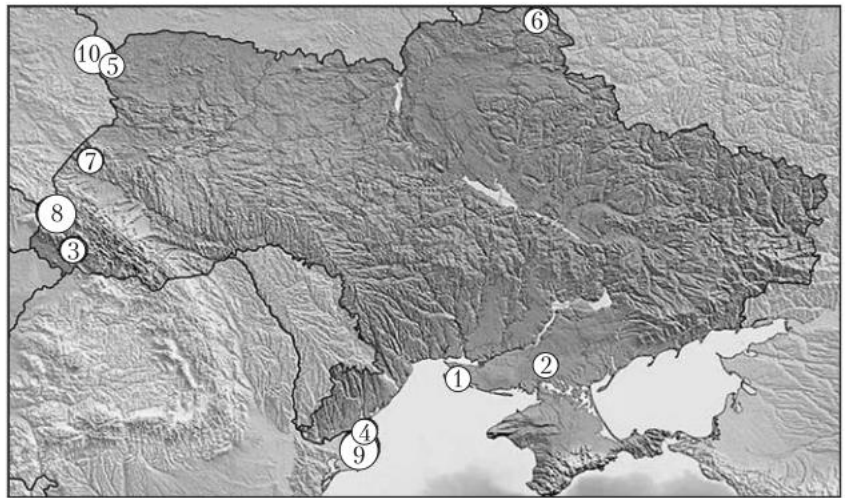

Рисунок 2.19 Карта розташування біосферних резерватів ЮНЕСКО

Слід зазначити, що на території Дніпропетровської області біосферні резервати ЮНЕСКО відсутні. Вплив відсутній.

Об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО

На території Дніпропетровської області об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО відсутні. Вплив не передбачається.

Ймовірні зміни стану рослинного та тваринного світу, якщо ДДП не буде затверджено

Якщо Програму не буде затверджено, біорізноманіття на території ТГ, скоріше за все, залишиться на сталому рівні, але впровадження оперативних завдань ДДП щодо охорони навколишнього природного середовища може позитивно вплинути на чисельність різних видів флори та фауни.

З метою збереження в природному стані типових або унікальних комплексів на території ТГ, задля збереження біологічного та ландшафтного різноманіття на території ТГ Програмою заплановано ряд завдань:

- Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о. Тисінське на території с-ща Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області.

Усі вище перелічені завдання Програми передбачають найбільший рівень збереження природного стану наявних біоценозів та призведуть до поліпшення екологічної ситуації на території громади.

Геологічні та гідрографічні умови

Іларіонівська селищна громада розташована на Придніпровській низовині.

Складена флювіо-гляціальними і алювіально-озерними пісками, суглинками, лесами і лесоподібними суглинками. Велика частина розорана. Характеризується високим сільськогосподарським освоєнням, розвиненим тваринництвом і землеробством.

Утворення і поширення ґрунтів, рослинності, тваринного світу залежать від властивостей порід, що складають земну поверхню, форм рельєфу, кліматичних умов, господарської діяльності людини. Ґрунтовий і рослинний покрив змінюється також і в довготному напрямі у зв'язку з посиленням континентальності клімату у напрямки із заходу на схід.

Опідзолені чорноземи утворилися в процесі природного заростання степових просторів широколистяними лісами. Вони мають добрі агрономічні властивості, є родючими. Типові чорноземи утворилися під лучними степами та в умовах періодичного промивного режиму, що сприяло глибокому проникненню в них коріння і вологи.

Сірі опідзолені ґрунти за своїм генезисом близькі до ясно-сірих Вони дещо менше опідзолені та вилуговані, в генетичному профілі не має елювіального горизонту, материнська порода починається на глибині 120...130см. Інші ознаки цих ґрунтів ідентичні.

Чорноземи типові – найбільш родючі ґрунти помірного поясу. Жодний інший тип ґрунтів не може так повно забезпечити рослини поживними речовинами і створити умови для їх росту і розвитку, як чорноземи. До них належать глибокі (сумарна потужність горизонтів Н+Н_р (80...120см) і неглибокі (70...80см), малогумусні (вміст гумусу у верхньому горизонті до 6%) та середньогумусні ґрунти (6...9% перегною). Домінуючі у ґрунтовому покриві – глибокі малогумусні слабкі (структурні) чорноземи. Вони найбільш характерні для західного лісостепу, а інші відміни трапляються лише фрагментами.

В гідрогеологічному відношенні територія розташована в межах Сіверськодонецько-Дніпровської області недостатньої водності, для якого типовим є розвиток водоносних горизонтів, що відокремлені один від одного водотривкими шарами.

Дніпровсько-Донецький артезіанський басейн відрізняється поверховим розвитком водоносних горизонтів і комплексів, найбільше значення з яких для водопостачання мають четвертинні, палеогенові, крейдові та юрські. Гідродинамічні умови визначаються як глибинними так і поверхневими факторами живлення та розвантажування підземних вод. Склад вод різноманітний – від гідрокарбонатно-кальцієвих (магнієвих), прісних (мінералізація до 1-3 г/л) до хлоридно-натрієвих (кальцієвих) розсолів з мінералізацією понад 30-100 г/л, що характерні для глибоких горизонтів палеозою та зон розвантажування у межах тектонічних розломів.

Територія підтоплюється. Зафіксовані рівні є сезонно мінімальні, та прогнозується їх поступове (сезонне) збільшення. Внаслідок інтенсивних атмосферних опадів або у період весняного сніготанення можливий підйом рівня ґрунтових вод на 1,5 – 2,0 м вище зафіксованих рівнів.

Згідно з СНіП 2.03.11-85, води четвертинного водоносного горизонту (алювіальний водоносний горизонт) за водневим показником та вмістом вуглекислоти слабоагресивні до бетонів марки W4 і мають слабку агресивність до залізобетонних конструкцій при періодичному змочуванні; за водневим показником середньогресивні, за вмістом хлоридів і сульфатів середньогресивні до арматури залізобетонних конструкцій при періодичному змочуванні і середньогресивні до конструкцій з металу при вільному доступі кисню. Корозійна активність води до алюмінію – середня, до свинцю – середня.

Згідно з СНіП 2.03.11-85, води палеогенового водоносного горизонту неагресивні до бетонів будь яких марок та мають слабку агресивність до залізобетонних конструкцій при періодичному змочуванні; за водневим показником середньогресивні, за вмістом хлоридів і сульфатів середньогресивні до арматури залізобетонних конструкцій при періодичному змочуванні і середньогресивні до конструкцій з металу при вільному доступі кисню. Корозійна активність води до алюмінію – висока, до свинцю – середня.

Ймовірні зміни стану геологічних та гідрографічних умови, якщо ДДП не буде затверджено

Програмою не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на геологічне і гідрогеологічне середовище на території ТГ.

Тому у випадку, якщо ДДП не буде затверджено, стан геологічного та гідрологічного середовища території Іларіонівської селищної ТГ більш ймовірно залишатимуться на рівні сучасних показників. Але без впровадження завдань Програми щодо будівництва нових, реконструкції мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації; реконструкції, модернізації та капітального ремонту очисних споруд каналізації; будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, очисних споруд та гідроспоруд, тобто без належного очищення стічних вод, існує ризик активізації небезпечних фізико-геологічних явищ та процесів.

Надра

В Дніпропетровській області видобувається більше 50 відсотків усіх мінеральних ресурсів в Україні, використовується 249 родовищ 79 видів корисних копалин. У значних обсягах здійснюється видобуток марганцевої, титано-цирконієвих руд та інших рідкоземельних елементів, вугілля, газу, каоліну, будівельного каменю, піску та інших корисних копалин.

Дніпропетровська область є ключовим регіоном для видобутку мінеральної сировини в Україні. Забезпечує 100 % видобутку марганцевої руди завдяки Нікопольському марганцевому басейну, який містить одні з найбільших у світі запасів марганцю – 2,1 млрд тонн. Україна володіє 42,2 % світових запасів марганцевої руди. Також область має значні поклади залізної руди, вугілля, урану, рідкоземельних металів, каоліну, гранітів, нафти та газу.

У Дніпропетровській області видобувається 40 видів мінеральної сировини. Регіон має значний потенціал для розвитку кольорової металургії, золотовидобувної та золотопереробної галузей.

Область є єдиним регіоном в Україні, що володіє родовищем талькомагнезитів. Введення цього родовища в експлуатацію дозволить на 60 – 70% забезпечити потреби країни у вогнетривкій сировині та значно зменшити імпорт з інших країн, це Правдинське родовище. Також в області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини з багатою кольоровою гамою.

У Дніпропетровській області зосереджено 10 родовищ мінеральних вод, з них 9 – розробляються. Переважають води без специфічних компонентів і властивостей.

На території громади знаходяться п'ять родовищ корисних копалин, до яких належать буре вугілля, суглинок та води питні і технічні. Родовища суглинку та вод питної і технічної не розробляються, родовища бурого вугілля по ступені промислового освоєння належать до перспективної для розвідки ділянки для шахт, та до резервної ділянки групи «а» для розрізів.

Враховуючи обмеження встановленні відповідно до законодавства, з метою забезпечення обороноздатності держави у зв'язку з воєнною агресією РФ проти України, зважаючи на можливість завдання шкоди національним інтересам України, інформація про наявні поклади корисних копалин не надається.

Ймовірні зміни стану геологічних та гідрографічних умови, якщо ДДП не буде затверджено

Освоєння територій без урахування закономірностей розвитку видобувної промисловості може привести до негативних наслідків. Дніпропетровщина належить до регіонів з відносно великими запаси деяких видів корисних копалин.

Якщо Програма соціально-економічного та культурного розвитку Іларіонівської селищної ради на 2026 рік не буде затверджена, територія громади скоріш за все залишиться на сталому рівні.

Водні ресурси

Водні ресурси Іларіонівської селищної територіальної громади формуються за рахунок поверхневих вод р. Дніпро, місцевого річкового стоку, що формується в межах стічних, шахтних і кар'єрних вод, а також експлуатаційних запасів підземних вод.

Проблемним питанням, що прямо пропорційно впливає на якість води акваторій, є очищення зворотних вод, а також скид забруднених та недостатньо очищених стічних вод у поверхневі водні об'єкти.

До водних об'єктів належать 9 ставків, річки Татарка, Маячка та струмок Вороний. Із зазначених ставків 5 належать до земель комунальної власності і 4 - до земель державної власності.

Один із ставків комунальної власності та два ставки державної власності використовуються громадянами на праві оренди. Інші ставки використовуються мешканцями громади для любительського рибальства. Річки Татарка та Маячка в межах території громади є пересохшими, з незначним водотоком. Струмок Вороний є постійним і впадає в одну із заток річки Дніпро. (рисунок 2.19).

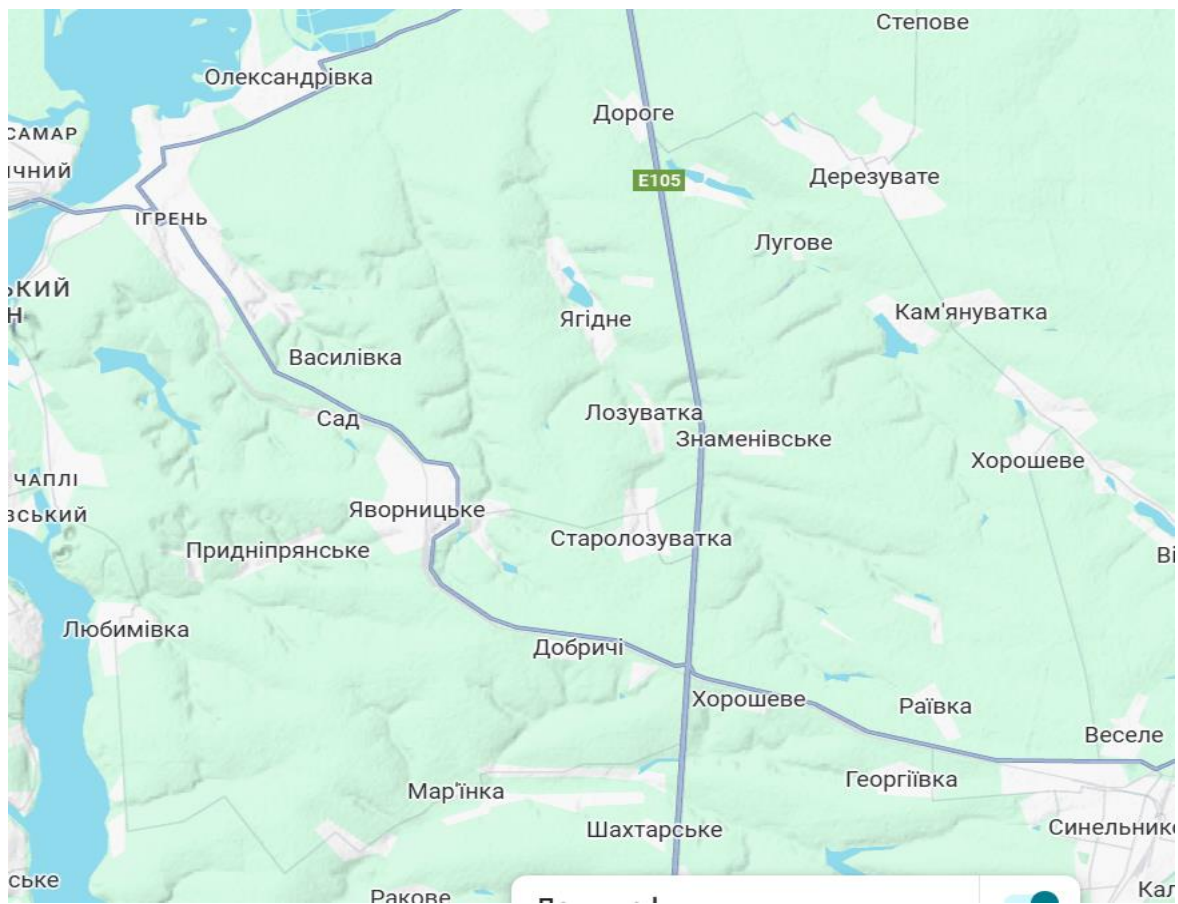

Рисунок 2.19 Карта поверхневих водних об'єктів на території Іларіонівської селищної ТГ

Централізоване водопостачання та водовідведення на території Іларіонівської селищної ТГ

В межах Іларіонівської селищної ТГ 33 % помешкань, підключених до комунального водопостачання. На території громади 6 населених пункти, що забезпечені централізованим водопостачанням, а саме: с-ще Яворницьке, села Старолозуватка, Знаменівське, селища Добричі, Привільне та Шахтарське. Відсутнє централізоване водопостачання в 6 населених пунктах: смт Сад, села Мар'ївка, Мар'їнка, Ракове, Іванівка та Лозуватка. Але система водопостачання знаходиться в незадовільному стану, наявні часті пориви, тому в т.ч. передбачається Програмою капітальні ремонти, реконструкція, модернізація існуючих мереж.

Послуги з централізованого водопостачання та водовідведення надаються комунальним підприємством ДМП ВКГ «Дніпро-Західний Донбас», Виробничий структурний підрозділ «Дніпровське територіальне управління» АТ «Укрзалізниця». Протяжність мереж водопостачання та водовідведення: централізоване водопостачання – 109,3 км; водовідведення – 8,455 км.

Ймовірні зміни стану водних ресурсів, якщо ДДП не буде затверджено

З метою охорони водних ресурсів та їх раціонального використання Програмою визначено за необхідне виконання ряду завдань щодо вирішення проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів на території ТГ:

- Будівництво криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате, Дороге, Старолозуватка.

- Будівництво водопровідної мережі до селища Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області;

- Будівництво водопровідної мережі до селища Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області.
- Реконструкція підземного перетину залізниці водопроводом для забезпечення водопостачання в селищі Яворницьке.
- Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о. Тисінське на території смт. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області.

Якщо вищезазначені заходи Програми не будуть реалізовані на території ТГ, в майбутньому існує загроза погіршення якісного стану водних ресурсів через потрапляння забруднених стічних вод до водних об'єктів, подальший розвиток житлової та громадської забудови населених пунктів громади, як і виробничо-промислового сектору, спричинятиме техногенне навантаження на водні об'єкти, що розташовані на території селищної ТГ.

Атмосферне повітря

Стан атмосферного повітря Іларіонівської селищної територіальної громади формується обсягами викидів забруднюючих речовин від пересувних та стаціонарних джерел забруднення. До стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря відносяться викиди від промислових та сільськогосподарських підприємств. Основними чинниками інтенсивного забруднення атмосфери автотранспортом є: постійно зростаюча кількість автотранспорту; експлуатація технічно застарілого автомобільного парку; низька якість паливно-мастильних матеріалів; недостатня пропускна спроможність дорожньо-транспортної мережі, яка сформувалась в умовах існуючої забудови; незадовільний стан дорожнього покриття проїжджої частини доріг.

Стан атмосферного повітря залежить від обсягів забруднюючих речовин стаціонарних та пересувних джерел забруднення.

Стаціонарні пости спостереження за станом забруднення атмосферного повітря в Іларіонівській селищній громаді відсутні, проте за інформацією з Програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря на 2023 – 2027 роки Дніпропетровської зони в селищі Яворницьке та Іларіонівській селищній громаді не розташовані та не передбачені як стаціонарні так і пересувні пункти (станція, лабораторія) моніторингу за якістю атмосферного повітря.

Крім того, задля удосконалення мережі спостережень за станом атмосферного повітря у рамках Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки, що затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI (із змінами) (далі – Комплексна програма), було розроблено проєкт «Організація, розбудова та удосконалення регіональної автоматизованої мережі спостережень за станом атмосферного повітря Дніпропетровської області» (далі – Проєкт), який дозволив визначити та обґрунтувати необхідну кількість стаціонарних постів спостереження, місця їх розташування, а також індивідуальний перелік забруднювальних речовин, що мають підлягати контролю. Відповідно до Проєкту найближчою станцією контролю є промисловий ПАС1-С в м. Синельникове, вул. Миру, 13 який планується встановити.

Найближчим пунктом спостереження за інформацією з сайту SaveEcoBot є станція спостереження в місті Дніпро, інформація щодо якості повітря на даному пункті спостереження зображена на рисунку 2.20

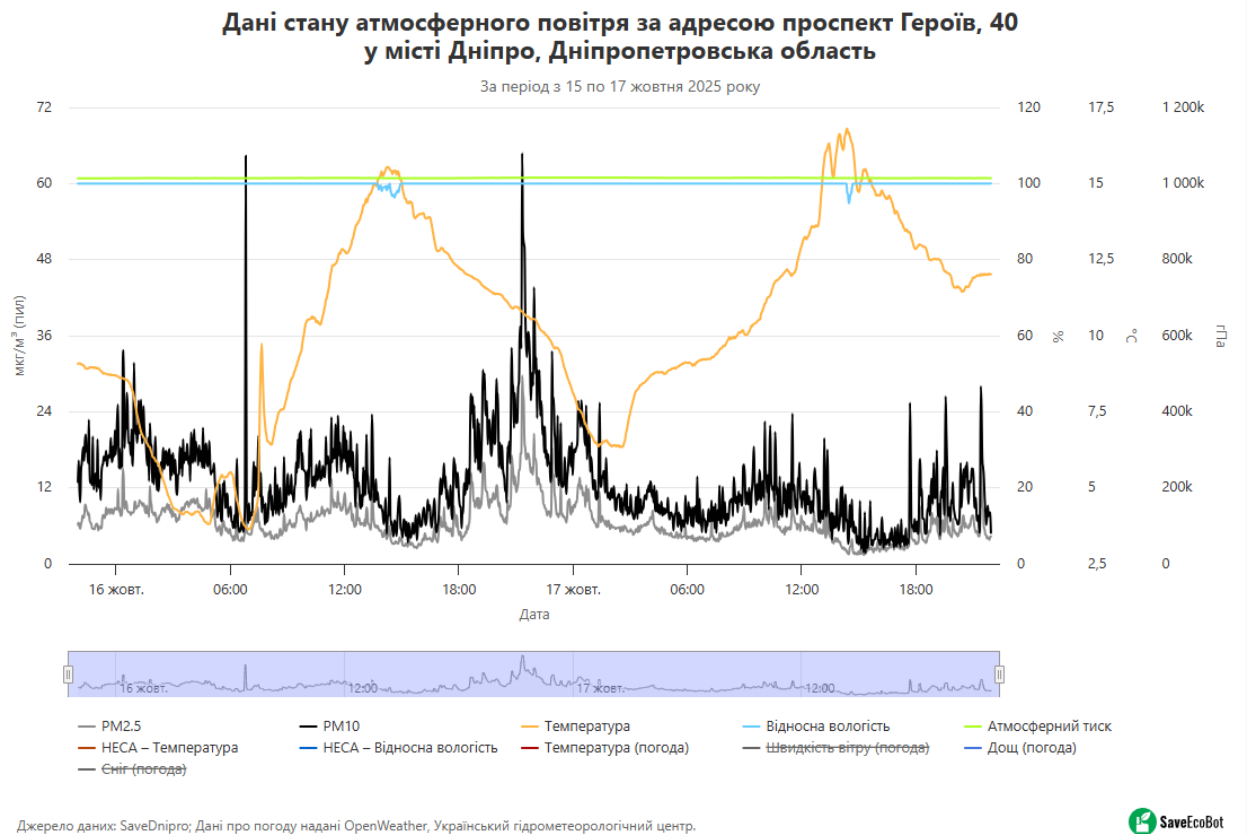

Рисунок 2.20 Середній індекс якості повітря в місті Дніпро

Разом з тим, з початку повномасштабного вторгнення російської федерації Дніпропетровська область перебуває під ворожими обстрілами. Ведення активних бойових дій серйозно погіршує якість повітря внаслідок щоденних викидів забруднюючих речовин через вибухи та пожежі.

Значна кількість викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на території Ілларіонівської селищної ТГ обумовлена наявністю підприємств.

Основними сільськогосподарськими підприємствами як за обсягом виробництва, так і за кількістю орендованих земель є - С(Ф)Г «Жулей», ТОВ «Агроцентр «Раївський». Вагомими є також ТОВ «Дніпроагроальянс», ТОВ «НВАФ «Степова», ПП «Шератон», кожен з яких обробляє понад 900 га орних земель. Всього - 36 господарств.

Усі підприємства спеціалізуються на виробництві зернових і технічних культур та насіння олійних культур.

Також на території громади є ряд промислових установ: Ілларіонівська машинна станція, Дніпровський Головний матеріально технічний склад, Синельниківська дистанція колії ПЧ-6 (околоток 13), Дніпропетровська дирекція з перевезень вантажів та пасажирів станції Яворницьке, Дистанція зв'язку ст. Нижньодніпровськ Вузол,- Електромонтажна група по ремонту повітряних ліній ЕЧ-2, ТОВ «Прабос Україна», ТОВ ВКФ «НЕРЕІДА», ПП АТЗТ «Єврометал», ПП «Фоліант-Метиз», ПП Шкода.

Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел вищевказаних підприємств формують якісний стан атмосферного повітря на території Ілларіонівської селищної ТГ.

В громаді доля автотранспорту в забрудненні атмосферного повітря сягає до 75-80%.

Забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту посідає третє місце за кількістю викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення (за секторами виробничих та технологічних процесів) на території селищної за рахунок постійного збільшення кількості автотранспорту. Загальні викиди токсичних речовин залежать від потужності і типу двигуна, режиму його роботи, технічного стану автомобіля, швидкості руху, стану дороги, якості палива.

Викиди забруднюючих речовин від автотранспорту з року в рік зростають та негативно впливають на якість атмосферного повітря. Частка автомобілів, які експлуатуються на території громади, далекі від довершеності, вони здебільшого не відповідають міжнародним стандартам щодо екологічної безпеки. Двигуни автомобілів зазвичай морально і фізично застарілі.

Забруднення атмосферного повітря в громаді від автотранспорту обумовлено такими факторами: постійне нерегульоване збільшення кількості автотранспорту, в тому числі транзитного вантажного; відставання якості палива від європейських стандартів; повільний розвиток мережі розв'язок і автошляхів; недосконалість управління дорожнім рухом та іншими проблемами; недостатньо розвинена законодавча та юридична база у галузі ефективного регулювання управління автотранспортом; відсутність механізмів впливу на збільшення забруднення довкілля автотранспортом.

Автомобілі викидають разом з відпрацьованими газами, випаровуванням паливо-мастильних матеріалів близько 200 компонентів забруднюючих речовин, які мають токсичний, мутагенний, наркотичний та інший вплив на живі організми. Основним токсичним інгредієнтом, яким забруднюється атмосферне повітря під час експлуатації автомобільного транспорту, є оксид вуглецю (близько 80%).

Викиди автотранспортних засобів особливо небезпечні тому, що здійснюються у безпосередній близькості від тротуарів у зоні активного пішохідного руху. Крім забруднення атмосферного повітря, автомобільний транспорт та його супутня інфраструктура є головними забруднювачами водних об'єктів та ґрунтів нафтопродуктами. Насамперед, це стосується відкритих автостоянок, гаражних кооперативів і автозаправних станцій, які не обладнані локальними очисними спорудами поверхневих (дощових і талих) стічних вод, пунктів розвантаження паливно-мастильних матеріалів та автотранспортних підприємств.

Негативно впливають на стан довкілля і відходи автотранспортних засобів, які утворюються в процесі їх експлуатації, а саме: відпрацьовані мастила, фільтри, акумулятори, відпрацьовані шини, деталі та корпуси автомобілів та інше, оброблення яких належним чином ще не налагоджено.

Фактор забруднення повітря знаходиться в постійно динамічному стані і залежить від багатьох чинників, а отже, потребує постійного контролю та моніторингу його якості з боку органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, особливо при регулюванні господарської діяльності всіх суб'єктів.

Основними напрямками зменшення викидів забруднюючих речовин є насамперед неухильне виконання суб'єктами підприємницької діяльності природоохоронних заходів та впровадження сучасних технологій очищення газо-пилового потоку. Діяльність кожного суб'єкта господарювання має бути спрямована на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Правові і організаційні основи та екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря визначає Закон України «Про охорону атмосферного повітря».

З метою зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря необхідно розглянути питання щодо можливості озеленення території, використання сучасних технологій в системах опалення, а також за можливістю використання альтернативних джерел енергії.

Актуальним та проблемним питанням, що негативно впливає на якість атмосферного повітря залишається також незаконне та самовільне спалювання опалого листя та стерні, соломи, післязбиральних залишків, а головне – сміття. Такі шкідливі,

необдумані дії є причиною непоправних наслідків, а саме: забруднення атмосферного повітря, знищення ландшафтного та біологічного різноманіття, зниження родючості ґрунтів, знищення корисної ентомофауни та мікрофлори, створюється загроза виникнення пожеж, а іноді й травмування або загибелі людей, надання економічних збитків і т.д.

Зрештою, фактор забруднення повітря знаходиться в постійно динамічному стані і залежить від багатьох чинників, а отже, потребує постійного контролю та моніторингу його якості з боку органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, особливо при регулюванні господарської діяльності всіх суб'єктів.

У майбутньому зі збільшенням кількості населення, житлової забудови, автотранспорту без благоустрою та реконструкції усіх існуючих вулиць, проїздів, під'їздів і тупиків, створення на усій вулично-дорожній мережі асфальтованого покриття, без озеленення територій санітарно-захисних зон промислових підприємств та придорожніх територій, висадки придорожніх зелених смуг шириною 25-30 м, без поетапного переведення житлових та громадських будівель громади на опалення від електричної енергії, в тому числі з використанням поновлюваних джерел енергії – рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію зростання, що може знизити рівень комфортного проживання в громаді.

Речовини, що потрапляють в атмосферне повітря від господарської діяльності промислових та сільськогосподарських об'єктів це: азоту діоксид; оксид вуглецю; метан; вуглецю діоксид; азоту оксид (N_2O); речовини у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом; сажа; сірки діоксид; бенз(а)пірен; вуглеводні насичені C12- C19; пил зерновий та інші.

У формуванні ризику на чутливі групи населення можуть відігравати азоту діоксид, пари вуглеводневого конденсату (бензин), формальдегід, оксид вуглецю, метан, сірки діоксид та інші.

Ймовірні зміни стану атмосферного повітря, якщо ДДП не буде затверджено

У випадку, якщо Програма не буде затверджена, а оперативні завдання щодо охорони атмосферного повітря не будуть реалізовані, стан атмосферного повітря на території ТГ більш ймовірно залишатиметься на рівні сучасних показників. Але за умов нарощування об'ємів виробництва промислових та сільськогосподарських підприємств на території ТГ без впровадження завдань Програми, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря:

- Забезпечення ефективного та раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів, перехід на екологічно чисті (відновлювані) джерела енергії. Впровадження енергозберігаючих технологій за рахунок застосування інноваційних рішень.

- Захист навколишнього середовища шляхом зменшення шкідливих викидів в атмосферу;

- Забезпечення енергонезалежності шляхом підвищення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів. Впровадження енергозберігаючих технологій за рахунок застосування інноваційних рішень. Захистити навколишнього середовища від викидів парникових газів, створюватиметься подальше існування ризиків шкідливого впливу антропогенної діяльності на атмосферне повітря території та, відповідно, на здоров'я населення, що мешкає (перебуває) в межах території ТГ.

Погіршення якості атмосферного повітря може призвести до зниження якості екологічних показників стану довкілля. Забруднення атмосферного повітря та накопичення в ньому шкідливих речовин може проявлятися в зростанні показників захворюваності й смертності від хвороб органів дихання, створюватиметься подальше існування ризиків шкідливого впливу на здоров'я населення, що мешкає (перебуває) в межах ТГ. Без реалізації завдань ДДП, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря – рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію

зростання, що може знизити рівень комфортного проживання населення.

Управління відходами

За попередніми даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області на підприємствах області протягом 2024 р. утворилося 174318,8 тис. тонн відходів. Із загального обсягу утворених відходів 26097,4 тис. тонн (близько 15 %) – обсяг відновлених відходів, 0,286 тис. тонн – спалено, 86165,6 тис. тонн – видалено та направлено в сховища організованого складування (поховання). Найбільшу частку утворення відходів у 2024 році становлять інші мінеральні відходи, змішані та недиференційовані матеріали, хімічні відходи, а також побутові та подібні відходи згоряння.

Крім того, великою проблемою для області є боротьба з несанкціонованими сміттєзвалищами. Через неналежну систему управління твердими побутовими відходами в населених пунктах, як правило у приватному секторі, відсутністю системи окремого збирання, сортування відходів. Велика кількість яких в області потрапляє на несанкціоновані, неконтрольовані сміттєзвалища.

Інформація щодо кількості паспортизованих місць видалення відходів Таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 Стан обліку та паспортизації місць видалення відходів (МВВ) (на 01.01.2025)

№ з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район)	Кількість непаспортизованих МВВ, од. *	Кількість паспортизованих МВВ, од. *
1.	Дніпровський район	-	5
2.	Кам'янський район	8	3
3.	Криворізький район	89	44
4.	Нікопольський район	6	23
5.	Самарівський район	3	-
6.	Павлоградський район	-	3
7.	Синельниківський район	44	-
	Усього	150	78

На території Іларіонівської селищної територіальної громади стан управління відходами на території громади є налагодженим.

Послуги з вивезення відходів надає ТДВ «Дніпрокомунтранс» та ТОВ «ЕКО ТРАНС 21» якими охоплено майже 70% населення та йде процес запровадження збору та вивозу в сільських населених пунктах громади.

Наявна система управління відходами характеризується:

- середнім рівнем охоплення населення послугами з вивезення побутових відходів;
- відсутність роздільного збирання побутових відходів, у тому числі небезпечних відходів у складі побутових;
- відсутністю підприємства з переробки сміття.

Для забезпечення екологічної безпеки населення селищної територіальної громади необхідно вирішення питання з обробленням побутових відходів, а саме: будівництво станції сортування твердих побутових відходів.

Проблема відходів є однією з ключових екологічних проблем. Існуюча система управління відходами як в Україні, так і на території Іларіонівської селищної територіальної громади характеризується такими тенденціями:

- накопичення відходів як у промисловому, так і побутовому секторі, що негативно впливає на стан довкілля і здоров'я людей;
- здійснення неналежним чином оброблення та видалення небезпечних відходів;
- розміщення побутових відходів без урахування можливих небезпечних наслідків;

- неналежний рівень використання відходів як вторинної сировини внаслідок недосконалості організаційно-економічних засад залучення їх у виробництво;
- неефективність впроваджених економічних інструментів у сфері управління відходами.

Незважаючи на тенденцію деякого зменшення обсягів утворення відходів виробництва, в громаді триває процес накопичення відходів різних видів.

Залишається актуальною проблема оброблення побутових відходів. Існуюча система управління відходами не дозволяє в повному обсязі виділити із загальної маси відходів фракції ресурсноцінних матеріалів (паперу, картону, скла, металу, пластмас тощо). Утворення значних обсягів відходів, захаращення території відходами зумовлено наступними основними факторами:

- неефективні технології переробки первинної сировини і матеріалів;
- недоліки в розробці нових та використанні наявних (вже розроблених і відомих у світовій практиці) технологій управління відходами на місцях їх безпосереднього утворення;
- недоліки системи управління відходами, що не були утилізовані в місцях їх утворення, а також недоліки системи очищення населених пунктів громади від відходів.

Побутові відходи є одним з небезпечних джерел забруднення, перш за все бактеріального, земельних ресурсів та ґрунтів, поверхневих і підземних водних ресурсів та атмосферного повітря.

Джерелами утворення побутових відходів на території ТГ є житлові будинки та підприємства, установи, організації усіх форм власності.

Управління відходами на території Іларіонівської селищної територіальної громади відбувається шляхом збирання, вивезення та захоронення на існуючому сміттєзвалищі ТПВ спеціалізованими підприємствами.

З метою реалізації вимог Закону України «Про управління відходами», Національної стратегії управління відходами до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р. А також положення Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1353-р необхідно визначити технологічні схеми роздільного збирання побутових відходів з урахуванням річної норми надання послуг з вивезення побутових відходів, складових, що входять до побутових відходів, потреби у вторинних енергетичних та матеріальних ресурсах, органічних добривах, економічних факторів та інших вимог, впровадження системного підходу до управління відходами на державному та регіональному рівнях, зменшення обсягів утворення відходів шляхом збільшення обсягу їх переробки та повторного використання..

Роздільне збирання побутових відходів повинно здійснюватися за компонентами, що входять до складу побутових відходів, які відображаються у відсотках від їх загальної маси або об'єму та визначаються шляхом проведення вимірів у населеному пункті протягом чотирьох сезонів року, відповідно до Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259.

Під час зберігання побутових відходів у контейнерах повинна бути виключена можливість їх загнивання, розкладання, розвіювання та розпилювання. Термін зберігання в холодний період року (при середньо добовій температурі -5 град. С і нижче) повинен бути не більше ніж три доби, а в теплий період року (при середньодобовій температурі більше ніж +5 град. С) - не більше ніж одна доба (щоденне перевезення).

Державними будівельними нормами встановлено ряд вимог відносно місць розташування майданчиків для сміттєзбірників, а саме:

- мінімальне віддалення від вікон і дверей житлових будинків і громадських будівель повинно бути не менше 20 м;

- величина радіуса обслуговування - не більше 100 м;
- можливість проїзду транспорту для вивозу сміття у будь-яку пору року;
- розміри майданчиків для сміттєзбірників залежать від кількості контейнерів, що на них встановлюються, і приймаються площею від 9 до 45 м²;
- періодичність вивозу твердих побутових відходів залежить від сезону, кліматичної зони і екологічних умов місцевості і узгоджується з місцевими органами санітарно-епідеміологічної служби.

Накопичення обсягів відходів на сміттєзвалищах без належного їх утримання у місцях видалення відходів, відсутність дієвої системи вилучення вторинних ресурсів та сучасного підприємства з переробки ТПВ, утворення стихійних смітників створює ризики негативного впливу на довкілля та здоров'я населення. Розвиток системи управління відходами є одним з пріоритетних завдань органів у сфері охорони навколишнього природного середовища. В згаданій сфері розроблені програми державного та місцевого рівня, очікується, що їх реалізація забезпечить досягнення екологічних стандартів у сфері управління відходами на місцевому рівні.

Ймовірні зміни стану управління відходами, якщо ДДП не буде затверджено

З метою раціонального управління відходами в Програмі визначено за необхідне виконання ряду пріоритетних завдань та заходів.

В разі не виконання заходів, передбачених Програмою, фактор управління відходами матиме найбільше значення серед ризиків шкідливого впливу на довкілля на території громади.

Залишатиметься на низькому рівні надання послуг у сфері управління відходами та розвиток відповідної інфраструктури на території ТГ, можливе збільшення кількості стихійних сміттєзвалищ і полігонів для їх захоронення, можливе накопичення промислових відходів та, як слідство, погіршення санітарного стану населених пунктів громади. Крім того, залишиться без змін інституційна складова регіональної системи управління відходами, а отже продовжуватиметься розрізненість і неузгодженість у намаганнях і діях влади, бізнесу та громадськості щодо впровадження різних заходів, спрямованих на зменшення відходів у довкіллі.

Розвиток системи управління промисловими відходами є одним із першочергових завдань органів влади у сфері охорони навколишнього природного середовища. В цій сфері запланована розробка та реалізація програм державного і регіонального рівня; очікується, що їх реалізація забезпечить досягнення екологічних стандартів в сфері управління відходами і на місцевому рівні.

Безпека життєдіяльності та здоров'я населення

Питання поліпшення демографічної ситуації та покращення стану здоров'я населення є одним із найголовніших напрямків у роботі всіх гілок влади, але демографічний стан в громаді залишається складним.

Щодо основних показників здоров'я населення – можна зробити висновки, що демографічні процеси відповідають загальній тенденції природного руху населення України. Беручи до уваги вікову структуру населення, варто відзначити, що найвища частка припадає на групу осіб працездатного віку, що свідчить про позитивну тенденцію соціально-демографічного та економічного розвитку населених пунктів. Меншу, проте значну частку займає категорія осіб старше працездатного віку. Переважання частки осіб старше працездатного віку над часткою осіб молодше працездатного віку говорить про поступове старіння населення.

Смертність від серцево-судинних захворювань у Дніпропетровській області й загалом в Україні посідала перше місце, смертність від гострого інфаркту міокарда (ГІМ) за останні декілька років збільшилася з 7,0% до 8,9%.

Постійне (орієнтовно до 7% щорічно) збільшення кількості хворих на термінальну стадію хвороби нирок V ст., яка потребує лікування методами замісної ниркової терапії, забезпечує гарантований прогресуючий за обсягом попит державних та комунальних установ охорони здоров'я на витратні матеріали для гемодіалізу та перитонеального діалізу. Темпи збільшення кількості таких пацієнтів перевищують темпи приросту населення в усьому світі майже в п'ять разів. За прогнозами фахівців, кожні десять років кількість хворих, які будуть потребувати лікування методами замісної ниркової терапії, буде подвоюватися.

Аналізуючи моніторинг захворювань у дорослих за 2023 рік, домінують захворювання системи кровообігу та органів дихання – 31% та 17,1% відповідно; серед дітей (0 – 17 років), які перебувають під контрольованим наглядом, переважають захворювання органів дихання – 45% та органів травлення – 7,7% від загальної кількості захворювань. За 2023 рік показник первинного виходу на інвалідність збільшився та становить серед дорослого населення 59,0 проти 41,5 у 2022 році (+42,2%), серед населення працездатного віку 63,7 на 10 тис. населення відповідного віку проти 47,6 у 2022 році (+33,8%). Показник сумарної реабілітації збільшився з 9,0% у 2022 році до 10,6% у 2023 році (+17,8%).

Ураховуючи воєнний стан у країні, з моменту повномасштабної агресії російської федерації Дніпропетровська область займає позиції лідера в Україні за кількістю прийнятих вимушених переселенців з Харківської, Херсонської, Миколаївської, Запорізької, Донецької, Луганської областей. Лікувальні заклади надають високоспеціалізовану медичну допомогу мешканцям Дніпропетровської області та вимушеним переселенцям, а також тим, кого доправляють із зон активних бойових дій.

Стрес, зумовлений війною, також значно збільшує частоту випадків інсульту, зросла кількість хворих із серцево-судинними захворюваннями, які потребують ургентної операції на відкритому серці, аортокоронарного шунтування при прогресуючій ішемічній хворобі серця: протезування клапанів, при значних вадах серця III – IV ст. з важкою серцевою недостатністю.

Проведення складних кардіохірургічних операцій дозволяє не направляти пацієнтів до профільних центрів у місто Київ, а надавати допомогу на місці. Кількість хворих, які потребують оперативного втручання, зростає.

Єдиним діагностичним методом візуалізації ішемічної хвороби серця є діагностична коронарографія, за допомогою якої можливо передбачити запобігання виникненню гострого інфаркту міокарда, провести стентування або аортокоронарне шунтування при багатосудинному ураженні коронарних артерій. Кожного року збільшується кількість хворих, які потребують стентувань коронарних судин. Особлива увага надається дитячій кардіохірургії, виконуються операції зі складними вродженими вадами серця, зокрема немовлятам від 0 років з Дніпропетровської, Донецької та Запорізької областей.

Відділення електрофізіологічних досліджень за складністю та об'ємом оперативних втручань хворим зі складними порушеннями ритму займає одне з перших місць в Україні. Потреба в електрофізіологічних операціях значно зростає.

Стратегічно важливим пріоритетним завданням держави в галузі охорони здоров'я є збереження життя та здоров'я матерів і дітей. Основою зазначеного спрямування є народжуваність, здоров'я новонароджених дітей, безпечність пологів, попередження материнської та малюкової смертності та, безперечно, здоров'я дитячого населення країни, в цілому зниження їх захворюваності та інвалідності.

Станом на 01 січня 2024 року на обліку в області перебуває 13527 дітей з інвалідністю, серед них діти, хворі на уроджені та набуті хронічні захворювання, які потребують забезпечення засобами реабілітації, медикаментами та лікувальним харчуванням. Діти, хворі на ДЦП, епілепсію, гемофілію, вроджений імунodefіцит,

хронічну ниркову недостатність, глухоту, ювенільний артрит, завдяки реалізації програмних заходів забезпечувалися медикаментами та засобами реабілітації. Це дозволило досягти рівня 80% охоплення реабілітаційним лікуванням дітей з інвалідністю.

Проводяться кохлеарні імплантації дітям з важкою втратою слуху. Для надання цій категорії хворих висококваліфікованої допомоги щорічно потребуються системи кохлеарної імплантації.

Щорічно проводиться до 70 оперативних втручань дітям від 0 до 18 років, хворим на гідроцефалію. З метою стабілізації внутрішньочерепного тиску хворим імплантується дороговартісний пристрій, так звана ліквор припадає на первинне встановлення та близько п'ятдесяти на заміну та ревізію вже імплантованих систем. Висока вартість імплантів часто стає головною перешкодою в проведенні екстреного нейрохірургічного лікування.

На диспансерному обліку в Дніпропетровській області перебувають 7552 дорослих гематологічних хворих. Захворюваність на хвороби крові щорічно зростає до 2000 нових випадків, з них 50 % людей працездатного віку. Покращення надання медичної допомоги цієї групи хворих збільшує тривалість життя, а також кількість хворих, які перебувають на лікуванні та диспансерному обліку.

Лікування онкогематологічних хворих є дуже високовартісним: використовуються сучасні хіміотерапевтичні препарати, є необхідність виведення хворих зі стану закономірних різноманітних ускладнень – використання препаратів крові, колонієстимулюючих засобів, антибіотиків та інших. Велика група пацієнтів, які потребують постійного прийому високовартісних препаратів довічно (хворі на хронічну мієлоїдну лейкемію, гемофілії).

За рахунок коштів державного бюджету для онкогематологічних хворих закуповуються цитостатичні препарати на 80 – 90 % від потреби (залежно від нозологій), для хворих на гемофілії – фактори згортання на 90 – 95 % від потреби. Ліки надходять до області дуже несвоєчасно. Для надання медичної допомоги хворим потрібна додаткова закупівля необхідних ліків. Щорічно додатково необхідна закупівля факторів згортання крові для лікування хворих на гемофілії, цитостатичні засоби та препарати супроводу.

В області станом на сьогодні під наглядом фахівців перебувають 198 пацієнтів із пересадженими органами, які на постійній основі отримують лікарські засоби для імуносупресивної терапії, у зв'язку з чим потребують контролю концентрації імуносупресивних препаратів у крові. Адекватне фінансування цього заходу дозволить забезпечити надання своєчасного висококваліфікованого, вузькоспеціалізованого обстеження хворих із пересадженими органами, сприятиме подовженню тривалості та покращенню якості їх життя.

Зазначене свідчить про деяку позитивну динаміку у сфері охорони здоров'я населення області. Так, потрапляння забруднюючих речовин в організм людини до органів дихання та травлення викликає ризик розвитку їх хвороби. До складу пилу можуть входити особливо небезпечні частинки, такі як свинець, кадмій, ртуть, діоксини. На населення, що мешкає поблизу промислових підприємств, можуть мати вплив сполуки речовин, що утворюються в результаті технологічних процесів.

Серед хвороб, які можуть мати відношення до забруднення довкілля, слід виділити хвороби органів дихання, захворювання на хронічний бронхіт та астму, а також інфекційні захворювання та новоутворення.

На підставі наведених даних можна зробити висновок, що рівень захворюваності населення хворобами, які можуть мати відношення до забруднення довкілля, є достатньо високим.

Слід зазначити, що охорона здоров'я населення – це соціальна проблема, яка величезною мірою залежить від: умов праці, житлово-комунального забезпечення, культури, харчування та доступності і якості медичної допомоги.

З метою забезпечення населення доступною, своєчасною, якісною та ефективною

первинною медико-санітарною допомогою та забезпечення керованості та безперервності медичної допомоги на території області діють комунальні некомерційні підприємства та приватні установи.

Станом на 31.12.2024 рік загальна чисельність населення Іларіонівської селищної територіальної громади складала 14277 особи.

Більше 80% населення громади зосереджено у адміністративному центрі – селищі Яворницьке (9753 осіб), що пояснюється наявністю відносно розвинутої інфраструктури, доступу до транспортного сполучення та об'єктів адміністративного і соціального обслуговування. Друге і третє місце за кількістю населення у Іларіонівській селищній територіальній громаді посідають селище Добричі (1287) та село Дерезувате (665) відповідно. Разом з тим, на території громади наявні населені пункти, в яких мешкають до 5 осіб – село Лугове (4 особи) та селище Степове (5 осіб).

Мережа закладів охорони здоров'я територіальної громади представлена комунальним закладом охорони здоров'я Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медичної допомоги Яворницької селищної ради Синельниківського району Дніпропетровської області», який включає в себе наступні підрозділи: Яворницьку селищну лікарську амбулаторію загальної практики сімейної медицини, Добричівську та Шахтарську сільські лікарські амбулаторії загальної практики сімейної медицини та чотири фельдшерські пункти в с. Мар'ївка, с. Старолозуватка, с. Дерезувате (з січня 2021 року) та с-ща Сад. Проектна потужність закладів охорони здоров'я Іларіонівської селищної ТГ, в цілому відповідає фактичній чисельності мешканців. Проте враховуючи показники минулих періодів і перспективи повернення осіб, які евакуювалися в більш безпечні місця, існує потреба у збільшенні потужності існуючої медичної інфраструктури для забезпечення відповідного рівня медичних послуг в громаді.

З метою зменшення санітарно-епідеміологічного навантаження на здоров'я населення та для запобігання або ослаблення негативного впливу на комфортність проживання населення на території громади, передбачено озеленення територій санітарно-захисних смуг або розглянути питання по планувальній організації вказаних територій, що забезпечить зниження негативного впливу на житлову забудову до встановлених гігієнічних нормативів, тобто зменшення розмірів санітарно-захисних зон навколо планованого об'єкту.

Основні речовини, що можуть потрапляти в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел на території громади: оксиди вуглецю, оксиди і діоксиди азоту, метан, ангідрид сірчаний, сажа, залізо та його сполуки, марганець та його сполуки, діоксид сірки, фтор і його сполуки, хром та його сполуки, натрію гідроксид, масло мінеральне нафтове, речовини у вигляді суспендованих твердих частинок, мідь та її сполуки, сірчана кислота, бензин (нафтовий малосірчаний), вуглеводні насичені $C_{12} - C_{19}$, гас, уайт-спірит, ксилол, аміак, сірководень та інші.

До чинників, що впливають на стан здоров'я населення, які стосуються Програми, можна віднести: забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов території для проживання населення та забезпечення установами громадського обслуговування. Забезпечення санітарно-гігієнічних умов реалізується шляхом повного охоплення території об'єктами та мережами інженерної інфраструктури, зокрема централізованого водопостачання та водовідведення побутових і поверхневих (дощових) стічних вод, санітарного очищення території. Забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності виробничо-комунальних зон із сільською та ландшафтно-рекреаційною зонами, як на існуючих так і на перспективних ділянках містобудівного освоєння. Реалізація цих завдань передбачає визначення комплексу інженерних заходів з досягнення якості постачання комунальних послуг.

Ймовірні зміни стану здоров'я населення, якщо ДДП не буде затверджено

Виконання заходів Програми щодо:

- Будівництво криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате, Дороге, Старолозуватка;
- Будівництво водопровідної мережі до селища Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області;
- Реконструкція підземного перетину залізниці водопроводом для забезпечення водопостачання в селищі Яворницьке;
- Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о. Тисінське на території смт. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області;
- Будівництво спортивного комплексу з благоустроєм в смт Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області;
- Реконструкція водонапірної вежі смт Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області;
- Будівництво Центру безпеки в селищі Яворницькому;
- Ліквідація та рекультивація стихійних звалищ на території громади.

У разі, якщо Програма не буде затверджено, всі завдання не будуть комплексними, інтегрованими та ефективними, адже інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, серед яких значна амортизація комунального обладнання та незадовільний стан інфраструктури, що можуть нести загрози техногенного характеру. Більш того, може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що ускладнить існуючу екологічну ситуацію. Особливу загрозу може становити проблема накопичення та оброблення побутових та промислових відходів, підвищиться ризик використання небезпечних технологій управління та будівництва об'єктів та підприємств, викиди яких можуть погіршити якість атмосферного повітря, поверхневих та підземних водних ресурсів, земельних ресурсів та ґрунтів, а це, в свою чергу, може підвищити ризик виникнення новоутворень і хвороб органів дихання у населення, призвести до зниження біорізноманіття тощо.

Матеріальні активи та об'єкти культурної спадщини

Серед матеріальних активів на території Іларіонівської селищної громади можна визначити наступні:

1. Земельні ресурси:

Сільськогосподарські угіддя: поля, пасовища, сади, які використовуються для вирощування сільськогосподарських культур і розведення худоби.

Земельні ділянки під забудову: території, придатні для будівництва житлових, господарських або комерційних об'єктів.

Виробничі підприємства: земельні ділянки.

2. Будівлі та споруди:

Житлові будинки: приватні будинки, фермерські господарства, садиби.

Господарські споруди: комори, сараї, стайні, гаражі, майстерні та інші будівлі для зберігання сільськогосподарського інвентарю, техніки і продукції.

Громадські будівлі: школи, дитячі садки, медичні пункти, будинки культури, церкви, бібліотеки.

Комунальні споруди: водонапірні башти, артезіанські свердловини, каналізаційно-насосні станції, очисні споруди, електростанції, трансформаторні підстанції.

Виробничі підприємства: цехи, корпуси, склади та інше.

3. Інфраструктура:

Дороги: місцеві дороги та вулиці, що з'єднують громаду з іншими населеними пунктами.

Мережі комунікацій: електропостачання, водопровід, каналізація, газопостачання, інтернет та зв'язок.

Транспортні засоби: сільськогосподарська, комунальна та промислова техніка, трактори, автомобілі, вантажівки, тролейбуси, трамваї та інше.

4. Економічні ресурси:

Місцеві підприємства: фермерські господарства, лісові та лісопереробні господарства, млини, пекарні, цехи по виробництву молочної продукції, торгові точки та інше.

Комунальні підприємства: сільськогосподарські кооперативи, переробні підприємства, ринки.

5. Соціальні активи:

Рекреаційні зони: парки, ліси, зони відпочинку, спортивні майданчики, стадіони.

Культурні об'єкти: пам'ятки архітектури, історичні місця, музеї, етнографічні комплекси.

Програмою передбачається впорядкування та реконструкція об'єктів комунального фонду, організацію зон природно-заповідного фонду, зон відпочинку, що позитивно вплине на розвиток громади.

На території громади ідентифіковано 121 об'єкт культурної спадщини.

Якщо під час проведення будь-яких земляних робіт буде виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, у відповідності до вимог статті 36 Закону України «Про охорону культурної спадщини», подальше ведення робіт буде припинено і протягом однієї доби буде повідомлено про це відповідний орган охорони культурної спадщини, на території якого проводяться земляні роботи.

Земляні роботи будуть відновлені лише згідно з письмовим дозволом відповідного органу охорони культурної спадщини після завершення археологічних досліджень відповідної території.

Крім того, в процесі реалізації Програми будуть дотримані відповідні принципи щодо охорони архітектурної, археологічної та культурної спадщини визначені ратифікованою Конвенцією про охорону архітектурної спадщини Європи, Конвенцією про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, Європейською конвенцією про охорону археологічної спадщини.

Відповідно до вимог чинного законодавства, режими використання у межах територій об'єктів археології призначаються для збереження об'єктів в автентичному стані або до їх повного дослідження та можливої музеєфікації.

На території об'єктів можуть виконуватись лише роботи, пов'язані зі збереженням, дослідженням та музеєфікацією об'єктів археологічної спадщини. На території об'єктів забороняється здійснення будь-яких земельних або будівельних робіт, що не пов'язані з дослідженням об'єктів культурної спадщини, їх збереженням та музеєфікацією. Територія об'єкту може використовуватися для ведення лісового господарства, але без корчування дерев.

У зоні охорони об'єкту забороняється будівництво та інші земельні роботи без попереднього проведення охоронних археологічних досліджень. Зона охорони об'єкту може використовуватися для ведення лісового господарства, але без корчування дерев.

Будь-які ландшафтні перетворення в зоні охорони об'єкту та на території об'єкту археології повинні узгоджуватися з органом охорони культурної спадщини.

Фізичні фактори впливу (шумове, вібраційне, світлове, теплове та радіаційне навантаження, випромінювання)

Джерелами зовнішнього техногенного шумового та вібраційного навантаження в на території області є транспорт (автомобільний), та комунальні об'єкти.

В межах території громади знаходяться автомобільні та залізничні дороги, проїзди.

Враховуючи це необхідно здійснити благоустрій вуличної мережі та дотримуватись нормативних вимог щодо акустичного режиму на території населених пунктів громади, що забезпечить позитивний режим на території області. Джерела шуму та вібрації на об'єктах за своїм рівнем звукового навантаження не перевищуватиме нормативних рівнів звукового тиску у відповідності санітарним нормам допустимого шуму на території житлової забудови, відповідно до вимог статті 24 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення».

Система організації руху та реконструкція вуличної мережі, з визначенням червоних ліній, спрямована на вирішення акустичної транспортної проблеми. Відповідно до вимог ДСП 173-96 Планувальні рішення вулично-дорожньої мережі повинні виключати перевезення промислових і будівельних вантажів, транзитні транспортні потоки на сельбищних територіях.

Для зменшення акустичного навантаження на здоров'я населення від автодороги за можливості необхідно застосовувати транспортні засоби із мінімальним рівнем шуму, проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття, створення придорожніх захисних зелених насаджень та дотримання правил землекористування в межах захисних смуг доріг.

Можливі джерела світлового навантаження, ультразвукового та іонізуючого випромінювання на території громади відсутні.

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря в Дніпропетровській області зумовлено наявністю підприємств, організацій та установ, що використовують радіоактивні речовини у відкритому вигляді. На території Дніпропетровської області відсутні підприємства, організації та установи, які використовують радіоактивні речовини.

Територія проектування не відноситься до територій, забруднених у результаті аварії на ЧАЕС (Відповідно Постанови Кабінету Міністрів України від 23.07.1991 № 106 та від 29.01.1994 № 600).

Природна радіоактивність середовища не перевищує допустимих значень, техногенні джерела радіаційного забруднення відсутні. Природні виходи радону не зареєстровані. Природна радіоактивність не перевищує допустимі норми. Стан радіаційної безпеки громади задовільний.

Нешкідливі для людей рівні інтенсивності електромагнітних випромінювань встановлені «Державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань», Київ, наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.1996 № 239. В електричній мережі напругою більше 1000 В можуть утворювались електромагнітні поля частотою 50 Гц, які чинять теплову і іншу дію, що виявляється в різного роду порушеннях життєдіяльності організму людини.

Електромагнітні випромінювання можуть шкідливо впливати на навколишнє середовище при використанні струму промислової частоти напругою 220 кВ і більше. Тому необхідно враховувати вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 04.03.1997 № 209 «Про затвердження Правил охорони електричних мереж» щодо дотримання охоронних зон, так як дані обмеження встановлюються для постійного фактору присутності.

З метою зменшення електромагнітного навантаження на здоров'я населення необхідно проводити ремонт та обслуговування існуючих повітряних ліній електромереж та обладнання, заміну зношеного та морально застарілого обладнання, а також розглянути можливість щодо впровадження енергозберігаючого обладнання та технологій.

Ймовірні наслідки, якщо ДДП не буде затверджено

При неприйнятті рішень Програми розвитку фізичні фактори впливу на території Іларіонівської селищної ТГ залишаться без змін, що може негативно позначатися на стані здоров'я місцевих мешканців. Зношеність електричних мереж може провокувати аварії, окрім того, розірвання, падіння електричних кабелів можуть становити небезпеку для мешканців в плані раптового ураження струмом. Без проведення ремонту та обслуговування існуючих повітряних ліній електромереж та обладнання, без проведення ремонтно-будівельних робіт вулиць і доріг, поліпшення якості дорожнього покриття, без створення придорожніх захисних зелених насаджень та без озеленення територій санітарно-захисних зон електромагнітне та акустичне навантаження залишаться на сталому рівні. Саме тому запропоновані рішення ДДП необхідно обов'язково вживати.

Соціально-економічні проблеми та ризики території, що розглядаються:

- старіння населення, зростання демографічного навантаження на осіб працездатного віку, поступове зменшення кількості населення;
- недостатня кількість місць прикладання праці;
- відставання рівня розвитку соціальної сфери від потреб населення;
- недостатній розвиток інженерно - транспортної інфраструктури;
- невирішеність проблем управління відходами, санітарної очистки населеного пункту тощо.

Головним завданням соціально-економічного розвитку на перспективу є створення повноцінного середовища життєдіяльності населення на основі раціонального використання його ресурсного потенціалу, а також вдосконалення та розвиток інженерної інфраструктури й головне – збереження природних об'єктів з метою створення оптимального екологічного стану в населеному пункті.

Враховуючи вищевикладене, загальний стан навколишнього середовища Іларіонівської селищної ТГ Синельниківського району Дніпропетровської області можна вважати задовільним.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік (далі – Програма) є документом державного планування місцевого рівня, та скерована на покращення умов життя як мешканців громади, так і гостей, туристів, інвесторів через поліпшення бізнес- та інвестиційного клімату, її культурної привабливості, якості громадського середовища та системи надання ринкових і неринкових послуг.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік визначає пріоритетні напрями економічного і соціального розвитку, враховує екологічні завдання регіонального рівня в інтересах ефективного, стабільного соціально-економічного розвитку та підвищення якості життя населення.

Програма передбачає розвиток базових галузей економіки та інфраструктури життєзабезпечення та охоплює усі види господарської діяльності.

Реалізація заходів та проєктів, що визначені Програмою, спрямована на усунення та пом'якшення дії чинників, шкідливих для навколишнього природного середовища та здоров'я населення, забезпечення екологічної безпеки, відтворення та підтримання у належному стані природних ресурсів області.

Головними екологічними проблемами, що мають відношення до Програми, є: захист атмосферного повітря; необхідність відновлення та модернізація головних споруд та мереж інженерної інфраструктури (централізоване водопостачання та водовідведення), розвиток системи управління побутовими і промисловими відходами, збереження природних рослинних ресурсів.

За кожним пріоритетним напрямком Програми розробляється низка заходів і проєктів, частина з яких, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягає оцінці впливу на довкілля.

Серед основних заходів Програми, що можуть мати безпосередній вплив на навколишнє середовище, можна виділити:

- Будівництво криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате, Дороге, Старолозуватка;
- Реконструкція водонапірної вежі смт Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області;
- Будівництво водопровідної мережі до селища Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області;
- Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о.Тисінське на території смт.Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області;
- Будівництво станції сортування твердих побутових відходів;
- Ліквідація та рекультивація стихійних звалищ на території громади та інше.

Стратегічна екологічна оцінка Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік проводиться з метою забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної пунктом 13 частини третьої статті третьої. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення ДДП з урахуванням регіональних особливостей. Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості і загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень. Результати SWOT - аналізу екологічної ситуації у Іларіонівській громаді наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 SWOT-аналіз екологічної ситуації на території Іларіонівської селищної ТГ.

Сильні сторони	Слабкі сторони
• Вигідне географічне розташування (до м. Дніпра – 28 км, проходять траси Т-0401, Е-105) • Наявність залізничних станцій/вузлів • Налагоджена система управління та сформована мережа для надання послуг населенню на місцевому рівні; • Наявні автомобільні дороги державного значення та потенційно хороша просторово-часова доступність більшості населених пунктів громади; • Наявний потенціал культурних та історичних пам'яток, потенційно привабливих для туристів; • Значний рекреаційний потенціал, основою якого є багаті, різноманітні природні та екоресурси, можливості капіталізації багатого екоресурсного потенціалу; • Високий агро-природний потенціал (продуктивні ґрунти та ін.) що може забезпечувати високі показники економічної віддачі від багатьох напрямків рослинництва та тваринництва; • Наявність сільськогосподарських підприємств; • Наявність Центру надання соціальних послуг в громаді.	• Поганий стан дорожнього покриття в громаді. • Відсутність системного управління відходами. • Зношеність об'єктів комунальної інфраструктури та обладнання комунальних підприємств. • Незадовільний стан систем водопостачання та водовідведення (зношеність систем, потреба у капітальних ремонтах) • Відсутність культурно-спортивної інфраструктури. • Трудова міграція до міста Дніпра та за кордон. • Сезонне безробіття (с/г підприємства, тіньовий сектор) • Низький рівень громадської активності мешканців середнього та старшого віку • Застаріла містобудівна документація (90%); • Недостатня доступність об'єктів соціальної інфраструктури для маломобільних груп населення. • Низький рівень залучення інвестицій • Відсутність сучасних центрів дозвілля для різних верств населення. • Нерівномірний доступ до послуг мешканців сільських населених пунктів у порівнянні з мешканцями адміністративного центру громади.
Можливості	Загрози
• Реалізація позитивних ефектів від зміни клімату для агровиробництва; • Розвиток потужного туристично-рекреаційного кластера; • Участь у проектах міжнародної технічної підтримки з питань місцевого розвитку, розвитку підприємництва, кооперації; • Легалізація «тіньової» зайнятості;	• Висока ймовірність обстрілів з боку РФ та подальшого руйнування інфраструктури. • Відтік людського капіталу, подальше погіршення демографічної ситуації. • Затягнення воєнних дій на тривалий період. • Наслідки кліматичних змін, що спричиняють ризики поширення хвороб та

• Будівництво підприємств для переробки с/г продукції; • Залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій; • Законодавчі зміни, які сприяють підвищенню спроможності ТГ (передача земель, ставки місцевих податків, самостійність у використанні бюджетних коштів); • Наявність природних ресурсів, зокрема земельних ділянок для використання в комерційних цілях; • Значна кількість ОСГ та неформально зайнятого населення для залучення до інноваційних проектів.	шкідників сільськогосподарських культур; • Збільшення податкового та іншого роду навантажень на підприємців та потенційних інвесторів; • Відтік молодих спеціалістів через недостатню кількість і якість робочих місць; • Демографічна криза (старіння населення, низький рівень потенціалу відтворення людності, знелюднення третини населених пунктів громади). • Зростання цін на енергоносії.
---	---

При гіпотетичному «нульовому» сценарії, якщо документ державного планування не буде затверджений, подальший стабільний розвиток території Іларіонівської селищної ТГ є проблематичним. Це може призвести до погіршення екологічної ситуації і як наслідок може відобразитися на умовах життя та здоров'ї населення.

Таблиця 3.2. Оцінка ймовірного впливу ДДП на довкілля відповідно до контрольного переліку.

№ з/п	Чи може виконання ДДП спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		так	ймовірно	ні	
Атмосферне повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?	•			+
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		•		+
3	Погіршення якості атмосферного повітря?		•		+
4	Появу джерел неприємних запахів?			•	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?		•		
Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?		•		+
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			•	+

8	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?		•		
9	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			•	+
10	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			•	+
11	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?		•		+
12	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь - якого поверхневого водного об'єкту?		•		
13	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			•	
14	Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод?			•	
15	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?		•		
16	Забруднення підземних водоносних горизонтів?			•	+
управління відходами					
17	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?		•		+
18	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?		•		+
19	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?		•		+
20	Спорудження еколого - небезпечних об'єктів управління відходами?	•			

21	Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			•	
Земельні ресурси					
22	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		•		+
23	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			•	
24	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			•	
25	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			•	
26	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			•	
27	Виникнення конфліктів між ухваленими завданнями ДДП та цілями місцевих громад?			•	
Біорізноманіття та рекреаційні зони					
28	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			•	+
29	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			•	+
30	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		•		
31	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			•	
32	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?		•		
33	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?		•		

34	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			•	
Населення, інфраструктура					
35	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		•		+
36	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		•		
37	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків?			•	
38	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?		•		
39	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?		•		
40	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			•	
Екологічне управління та моніторинг					
41	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			•	
42	Погіршення екологічного моніторингу?			•	
43	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			•	
44	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			•	
Інше					
45	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		•		+

46	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			•	
47	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			•	+
48	Суттєве порушення якості природного середовища?			•	+
49	Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			•	
50	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			•	

Керуючись стратегічними й оперативними цілями та на основі оцінок, представлених в Таблиці 3.1 та Таблиці 3.2, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми:

Земельні ресурси та ґрунти Реалізація Програми охоплює територію Іларіонівської селищної ТГ, при цьому завдання визначені нею, зосередженні на локальних територіях життєдіяльності населення. Виконання заходів Програми дозволить поліпшити загальну екологічну ситуації на території ТГ та позитивно вплинути на умови життєдіяльності і здоров'я населення Іларіонівської селищної ТГ.

Внаслідок реалізації Програми не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Реалізація заходів Програми не призведе до суттєвих змін у структурі земельного фонду, чинній або плановій практиці використання земель.

Програмою передбачаються заходи, що стосуються земельних ресурсів та ґрунтів:

- Будівництво, реконструкція, модернізація та капітальний ремонт об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури громади;
- Ліквідація та рекультивація стихійних звалищ на території громади.

Впровадження планованої діяльності щодо: будівництва трубопроводів для транспортування води; прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду; видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів – може мати значний вплив на довкілля (пункти 10, 11 частина 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Також оперативними завданнями Програми заплановано проведення робіт по будівництву, реконструкції та капітальному ремонту різних видів об'єктів, мереж та споруд, що завжди пов'язано з порушенням ґрунтового покриву земель, на яких заплановано впровадження діяльності.

Ймовірний вплив на ґрунтовий покрив відбудеться при будівельних роботах, прокладанні інженерних комунікацій та вертикальному плануванні території під час реалізації заходів Програми. Можливо відбудеться антропогенна трансформація існуючого рельєфу території від планувальних робіт під час реалізації Програми. З огляду на тимчасовий характер впливу та його локальність, вплив приймається, як допустимий.

Також можливе забруднення, засмічення та порушення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових та поверхневих (дощових і талих) стічних вод. З метою недопущення та зниження ризику забруднення ґрунтів на території ТГ завданнями Програми, що відповідають основним засадам (стратегіям) державної екологічної політики України та забезпечують поліпшення екологічної ситуації і підвищення рівня екологічної безпеки, передбачається: реконструкція систем каналізаційних мереж, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та інше.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо забезпечення повного врахування природоохоронних вимог під час вирішення питань щодо зміни цільового призначення земельних ділянок для розміщення об'єктів будівництва.

Рослинний та тваринний світ Програмою не передбачається реалізація заходів, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі чи заплановані до заповідання території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Реалізація заходів запланована за межами територій та об'єктів природно-заповідного фонду, екологічної та Смарагдової мереж, їх охоронних зон, земель природно-заповідного фонду України, територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єктів комплексної охорони, в зв'язку з чим можна зробити висновок, що реалізація оперативних завдань ДДП не має впливу на території з природоохоронним статусом.

Ймовірний вплив Реалізація заходів ДДП не матиме суттєвого впливу на зміни та динаміку розвитку природних популяцій. Помірний вплив на тваринний світ відбуватиметься за рахунок техногенного шуму від будівельної техніки та механізмів під час реалізації заходів Програми щодо будівництва планованих об'єктів, споруд та комунікацій. Але такий вплив носитиме тимчасовий характер, припиняється по закінченню будівельних робіт, такий вплив можна оцінити як допустимий.

Геологічні та гідрографічні умови

Програмою не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на геологічне і гідрогеологічне середовище на території ТГ.

Ймовірний вплив на геологічне середовище під час реалізації оперативних заходів Програми можливий лише під час проведення робіт по будівництву та реконструкції систем каналізаційних мереж, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд – матиме незначний вплив для геологічного середовища та тимчасовий характер, після закінчення будівельних робіт прилеглу територію необхідно упорядкувати за рахунок проведення благоустрою та упорядкування. При проведенні будівельних робіт вплив на геологічне середовище можна оцінити як помірний. Впровадження заходів, що передбачені ДДП, не призведе до зміни водно-фізичних та інших властивостей ґрунтів.

Програмою не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на геологічне і гідрогеологічне середовище.

Вплив на навколишнє природне середовища планованої діяльності, що передбачена заходами Програми та може мати значний вплив на довкілля, необхідно оцінити під час здійснення процедури оцінки впливу на довкілля.

Водні ресурси Програмою не передбачається створення нових підприємств із значними обсягами скидів у підземні водні об'єкти. Проте, з метою охорони водних ресурсів та їх раціонального використання в Програмі визначено за необхідне виконання ряду завдань щодо вирішення проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів на території ТГ:

- Будівництво криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате, Дороге, Старолозуватка;
- Реконструкція водонапірної вежі смт Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області;
- Будівництво водопровідної мережі до селища Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області;
- Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о.Тисінське на території смт. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області.

Такі види планованої діяльності, як будівництво у населених пунктах споруд для очищення стічних вод, очищення господарсько-побутових стічних вод, ймовірно проводиться на землях водного фонду та найчастіше призводять до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти.

Впровадження господарської діяльності, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, впровадження планованої діяльності з прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду може мати значний вплив на довкілля (пункти 10, 13 частина 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Слід зазначити, що роботи на землях водного фонду повинні проводитися з обмеженнями відповідно до вимог статей 87, 88, 89 Водного Кодексу України та статей 60, 61 Земельного кодексу України. У водоохоронних зонах та прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється:

- 1) розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво;
- 2) зберігання та застосування пестицидів і добрив;
- 3) влаштування літніх таборів для худоби;
- 4) будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;
- 5) миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;
- 6) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо.

Об'єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватись, якщо при цьому не порушується її режим. Замовник зобов'язаний:

- виконувати заходи щодо охорони земель від ерозії, підтоплення, забруднення відходами виробництва, хімічними і радіоактивними речовинами та від інших процесів руйнування;
- суворо дотримуватися встановленого режиму для прибережних захисних смуг;
- запобігати проникненню у водні об'єкти стічних вод, пестицидів і добрив через прибережні захисні смуги.

Роботи в межах земель водного фонду (прибережна захисна смуга та водна поверхня) потребують отримання дозволу згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 № 557 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду». Дозвіл видається Держводагентством за погодженням з Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України. При цьому гарантується недопущення:

- порушення стійкості прибережних схилів (берегообвали, ерозійні та зсувні процеси, осідання);
- зосередження будь-яких забруднюючих речовин, сміття, деревини тощо;
- утворення перетинів водних потоків;
- перекриття течії води через водопропускні споруди різних типів та прогони мостів;
- затоплення та підтоплення прибережних територій.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо реалізації заходів, спрямованих на поліпшення стану водних ресурсів, зокрема:

- сприяння розробці та встановленню прибережних захисних смуг та водоохоронних зон навколо поверхневих водних об'єктів на території громади;
- отримання дозволу на спеціальне водокористування (в разі провадження господарської діяльності, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти);
- отримання дозволу на проведення робіт на землях водного фонду (в разі провадження планованої діяльності в межах прибережних захисних смуг уздовж річок, навколо водойм).

Ймовірний вплив. З метою покращення екологічного стану водойм громади, Програмою запланована реалізація завдань, що спрямовані на поліпшення гідрологічного, санітарного, технічного стану та якості води; створення водоохоронних зон, підвищення надійності експлуатації водопровідних мереж та ефективності водопідготовки та очищення стічних вод із застосуванням ефективних технічних рішень, сучасних технологій і матеріалів.

Заходи щодо створення водоохоронних зон, винесення об'єктів забруднення з прибережних смуг проводяться з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності та задля недопущення забруднення підземних водних ресурсів.

Якщо вищезазначені заходи Програми не будуть реалізовані, подальший розвиток території Іларіонівської селищної ТГ може спричинити техногенне навантаження на водні ресурси. Зокрема аварійний стан споруд для очищення стічних вод, водопровідних та каналізаційних мереж, споруд для збирання, очищення та використання вод поверхневого стоку може призвести до забруднення поверхневих та підземних водних ресурсів.

Атмосферне повітря. Програмою заплановане залучення компаній та банківських структур задля економічного стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, що сприятиме будівництву нових підприємств, спрямованих на випуск найсучаснішої продукції, освоєнню передових технологій. Тому можливе забруднення від стаціонарних джерел та пересувних джерел під час будівництва, розширення та реконструкції об'єктів планованої діяльності, що передбачаються завданнями ДДП.

З метою покращення стану атмосферного повітря на території ТГ Програмою розглядається можливість впровадження заходів, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря:

- Проведення енергозберігаючих та енергоефективних заходів шляхом будівництва та реконструкції будівель комунальної власності, впровадження енергозберігаючих і енергоощадних технологій, використання альтернативних джерел енергії.

Ймовірний вплив. Проведення будівельних робіт з метою реалізації завдань Програми супроводжується роботами, в процесі яких забруднюється атмосферне повітря. Найбільший вплив чинять будівельні машини та обладнання. Всі будівельні роботи мають пересувний характер, виконуються послідовно. Такі джерела умовно можна віднести до джерел нерегулярного забруднення атмосфери, тобто викиди в атмосферу забруднюючої речовини проводяться через нерівномірні проміжки часу. Характерною особливістю цих викидів є мала часова тривалість. Даний вид забруднення носить тимчасовий характер і обмежується терміном будівництва.

З метою покращення стану атмосферного повітря на території ТГ, Програмою заплановано реалізацію вище перелічених завдань, що забезпечить поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки на території громади.

Кліматичні умови території. Однією з ключових глобальних проблем сьогодення є негативний антропогенний вплив на довкілля, що є, зокрема причиною зростання концентрації парникових газів в атмосферному повітрі. Причиною зміни клімату є динамічні процеси зумовлені природними та антропогенними чинниками. Основними джерелами викидів парникових газів є промисловість, енергетика та транспорт. До парникових газів відносяться: двоокис вуглецю (CO_2), метан (CH_4), закис азоту (N_2O), гідрофторвуглеці (ГФВ), перфторвуглеці (ПФВ), гексафторид сірки (SF_6).

Попри окремі спостереження за наслідками глобальних змін клімату в громаді немає системних досліджень, які б стали основою для планування та реалізації заходів з попередження шкідливих впливів на клімат і адаптації всіх сферах життєдіяльності населення до його змін.

Програмою не заплановано завдань, що спрямовані на покращення та запобігання змінам клімату:

Впровадження необхідних завдань призведе до зменшення кількості викидів парникових газів від стаціонарних джерел, що забезпечить покращення кліматичних умов території Іларіонівської селищної ТГ.

Ймовірні вплив Негативний вплив на кліматичні умови території під час впровадження оперативних завдань Програми не передбачається. Змін мікроклімату у результаті реалізації заходів, що визначені ДДП не очікується. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів запланованої діяльності на навколишнє середовище, відсутні.

Управління відходами.

Важливим залишається питання потрапляння ресурсоцінних відходів на полігони та сміттєзвалища і разом з тим, впровадження у населених пунктах системи роздільного збирання відходів, комплексної переробки та обробки корисних компонентів побутових відходів.

Попереднє сортування відходів перед видаленням на полігон та впровадження роздільного збирання вторинних компонентів відходів дасть можливість зменшити обсяги розміщення побутових відходів на полігонах та сміттєзвалищах.

Одним із альтернативних шляхів вирішення даного питання є будівництво сміттєпереробних та сміттєсортувальних комплексів (заводів, ліній).

З метою забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, видалення, знешкодження і захоронення відходів на території ТГ Програмою визначено за необхідне виконання ряду наступних завдань таких як:

- Будівництво станції сортування побутових відходів;
- Ліквідація та рекультивація стихійних звалищ на території громади.

Ймовірний вплив. Протягом виконання підготовчих, будівельних робіт, що передбачені завданнями Програми, очікується епізодичний і незначний вплив зумовлений операціями у сфері управління відходами. Негативного впливу на довкілля під час провадження діяльності з реалізації заходів ДДП не передбачається.

Здоров'я населення

Ймовірний вплив З метою охорони навколишнього середовища та здоров'я населення Програмою передбачаються завдання щодо охорони навколишнього природного середовища. Реалізація всіх вище перелічених завдань ДДП забезпечить послаблення можливого впливу на довкілля, і як слідство послабить вплив на здоров'я населення.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо обов'язкового здійснення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Соціальне середовище

Основними пріоритетами подальшого розвитку Іларіонівської селищної територіальної громади є: створення комфортних умов для проживання населення; вдосконалення системи обслуговування, благоустрою та інженерно-транспортної інфраструктури; залучення інвестицій в сферу виробництва і обслуговування; активне сприяння приватній ініціативі в підприємницькій діяльності, малому бізнесі.

Перспективи розвитку визначаються в залежності від конкретних територіально-планувальних ресурсів, положення в системі розселення, наявності і розподілу трудових ресурсів, враховуючи всі наявні фактори, які створюють певні обмеження для розвитку громади.

Програмою передбачається перспективний економічний і соціальний розвиток населених пунктів громади завдяки створенню нових підприємств з обслуговування, розвитку ландшафтно-рекреаційних територій та інше. Негативний вплив на навколишнє соціальне середовище виключений, вплив на соціальне середовище оцінюється, як позитивний.

Безпека життєдіяльності населення

Сприятливі умови життєдіяльності людини – стан середовища життєдіяльності, при якому відсутній будь-який шкідливий вплив його факторів на здоров'я людини і є можливості для забезпечення нормальних і відновлення порушених функцій організму.

Заходами Програми пропонується забезпечити безпеку життєдіяльності населення шляхом:

- Захист для всіх: безпечні найпростіші укриття у закладах дошкільної освіти громади;
- Будівництво захисної споруди цивільного захисту на території громади та інше.

Водно-болотні угіддя міжнародного значення

На території Іларіонівської селищної ТГ відсутні офіційно визнані водно-болотні угіддя міжнародного значення. Вплив відсутній.

Біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера»

На території Іларіонівської селищної ТГ відсутні офіційно визнані Біосферні резервати програми ЮНЕСКО. Вплив відсутній.

Об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО

На території Дніпропетровської області об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО відсутні. Вплив не передбачається.

Надра

В межах Іларіонівської селищної територіальної громади обліковуються родовища природних корисних копалин таких як неметалевих корисних копалин, нерудних корисних копалин, родовища підземних вод (води питні і технічні), на які отримані спеціальні дозволи на користування надрами.

Програмою не заплановано проведення заходів з розробки родовищ.

Ландшафт

Негативні ендегенні та екзогенні процеси, явища природного та техногенного походження (тектонічні, сейсмічні, зсувні, селеві, зміни напруженого стану і властивостей порід, деформації земної поверхні) не передбачаються.

Матеріальні активи

Передбачається впорядкування житлового та комунального фонду, організацію зон зелених насаджень, реконструкцію існуючих та пошкоджених внаслідок бойових дій об'єктів тощо. Вплив оцінюється як позитивний;

Екологічне управління, моніторинг та інше Програма не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в сфері екологічної безпеки, натомість передбачено реалізація заходів щодо покращення стану навколишнього природного середовища.

Виникнення негативного впливу, який у майбутньому може спричинити погіршення стану навколишнього природного середовища, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я після реалізації рішень ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» не очікується та не прогнозується.

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я населення, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

При впровадженні заходів Програми, у порівнянні із існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Супутнім результатом реалізації завдань «Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» має стати поліпшення екологічної ситуації на території громади, зниження рівня антропогенного навантаження на довкілля, забезпечення раціонального природокористування, покращення якості води, озеленення населених пунктів, забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, видалення, знешкодження і захоронення відходів та інше.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки проєкту документу державного планування «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів.

Задання Програми, посилені економічною підтримкою держави, мають забезпечити поступове виконання природоохоронних заходів і як наслідок, подолання ключових екологічних проблем на території Іларіонівської селищної ТГ, серед яких наступні:

Таблиця 4.1. Ключові екологічні проблеми, які стосуються ДДП.

Основні екологічні проблеми і ризики	Характеристика проблем і ризиків	Територіальна прив'язка	Проектні рішення МД
Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин ізворотними водами	Сучасний стан поверхневих водних об'єктів ТГ знаходяться під інтенсивним антропогенним навантаженням. На якісний стан поверхневих вод впливають поверхневі стоки із забудованих територій, недостатньо-очищені стічні води, що містять значну кількість органічних речовин, мінеральні форми азоту, нафтопродукти, СПАР та інші хімічні сполуки, що негативно впливають на гідрохімічний режим водних об'єктів.	Територія населених пунктів громади та водних об'єктів	З метою покращення екологічного стану водних об'єктів на території громади Програмою заплановано реалізацію завдань щодо створення умов для розвитку рекреаційних зон, будівництва нових, реконструкції, капітального ремонту мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації, реконструкції, та капітального ремонту очисних споруд каналізації.

Забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Низький рівень використання відновлюваних джерел енергії, енергозберігаючих технологій та матеріалів.	Стан атмосферного повітря на території громади формується обсягами викидів забруднюючих речовин від пересувних та стаціонарних джерел забруднення.	Територія населених пунктів громади	З метою покращення стану атмосферного повітря на території ТГ Програмою розглядається можливість зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та сприяння використанню відновлювальних джерел енергії.
Збільшення кількості викидів забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, що призводить до антропогенного впливу на кліматичні умови громади.	Зміни клімату (перш за все, величина зміни температури повітря) та її наслідки безпосередньо залежать від кількості викидів парникових газів, що надходять в атмосферне повітря в межах ТГ.	Територія населених пунктів громади	З метою зменшення кількості викидів забруднюючих речовин та парникових газів Програмою заплановано впровадження заходів, що спрямовані на зменшення викидів CO₂ в атмосферному повітрі. шляхом впровадження енергоефективних заходів та обладнання на об'єктах комунальної власності громади, забезпечення термо- модернізації об'єктів комунальної власності, інше.

Недостатньо ефективний розвиток створення запланованих до заповідання природних екосистем, унікальних природних територій, ландшафтів та рідких видів рослин і тварин на території громади.	За останні роки спостерігається зниження темпів зростання площі природно-заповідного фонду. До цього призводить недосконалість існуючої законодавчої бази, низький рівень фінансового та матеріально-технічного забезпечення установ природно-заповідного фонду, низький рівень екологічної освіти та інформованості населення зумовлюють загрозу нецільового використання та призводить до втрати територій та об'єктів ПЗФ.	Територія природних парків на території громади	З метою збереження в природному стані типових або унікальних комплексів на території ТГ Програмою не заплановано заходів, що негативно впливатимуть на стан об'єктів ПЗФ.
Недосконала система управління відходами	Відсутність достатньо ефективної системи управління відходами виробництва та побутовими відходами, значний відсоток захоронення відходів.	Території населених пунктів громади	З метою покращення існуючої ситуації із розміщенням та захороненням побутових відходів на території ТГ Програми запланована реалізація оперативних завдань, в тому числі будівництво станції сортування твердих побутових відходів, що забезпечить екологічно безпечне зберігання, оброблення, видалення, відходів.
Підвищення ризиків для здоров'я населення.	Усі вище описані проблеми є чинниками, що послаблюють здоров'я населення.	Території населених пунктів громади	Необхідне впровадження оперативних завдань, які передбачені Програмою.

Серед екологічних проблем, що можуть спричиняти негативний вплив на здоров'я населення варто виділити:

1) Забруднення атмосфери: проковує захворювання органів дихання, кровотворення, алергічні реакції, онкологічні захворювання, нервово-психічні розлади, зменшення очікуваної тривалості та якості життя;

2) Забруднення водних ресурсів: погіршення анафелогенної ситуації на території громади, збільшення кількості хвороб органів кровотворення, шлунково-кишкового тракту, сечовидільної, нервової, ендокринної систем, зниження імунітету, зменшення очікуваної тривалості та якості життя;

3) Забруднення ґрунтів: провокує потрапляння токсичних речовин в організм людини через продукцію городництва та садівництва. Забруднені ґрунти є ідеальним субстратом для появи шкідливих мікроорганізмів, гельмінтів, що сприяє більшому захворюваності людей та тварин;

4) Деградація геологічного середовища: сприяє погіршенню анафелогенного стану, умов проживання населення, санітарного стану житлових приміщень, що у підсумку провокує захворювання органів дихання, застуди, ГРВІ та зниження імунітету;

5) Проблема накопичення відходів: відходи є небезпечною основою для розмноження хвороботворних мікроорганізмів, вони забруднюють усі компоненти навколишнього природного середовища. Таким чином, накопичення відходів має загальну шкідливу дію на організм людини, що у підсумку може призвести до розладу будь-якої системи організму людини;

6) Наявність шумового, електромагнітного забруднення: спричиняє нервові розлади, підвищує втомлюваність, знижує імунітет, може бути причиною порушенню сну.

7) Деградація біорізноманіття: зменшення кількості зелених рослин сприяє збільшення забруднення атмосфери, пригнічує психоемоційний стан людини, може провокувати кількість збільшення хвороб органів дихання. В той же час інвазійні рослини активізують алергічні реакції в організмі людини, збільшення кількості кліщів, гельмінтів провокує серйозні неврологічні хвороби та захворювання шлунково-кишкового тракту.

Для усунення усіх можливих проблем, які можуть спричинити негативний вплив на здоров'я населення, необхідне впровадження рішень, що передбачені «Програмою соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік».

Під час реалізації оперативних заходів Програми необхідно врахувати наявні проблеми території, на якій заплановано впровадження діяльності та запропонувати найбільш екологічно вигідну територіально-планувальну організацію з урахуванням всіх планувальних обмежень (згідно із Державними будівельними нормами України планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12-2019 «Планування та забудова територій» та Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів ДСП 173-96 та інше).

Планувальні обмеження на території, яка запланована для впровадження діяльності визначають загальні вимоги до режиму використання земельних ділянок, по яких проходять інженерні та транспортні комунікації, вимоги до експлуатації та проєктування інженерних мереж, а також режим використання земельних ділянок, що потрапляють в санітарно-захисні та охоронні зони.

Обмеження за вимогами охорони здоров'я та захисту життя – визначається санітарно-гігієнічними нормами.

Обмеження за природоохоронними вимогами – визначається на підставі Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» та «Про природно-заповідний фонд», «Про екологічну мережу України» та іншими нормативно-правовими документами у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Обмеження за інженерно-геологічними умовами – визначається за даними інженерно-геологічних пошукових робіт.

Умови і обмеження забудови земельних ділянок враховуються при розробленні землевпорядної документації відповідної земельної ділянки.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

В розділі висвітлюється інформація про різні стратегії, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття запланованих завдань та проєктів в ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік».

Розділ ґрунтується на аналізі цілей документів державної політики у сфері охорони довкілля та здоров'я населення, які мають відношення до цілей розвитку на місцевому рівні та безпосередньо стосуються ДДП. Результати аналізу визначають ступінь врахування вищезазначених цілей документів державної політики та їх впровадження в ДДП.

Проведений огляд відповідних цілей екологічної політики передбачає загальні орієнтири, на основі яких оцінюються оперативні завдання Програми.

Міжнародні зобов'язання у сфері охорони довкілля Україна взяла на себе, підписавши більш ніж 50 міжнародних багатосторонніх угод, що стосуються збереження та збалансованого використання біорізноманіття, серед яких:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995р.);
- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р.;
- Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі (Стокгольм, 2001 р.), яка ратифікована в Україні від 18 квітня 2007 року.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних.

Станом на 01.01.2016 мережа займала близько 8% території України і в основному складається з існуючих територій природно-заповідного фонду.

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно-болотних угідь міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання.

Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції.

Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань по інших напрямках співробітництва, таким як зміна клімату, охорона озонного шару, управління відходами та іншим, слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до завдань та заходів проєкту Програми, що є документом державного планування місцевого рівня. Дотримання перелічених вище зобов'язань може бути реалізоване в сфері науково-технічних розробок, вибору технічно-конструкторських рішень при проєктуванні певних об'єктів та споруд, видання певних нормативно-правових актів та державних стандартів в різних галузях господарської діяльності. Проте слід зазначити, що більшість заходів, визначених ДДП в частині розвитку систем інженерної інфраструктури, управління відходами, пропонують впровадження сучасних «дружніх» до оточуючого середовища технологій, що відповідає загальносвітовим принципам охорони довкілля, та сприяє дотриманню міжнародних зобов'язань у даній сфері.

Основними міжнародно-правовими документами щодо стратегічної екологічної оцінки є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (далі – Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, ратифікований Верховною Радою України 01.07.2015 № 562-VIII, та Детектива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє природне середовище, яка внесена до виконання Плану заходів з виконання Угоди Про Асоціацію між Україною (з однієї сторони) та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і іншими державами-членами (з іншої сторони), який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2017 № 1106, Бернської Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ, існуючих в Європі.

Стратегічна екологічна оцінка ДДП «Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» проводиться з забезпеченням захисту навколишнього середовища, зокрема здоров'я населення та дотриманням визначеної в Протоколі про СЕО мети.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Мета державної екологічної політики та її стратегічні цілі наведені на рис. 5.1.

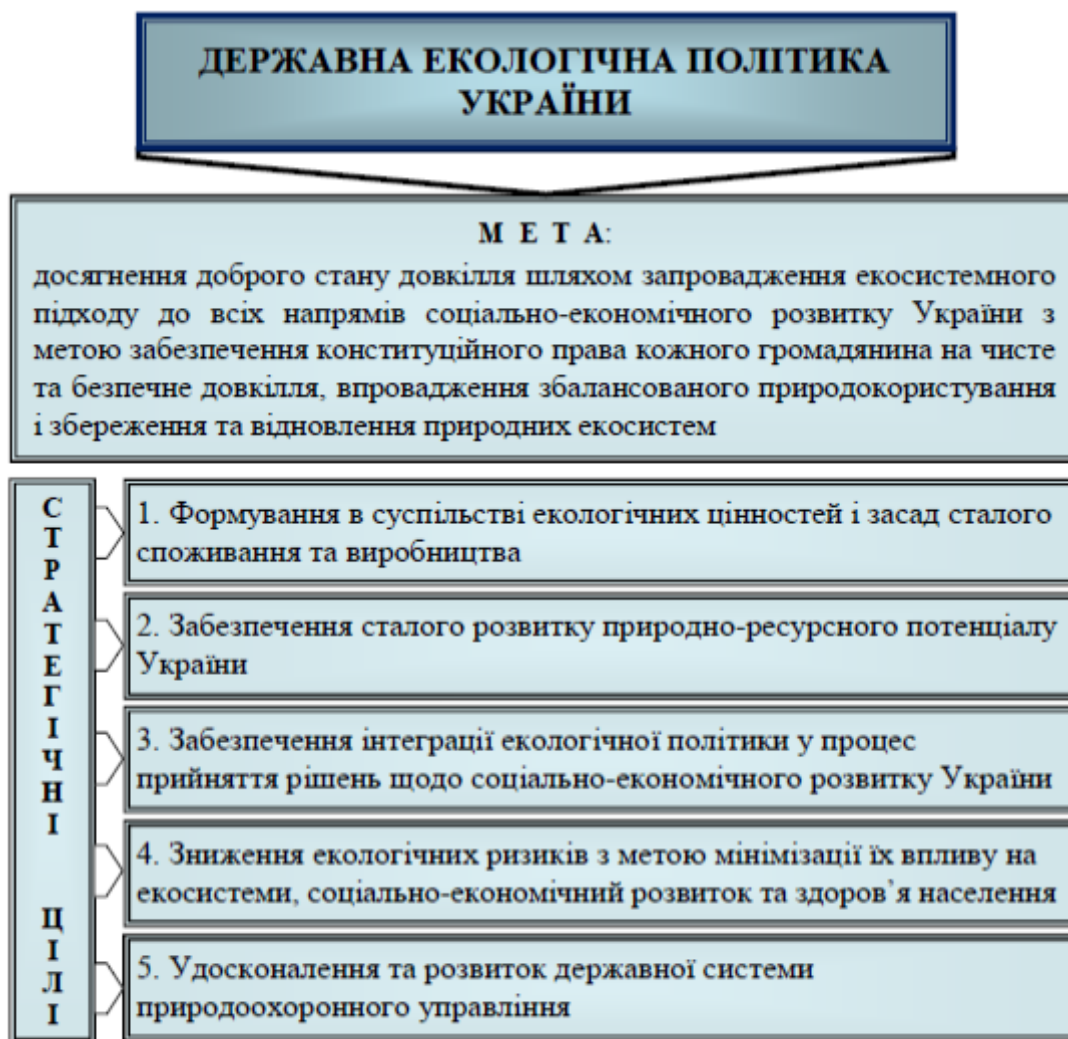

Рисунок 5.1 Мета та стратегічні цілі державної екологічної політики.

Аналіз відповідності цілей напрямів Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік стратегічним цілям державної екологічної політики України наведено в табл. 5.1.

Таблиця 5.1 Аналіз відповідності напрямків Програми стратегічним цілям державної екологічної політики України.

Напрями Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік	Стратегічні цілі державної екологічної політики України				
	1. Формування у суспільстві екологічних цілей і засад сталого споживання та виробництва	2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-екологічного розвитку України	4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	5. Удосконалення та розвиток державної системи природо-охоронного управління
1. Охорона та раціональне використання водних ресурсів.	x	+	+	+	x
2. Охорона атмосферного повітря.	x	+	+	+	x
3. Охорона та раціональне використання природних ресурсів (земель, мінеральних, рослинних та ресурсів тваринного світу).	x	+	+	+	x
4. Збереження природно-заповідного фонду.	x	+	+	+	+
5. Раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів.	x	x	+	+	x
6. Розвиток науки й освіти, доступність інформації, підготовка кадрів, здійснення оцінки впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці.	+	x	+	+	+

* Для оцінки відповідності цілей виконувалась наступна методика:
 «+/-» стратегічні цілі враховано/не враховано у напрямках Програми
 «x» стратегічні цілі нейтральні по відношенню до напрямів Програми

ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» розроблено відповідно до вимог законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля» та інше. Відповідно до нормативно-правової бази України було прийнято ряд зобов'язань на місцевому рівні:

Забезпечення загальної доступності ДДП та самого звіту про СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ до публічної інформації», «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом надання їх за запитом на інформацію, оприлюднення на офіційному вебсайті Іларіонівської селищної територіальної громади, у публічних місцях на дошках оголошень, а також у загальнодоступному місці – в приміщенні Яворницької селищної ради за адресою: 52520, Дніпропетровська обл., Синельниківський р-н, с-ще Яворницьке, вул. Незалежності, 19, що розкриває питання щодо гласності і демократизму при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

I. Проведення громадського обговорення шляхом надання письмових зауважень і пропозицій у відповідності до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;

II. Пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів;

III. Гарантування екологічно безпечного середовища для життя, праці та здоров'я населення;

IV. Проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності й цілісності природних об'єктів і комплексів;

V. Вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

VI. Запровадження здійснення постійного в часі моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Крім того, зобов'язаннями у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, що безпосередньо стосуються виконання заходів програми є:

- ✓ розробка документів дозвільного характеру у сфері охорони навколишнього середовища – висновку з оцінки впливу на довкілля (у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»), дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел (у відповідності до вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря»), дозволу на спеціальне водокористування (у відповідності до вимог Водного кодексу України);

- ✓ встановлення та дотримання санітарно-захисних зон від об'єктів, які є джерелами викидів/скидів шкідливих речовин, підвищених рівнів шуму, вібрації;

- ✓ використання сучасних технологій в системах опалення та використання альтернативних джерел енергії;

- ✓ недопущення наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;

- ✓ скорочення понаднормативних втрат води та теплової енергії в мережах;

- ✓ впровадження заходів зі скорочення викидів забруднюючих речовин;

- ✓ недопущення скидання стічних вод, використовуючи рельєф місцевості;

- ✓ недопущення скидання недостатньо очищених стічних вод у водні об'єкти;

- ✓ утримання в належному стані охоронних зон навколо очисних та інших водогосподарських споруд та технічних пристроїв;

- ✓ утримання в належному стані охоронних зон водних об'єктів.

Відповідно до нормативно-правової бази України Програма відповідає ряду зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- формування динамічного урівноваженого стану довкілля, що забезпечуватиме екологічне, санітарно-безпечне середовище для життєдіяльності населення.

Головні стратегічні державні документи, що мають відношення до Програми перераховані нижче.

- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2025 р. № 272;
- Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, схваленої Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019;
- Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції, схвалена рішенням Дніпровської обласної ради від 07 травня 2025 року № 502-25/VIII;

Програму розроблено з урахуванням завдань та положень інших документів державного планування, а саме:

- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 №695 в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2025 р. № 272;
- Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, схваленої Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019;
- Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції, схвалена рішенням Дніпровської обласної ради від 07 травня 2025 року № 502-25/VIII.
- Національна економічна стратегія на період до 2030 року;
- Енергетична стратегія України до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»;
- Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року;
- Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року;
- Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року;
- Стратегія національної безпеки України та інші безпекові стратегії;
- Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки;
- Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року;
- Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року;
- Національна молодіжна стратегія до 2030 року;
- Стратегія розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року;
- Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери;
- Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року (зі змінами);

- Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року;
- Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року;
- Національна транспортна стратегія України до 2030 року;
- Стратегію реформування державного управління України на 2022-2025 роки;
- Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1353-р;
- Державної стратегії управління лісами України до 2035 року та операційним планом її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;
- Водної стратегії України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022 – 2024 роках, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134;
- рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20.

Регіональних програм:

Дніпропетровська обласна комплексна програма (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (зі змінами), затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 №680-34/VI.

Регіональний план управління відходами у Дніпропетровській області до 2030 року.

Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря на 2023 – 2027 роки Дніпропетровської зони, затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 28.07.2023 року № 310-17/VIII.

Обласна програма «Здоров'я населення Дніпропетровщини на 2020 – 2026 роки» (зі змінами), затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 13.12.2019 №535-20/VII основною метою якої є поліпшення демографічної ситуації, збереження і зміцнення здоров'я населення шляхом підвищення якості та ефективності надання медичної допомоги з пріоритетним напрямом профілактики та лікування хронічних неінфекційних та інфекційних захворювань, найбільш значущих у соціально-економічному та медико-демографічному плані класів і нозологічних форм хвороб.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2025 рік, затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 13 грудня 2024 року № 469-23/VIII якою визначено заходи щодо розвитку провідних галузей виробничої та соціальної сфери у 2025 році відповідно до завдань, передбачених актами Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Дніпропетровської обласної ради, розпорядженнями та дорученнями керівництва Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації.

Місцевих програм:

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Синельниківського району на 2025 рік, затверджена рішенням районної ради від 20 грудня 2024р. № 284-30/VIII та спрямована на стабілізацію економіки господарського комплексу району, забезпечення самодостатності підприємств та господарств усіх форм власності, збереження існуючих та створення нових робочих місць, вчасна, в повному обсязі, виплата заробітної плати та пенсій, зменшення соціальної напруги серед малозабезпечених верств населення, а також продовження будівництва об'єктів виробничого та соціального призначення.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Іларіонівської селищної ради на 2025 рік, затверджена рішенням сесії від 13 грудня 2024р. № 1047-52/VIII, основною метою якої є забезпечення сталого соціально-економічного і культурного розвитку громади, підвищення ефективності використання фінансового ресурсу, направленого на відновлення та подальший розвиток інфраструктури, збільшення доходів селищного бюджету, підвищення стандартів безпеки для мешканців громади і внутрішньо переміщених осіб, надання якісних адміністративних, освітніх, медичних, соціальних та житлово – комунальних послуг, залучення інвестиційних ресурсів, створення прозорих і сприятливих умов для ведення бізнесу, забезпечення виконання зобов'язань щодо підтримки учасників бойових дій, ветеранів війни та їх сімей.

Програма реформування та розвитку житлово-комунального господарства Іларіонівської селищної ради на 2021-2025 роки, затверджена рішенням селищної ради від 23.12.2020 року № 29-2/VIII (зі змінами). Головною метою Програми є задоволення потреб споживачів в економічно доступних житлово-комунальних послугах належних рівня та якості, створення умов для сталої, ефективної роботи та розвитку житлово-комунального господарства, підвищення рівня прозорості у взаємовідносинах між суб'єктами ринку житлово-комунальних послуг, зниження техногенного впливу на природні об'єкти, стимулювання економічного і раціонального використання ресурсів, насамперед енергоносіїв.

Програма підтримки та вдосконалення медичного обслуговування населення Яворницької селищної ради на 2026-2028 роки, затверджена рішенням селищної ради від 23.10.2025 року № 1291-65/VIII. Головна мета – створення умов для розвитку первинної медичної допомоги, організація функціонування закладів охорони здоров'я у спосіб, який дозволить забезпечити гарантований своєчасний доступ населенню до послуг первинної медичної допомоги належної якості. Поліпшення умов праці медичних працівників, що сприятиме поліпшенню показників здоров'я населення.

Програма розвитку земельних відносин і охорони земель Іларіонівської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки, затверджена рішенням селищної ради від 25.05.2023 року № 685-32/VIII. Метою якої є Здійснення заходів для створення ефективного механізму регулювання земельних відносин та управління земельними ресурсами, раціонального використання та охорони земель, розвитку ринку землі, створення інформаційної бази для ведення державного земельного кадастру, створення оптимальних умов для суттєвого збільшення соціального, інвестиційного і виробничого потенціалів землі, зростання її економічної цінності.

При аналізі цілей державної екологічної політики розглядалися також галузеві програми регіонального та місцевого рівня. Цілі державної екологічної політики та їх відображення в Програми наведені в Таблиці 5.2.

Оцінка відповідності ДДП цілям програм державного та місцевого рівня, галузевих програм.

В процесі стратегічної екологічної оцінки Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік було розглянуто стратегії та програми державного, регіонального та місцевого рівня, що містять екологічні цілі, а також відповідні завдання у сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку. В процесі аналізу було виявлено, що різні програми розвитку містять подібні, хоча і не завжди ідентичні, екологічні цілі. Аналіз також включав цілі, які мають відношення до ДДП, та цілі, які можуть бути вирішені на іншому рівні планування. На основі аналізу змісту Програми був оцінений рівень відповідності цілей, викладених у ДДП, екологічним цілям, встановленим на регіональному рівні, та ключовим відповідним цілям.

Таблиця 5.2 Цілі, що визначені програмами регіонального та місцевого рівнів та їх відображення в Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік

Завдання, цілі, пріоритети та напрямки розвитку, що визначені програмами регіонального та місцевого рівнів	Відповідність заходів та проєктів Програми цілям та завданням, що встановлені на регіональному та місцевому рівнях
<i>Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції, схвалена рішенням Дніпровської обласної ради від 07 травня 2025 року № 502-25/VIII</i>	
Покращення екологічної ситуації в регіоні	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Будівництво станції сортування відходів; - Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о. Тисінське на території смт. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Шлях до сталого розвитку через впровадження енергозберігаючих технологій та використання альтернативної енергетики; - Реконструкція водонапірної вежі с-щі Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Будівництво криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате, Дороге, Старолозуватка
<i>Дніпропетровська обласна комплексна програма (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (зі змінами), затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 №680-34/VI.</i>	
зменшення забруднення повітряного басейну	Програмою заплановано покращення повітряного басейну шляхом впровадження заходу Енергоефективна громада: Шлях до сталого розвитку через впровадження енергозберігаючих технологій та використання альтернативної енергетики водойм громади, що передбачає Проведення заходів з енергозбереження та з енергетичної модернізації об'єктів комунальної власності за принципами генерації та накопичення енергії з використанням альтернативних джерел енергії з метою скорочення витрат на енергоносії, зменшення викидів CO₂ та підвищення енергетичної незалежності громади.
поліпшення та вдосконалення сфери збору та переробки побутових відходів	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Будівництво станції сортування відходів; - Ліквідація та рекультивація стихійних звалищ на території громади.

захист водних ресурсів від виснаження та забруднення;	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Поліпшення технічного стану та благоустрій водойми о.Тисінське на території смт.Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області.
<i>Регіональний план управління відходами у Дніпропетровській області до 2030 року</i>	
Запровадження у населених пунктах роздільного збирання ресурсоцінних компонентів відходів, одиниць	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Будівництво станції сортування відходів. - Ліквідація та рекультивація стихійних звалищ на території громади.
<i>Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2025 рік, затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 13 грудня 2024 року № 469-23/VIII</i>	
Створення умов для поліпшення стану довкілля.	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Будівництво станції сортування відходів; - Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о. Тисінське на території смт. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Шлях до сталого розвитку через впровадження енергозберігаючих технологій та використання альтернативної енергетики; - Реконструкція водонапірної вежі с-щі Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Будівництво криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате, Дороге, Старолузватка.
<i>Програма соціально-економічного та культурного розвитку Синельниківського району на 2025 рік, затверджена рішенням районної ради від 20 грудня 2024р. № 284-30 VIII</i>	
Поліпшення екологічної ситуації	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Будівництво станції сортування відходів; - Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о. Тисінське на території смт. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Шлях до сталого розвитку через впровадження енергозберігаючих технологій та використання альтернативної енергетики; - Реконструкція водонапірної вежі с-щі Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Будівництво криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате,

	Дороге, Старолозуватка.
<i>Програма соціально-економічного та культурного розвитку Іларіонівської селищної ради на 2025 рік, затверджена рішенням сесії від 13 грудня 2024р. № 1047-52/VIII</i>	
Будівництво, реконструкція, капітальний ремонт об'єктів інженерно транспортної інфраструктури громади	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о. Тисінське на території смт. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Реконструкція водонапірної вежі смт Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області.
Розвиток інфраструктури відпочинку та дозвілля в громаді. Поліпшення екологічного стану водойм і прилеглої території	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Роботи пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрій водойми о. Тисінське на території смт. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області.
Рациональне використання та зберігання відходів виробництва	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Ліквідація та рекультивація стихійних звалищ на території громади.
<i>Програма реформування та розвитку житлово-комунального господарства Іларіонівської селищної ради на 2021-2025 роки, затверджена рішенням селищної ради від 23.12.2020 року № 29-2/VIII (зі змінами)</i>	
Реалізація проектів з розвитку, реконструкції, ремонту та очищення централізованих систем водопостачання, водовідведення та дренажної, зливової ливневої систем	Програмою заплановано впровадження наступних заходів: - Будівництво криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате, Дороге, Старолозуватка; - Реконструкція водонапірної вежі смт Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської області; - Будівництво водопровідної мережі до селища Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області. - Реконструкція підземного перетину залізниці водопроводом для забезпечення водопостачання в селищі Яворницьке.

Звітом про СЕО також проведена оцінка відповідності даної Програми зобов'язанням у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, що стосуються ДДП, встановлені нормативно-законодавчими актами у сфері охорони довкілля.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, забезпечується виконання вимог нормативно-законодавчих актів у сфері охорони довкілля, державних будівельних норм та державних санітарних правил при плануванні населених пунктів. Врахування таких зобов'язань з урахуванням визначених параметрів санітарно-захисних зон від об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, електронних полів, іонізуючих випромінювань, зон санітарної охорони від підземних джерел водопостачання, охоронних зон інженерних мереж та території природоохоронного призначення, а також дотримання режимів господарського використання встановлених в їх межах – звітом про СЕО пропонується на подальших стадіях реалізації завдань та проєктів Програми, а саме під час здійснення оцінки впливу на довкілля у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

За результатами аналізу можна зробити висновок, що ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» в достатньо високій мірі відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному, регіональному та місцевому рівнях; враховує більшість з них та пропонує комплекс заходів, які сприятимуть їх виконанню.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі на здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Згідно із «Методичними рекомендаціями із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705 наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років) при реалізації будівництва різних об'єктів комунальних, соціальної, інженерної та транспортної інфраструктури, промисловості. При цьому на кожному етапі в процесі будівництва та подальшої експлуатації об'єктів будуть виникати негативні наслідки у вигляді утворення відходів, порушення рослинного покриву під час провадження планованої діяльності, збільшення кількості автотранспорту. Можливо, потрібно буде проводити видалення зелених насаджень, зняття і складування поверхневого шару ґрунту. Також під час виконання будівельних і монтажних робіт слід очікувати допустимий негативний вплив на атмосферне повітря, рослинний і тваринний світи, ґрунти та водні ресурси. Крім того, при роботі двигунів будівельних машин, механізмів та автотранспорту на навколишнє середовище буде чинитися шумовий вплив – акустичне забруднення. За тривалістю зазначені види впливу будуть носити тимчасовий характер, обмежений розрахунковим терміном будівництва, по межах впливу – локальне, обмежене простором ведення будівельних робіт. Проте всі ці впливи відносяться до тимчасових і не стануть причиною суттєвого довгострокового погіршення екологічної рівноваги екосистем населеного пункту.

До довгострокових наслідків (50-100 років) відносяться впливи постійного характеру – викиди і скиди, шум, утворення відходів, додаткове споживання ресурсів. Основна кількість забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, є відпрацьовані гази техніки та автотранспорту. Токсичність відпрацьованих газів обумовлюється змістом у них окису вуглецю й діоксиду азоту, кількість яких залежить від кількості спожитого палива та технічного стану двигунів.

Непостійними довгостроковими впливами є роботи, пов'язані з реконструкцією об'єктів, консервацією, припиненням їх існування, перепрофілюванням, заміною обладнання та устаткування, модернізацією тощо.

Кумулятивні наслідки – розвиток негативних процесів через нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Ймовірність того, що реалізація ДДП призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності будуть мати значний сумарний негативний вплив на довкілля, – є незначною. Це пов'язане з тим, що всі види впливів на навколишнє середовище мають незначну за силою та масштабом дію (незначне збільшення чисельності населення, додаткове енерго- та ресурсоспоживання). Тому наявність та розвиток кумулятивних наслідків малоімовірні. Для стовідсоткового виявлення кумулятивних наслідків необхідно проводити постійний контроль за якістю ґрунту, харчових продуктів місцевого виробництва, питної води тощо.

Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом певного часу перевершують можливість їх асиміляції або трансформації. На прилеглий території великі підприємства забруднювачі – відсутні. При дотриманні та виконанні всіх передбачених комплексних захисних і охоронних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість

виникнення кумулятивного впливу який супроводжуються негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин не передбачається. Детальна оцінка кумулятивного впливу буде можлива в процесі експлуатації території з урахуванням даних моніторингу навколишнього середовища та проведення відповідних розрахунків. Змін клімату і мікроклімату в результаті планованої діяльності не очікується, оскільки в результаті впровадження проєктних рішень відсутні значні виділення теплоти та парникових газів. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, відсутні. Обрана технологія розміщення забудови є більш екологічно безпечна.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту. Можливий сумарний ефект деяких речовин при викиді забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років). З боку соціально-економічних умов провадження діяльності буде мати позитивний наслідок: збільшення території під забудову садибними ділянками, що призведе до збільшення чисельності населення, створення нових робочих місць, що сприятиме зайнятості населення.

Тимчасові наслідки для довкілля – при виконанні підготовчих та будівельних робіт вплив на навколишнє середовище на атмосферне повітря матиме короточасний та локальний характер, викиди здійснюватимуться при роботі будівельних машин та механізмів, при здійсненні зварювальних робіт, земельних робіт, при фарбуванні металевих поверхонь, при функціонуванні планованих підприємств.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань Програми для, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації завдань та проєктів Програми як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси. Значного негативного впливу під час впровадженні діяльності на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

Таблиця 6.1

ПОЗНАЧЕННЯ	Пояснення
-2	Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.
-1	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
0	Немає впливу.
+ 1	Помірний позитивний вплив.
+ 2	Значний позитивний вплив.
(?)	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти довкілля, заплановану діяльність або з інших причин.
П/Нп	Прямий / Непрямий
ДС/ СС/КС	Довгостроковий (10-15 років) / Середньостроковий (3-5 років) / Короткостроковий (1 рік)
М/Р	Місцевий / Регіональний
К/С/ТрК	Кумулятивний / Синергічний / Транскордонний

Коротко-термінового впливу (1 рік) наразі не очікується. Середньо- та довгострокові наслідки будуть пов'язані з реалізацією рішень Програми. Тимчасові наслідки для довкілля - загальні впливи будівництва (під час будівництва головних та допоміжних об'єктів - земляні роботи, пил, викиди в атмосферу від транспортних засобів та ін). Постійні наслідки для довкілля – відсутні. До довготермінових наслідків відноситься планована діяльність підприємства та вторинні процеси пов'язані з нею.

Для оцінки сумарного впливу об'єктів функціонального призначення використана бальна оцінка. Кількість балів, які можуть отримати території певного функціонального призначення, при розробці проєктних рішень, залежить від низки факторів, які згадувались вище (особливості потенційного впливу, загальна площа територій, кількість об'єктів, їх місцезнаходження).

Бальна оцінка дозволяє зменшити можливі конфлікти природокористування шляхом оптимізації розташування об'єктів, що входять до територій різного функціонального призначення та можливого коригування їх площ та форми. Відтак, сумарна оцінка впливу на компоненти, що охороняються, не може бути однаковою для територій різних територій, та залежить від особливостей і стану компонентів навколишнього середовища та особливостей планувальних рішень. Результат такої оцінки наведено в таблиці 6.3.

Використання комплексної покомпонентної характеристики територій, в місцях пропонуваного розташування об'єктів одного функціонального призначення, та вирахування їх можливого впливу у відповідності з характеристиками об'єкту та місця його розташування є основою для вибору можливих альтернатив їх розміщення з точки зору упередження і мінімізації негативного впливу на довкілля. Таким чином відбувається візуалізація наслідків планувальних рішень у подальшому для громади, різних зацікавлених сторін.

Табл.6.3. Наслідки для довкілля планувальних рішень різного функціонального призначення на компоненти, що охороняються

Планувальні рішення за функціональним призначенням	Складова довкілля	Оцінка впливу	Характеристика впливу
Зелені насадження загального користування	Повітря	+2	Покращують стан атмосферного повітря.
	Вода	0	Зелені насадження допомагають фільтрувати дощову воду, видаляючи забруднювачі перед тим, як вода потрапить у водоносні горизонти або водні об'єкти.
	Ґрунти	+2	Коренева система рослин закріплює ґрунти, запобігаючи ерозії.
	Біорізноманіття	+1	Зелені насадження створюють середовище проживання для багатьох видів тварин та рослин.
	Соціально-економічне середовище	+1	Зелені насадження сприяють покращенню фізичного та психічного здоров'я населення, забезпечуючи місця для відпочинку, спорту та релаксації.
Зелені насадження спеціального призначення	Повітря	+2	Зелені насадження спеціального призначення можуть ефективно поглинати забруднювачі повітря, такі як пил, оксиди азоту, сірки та інші шкідливі речовини.
	Вода	+1	Діють як природні фільтри, очищаючи дощову воду від забруднювачів перед тим, як вона потрапить у водоносні горизонти.
	Ґрунти	+1	Спеціалізовані насадження, такі як лісосмуги, закріплюють ґрунти та запобігають їх ерозії, особливо в сільськогосподарських районах.
	Біорізноманіття	+1	Створюють місця проживання для багатьох видів рослин і тварин, сприяючи збереженню біорізноманіття.
	Соціально-економічне середовище	+1	Можуть знижувати витрати на охорону здоров'я, пов'язані з забрудненням повітря та води.

Території вулиць та доріг	Повітря	-2	Викиди вихлопних газів автомобілів, що містять оксиди азоту, вуглекислий газ, дрібнодисперсний пил та інші забруднювачі.
	Вода	-1	Дощова вода, яка стікає з доріг, може містити нафтопродукти, важкі метали, хімікати та інші забруднювачі, що потрапляють у водні об'єкти, забруднюючи їх.
	Ґрунти	-1	Дорожні поверхні та прилеглі зони можуть бути забруднені нафтовими продуктами, важкими металами та іншими шкідливими речовинами, що негативно впливає на якість ґрунтів.
	Біорізноманіття	-1	Дорожній рух може призводити до загибелі тварин, які перетинають дороги.
	Соціально-економічне середовище	+1	Дороги є критично важливими для економічного розвитку, забезпечуючи транспорт товарів та пасажирів, що сприяє зростанню економіки та покращенню доступу до послуг.
Території громадської забудови	Повітря	-1	Дороги є критично важливими для економічного розвитку, забезпечуючи транспорт товарів та пасажирів, що сприяє зростанню економіки та покращенню доступу до послуг.
	Вода	-2	Стічні води з громадських будівель та інфраструктури можуть забруднювати річки, озера та підземні води.
	Ґрунти	-1	Призводить до ущільнення та зміни ґрунтового покриву, зменшуючи його природну родючість та здатність до водопоглинання.
	Біорізноманіття	-1	Громадська забудова може призводити до втрати місць проживання для дикої природи.
	Соціально-економічне середовище	+1	Якість та доступність житла впливають на рівень життя населення. Наявність якісного житлового фонду знижує соціальну напругу та сприяє добробуту мешканців.
Території житлової садибної забудови	Повітря	-1	Використання твердого палива або старих систем опалення може призводити до викидів шкідливих речовин в атмосферу.
	Вода	-2	Житлова садибна забудова зазвичай включає великі ділянки землі, що може призводити до високого споживання води для поливу садів та газонів.
	Ґрунти	-1	Може призводити до ущільнення ґрунту, зменшуючи його природну родючість та здатність до водопоглинання.
	Біорізноманіття	-1	Розвиток садибної забудови часто відбувається за рахунок природних територій, що призводить до втрати середовищ проживання для дикої природи.
	Соціально-економічне середовище	+1	Садибна забудова забезпечує простір та комфортні умови проживання, що сприяє підвищенню якості життя мешканців.
Території під ріллею та перелогами	Повітря	-1	Під час обробки земель може відбуватися викид газів, таких як діоксид азоту (NO_2) та аміак (NH_3), особливо при використанні добрив та інших хімічних речовин.
	Вода	-1	Використання добрив та пестицидів під час сільськогосподарських робіт може спричиняти забруднення ґрунтів та водойм шкідливими хімічними речовинами, які потрапляють до водних екосистем через виведення підземних вод та дощових стічних вод.
	Ґрунти	-2	Використання хімічних добрив та пестицидів може спричиняти забруднення ґрунтів та зниження його якості.

	Біорізноманіття	-1	Зміна використання земель для сільського господарства може призводити до втрати природних середовищ, включаючи ліси та інші екосистеми.
	Соціально-економічне середовище	+1	Сільське господарство може бути важливим джерелом зайнятості та доходів для сільського населення, тому його стан має велике значення для соціально-економічного розвитку регіонів.
Території промислових підприємств	Повітря	-2	Викиди забруднюючих речовин, які використовуються промисловими підприємствами (оксид азоту, сірка, важкі метали тощо) та дрібнодисперсний пил, утворений під час виробництва, можуть призвести до забруднення повітря та утворення неприємних запахів. Також масове використання енергії з невідновлювальних джерел (вугілля, газ, нафта) може суттєво збільшити викиди парникових газів.
	Вода	-1	Стічна вода може містити нафтопродукти, важкі метали, хімікати та інші забруднювачі (в тому числі тверді), які забруднюють води під час потрапляння в них.
	Ґрунти	-1	Виливи нафтопродуктів, забруднення хімічними речовинами, що використовуються промисловими підприємствами, та важкі метали при потраплянні в ґрунт призводять до руйнації та деградації як самої структури ґрунту, так і гумусового шару. Також при постійному русі транспорту на території можливе ущільнення та механічне пошкодження ґрунту, а відсутність рослинності – до ерозії ґрунтів.
	Біорізноманіття	-1	Збільшення територій промислових об'єктів суттєво впливає на природні середовища існування, наприклад, на площу природних ареалів, зменшуючи їх та погіршуючи стан існуючих. Також збільшення парникових газів сприяє зміні клімату в негативному ключі.
	Соціально-економічне середовище	+1	Розширення та покращення територій промислових підприємств може покращити якість життя мешканців, надаючи робочі місця, забезпечуючи підтримку місцевого бізнесу, розвиваючи інфраструктуру та нові технології.
Території об'єктів природно-заповідного фонду, екологічної та Смарагдової мереж	Повітря	+2	Зелені насадження, що переставленні об'єктами ПЗФ покращують стан атмосферного повітря.
	Вода	0	Зелені насадження допомагають фільтрувати дощову воду, видаляючи забруднювачі перед тим, як вода потрапить у водоносні горизонти або водні об'єкти.
	Ґрунти	+2	Коренева система рослин закріплює ґрунти, запобігаючи ерозії.
	Біорізноманіття	+1	Зелені насадження створюють середовище проживання для багатьох видів тварин та рослин.
	Соціально-економічне середовище	+1	Зелені насадження сприяють покращенню фізичного та психічного здоров'я населення, забезпечуючи місця для відпочинку.

Серед основних ймовірних екологічних наслідків, пов'язаних з реалізацією Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік, наступні:

а) для довкілля:

- Атмосферне повітря – можливе забруднення від стаціонарних джерел (промислових та сільськогосподарських підприємств) та пересувних джерел (автомобільний та залізничний транспорт). Для покращення стану атмосферного повітря Програмою розглядається можливість зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за рахунок впровадження заходів по охороні атмосферного повітря, а також озеленення території громади;
 - Ґрунти – можливе забруднення, засмічення та порушення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових стічних вод, від поверхневих вод. Основними заходами Програми щодо недопущення та зниження ризику забруднення ґрунтів є покращення інфраструктури водозабезпечення та водовідведення населених пунктів громади;
 - Управління відходами – можливе забруднення і засмічення ґрунтів, забруднення ґрунтових вод та інше, в зв'язку з незадовільним рівнем централізованого вивезення та роздільного збирання відходів, з незадовільною організацією планової очистки по збору та своєчасному видаленню відходів. Основним напрямком роботи у сфері управління відходами залишається вирішення питання забезпечення повного збирання відходів для подальшої обробки (переробки) на спеціалізовані підприємства;
 - Водні ресурси – можливе забруднення водних об'єктів від неочищених господарсько-побутових стічних вод, від поверхневих вод. Основними заходами Програми щодо вирішення проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів є реконструкція, будівництво мереж водопостачання, водовідведення та каналізаційних очисних споруд;
 - Безпека життєдіяльності та Здоров'я населення – можливе навантаження на здоров'я населення від транспортної інфраструктури. Програмою передбачається провадження заходів з охорони атмосферного повітря від забруднення та захисту від шуму;
 - Флора, фауна та біорізноманіття – реалізація проєктних рішень щодо створення ландшафтно-рекреаційних зон матиме позитивні наслідки для збереження та збагачення біорізноманіття. Проєктними рішеннями передбачається формування зелених насаджень усіх категорій на території громади;
 - Надра – можливе порушення земельного покриву, у зв'язку з реалізацією рішень Програми;
 - Клімат – негативні наслідки планованої діяльності на клімат, а також вплив фізичних факторів впливу на найближчу житлову зону відсутні. Зміни клімату, що безпосередньо пов'язані з відсутністю активних масштабних впливів планованої діяльності (значних виділень теплоти, вологи) не відбудуться.
 - Ландшафт – негативні ендегенні та екзогенні процеси, явища природного та техногенного походження (тектонічні, сейсмічні, зсувні, селеві, зміни напруженого стану і властивостей порід, деформації земної поверхні) не передбачаються.
 - Матеріальні активи – передбачається впорядкування житлового фонду, збільшення комунальної території за рахунок виділення земель під організацію зон зелених насаджень тощо. Вплив оцінюється як позитивний;
 - Об'єкти культурної спадщини – пам'ятки архітектури, містобудування, науки і техніки, садово-паркового мистецтва, ландшафтні наявні. Негативний вплив не очікується.
- б) для територій з природоохоронним статусом – реалізація рішень Програми запланована за межами територій та об'єктів природно-заповідного фонду Екологічної та Смарагдової мереж, їх охоронних зон, земель природно-заповідного фонду України;

в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – відсутні.

Реалізація ДДП не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох завдань Програми має призвести до покращення екологічної ситуації на території ТГ.

Затвердження Програми, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у довгостроковий період буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація положень Програми буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення, що є важливим індикатором регіонального розвитку на середньостроковий та довгостроковий період.

До довгострокових наслідків відноситься питання забруднення атмосферного повітря, що склалися під впливом фізико-географічних умов басейну, насамперед кліматичних умов. Значного негативного впливу під час реалізації завдань та проєктів ДДП на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки, як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

На основі аналізів, представлених у попередніх розділах, та з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на регіональному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що можуть виявлятися в процесі впровадження завдань і проєктів запланованих Програмою. Термін «пом'якшення» відноситься до усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних впливів на навколишнє середовище, які можуть виникнути внаслідок впровадження ДДП. Заплановані завдання складаються з тих, що були визначені в процесі розроблення даної Програми рекомендацій що виникли в результаті виконання СЕО.

Реалізація ДДП «Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» потребує виконання великої кількості оперативних завдань, що стосуються шляхів розв'язання основних проблем ТГ та досягнення цілей Програми, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища населених пунктів на території громади.

Найбільш позитивними для довкілля та здоров'я населення мають стати завдання, пов'язані з поліпшенням екологічної ситуації на території Іларіонівської селищної ТГ. Програмою заплановані наступні оперативні завдання, що направлені на запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання ДДП:

- Будівництво, реконструкція, модернізація та капітальний ремонт об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури громади;
- Розвиток інфраструктури відпочинку та дозвілля в громаді. Поліпшення екологічного стану водойм і прилеглої території;
- Розвиток системи управління відходами;
- Раціональне використання та зберігання відходів виробництва та життєдіяльності;
- Проведення енергозберігаючих та енергоефективних заходів шляхом будівництва та реконструкції будівель комунальної власності, впровадження енергозберігаючих і енергоощадних технологій, використання альтернативних джерел енергії тощо.

Сукупність оперативних завдань Програми забезпечать сприятливі умови для досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища.

Виконання завдань передбачених Програмою сприятиме запобігання погіршенню екологічної ситуації та здоров'я населення, створюватиме сприятливі умови для відтворення природних ресурсів і як наслідок досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища, що є основою екологічної безпеки громади.

Основними складовими результативності у сфері охорони навколишнього природного середовища є:

- поліпшення екологічної ситуації на території громади;
- зниження рівня антропогенного навантаження на довкілля;
- забезпечення раціонального природокористування;
- покращення якості води природних джерел;
- озеленення населених пунктів;
- забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, видалення, знешкодження і захоронення відходів;
- запровадження системи роздільного збирання побутових відходів з метою використання відходів у якості вторинної сировини;
- модернізації інфраструктури громади;
- здійснення заходів пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, капітальним та поточним ремонтом в сфері ЖКГ;

- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт систем водопровідних та каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд;
- впровадження енергозберігаючих заходів;
- продовження впровадження заходів плану дій сталого енергетичного розвитку громади;
- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та організації ліквідації їх наслідків;
- залучення громадськості до прийняття рішень з питань охорони навколишнього природного середовища;
- проведення просвітницької роботи та формування проєкологічного мислення населення;
- створення умов для стабілізації чисельності населення, народжуваності та зростання середньої тривалості життя та зменшення рівня міграції.

Заходи щодо охорони атмосферного повітря, як життєво-важливого компоненту навколишнього природного середовища.

1. Суб'єкти господарської діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та діяльність яких пов'язана з впливом фізичних та біологічних факторів на його стан, зобов'язані:

- ✓ отримати дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
- ✓ своєчасно і в повному обсязі сплачувати екологічний податок;
- ✓ вживати заходи щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- ✓ здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік.

2. Дотримання заборони на будівництво та введення в експлуатацію нових і реконструйованих підприємств та інших об'єктів, які не відповідають встановленим законодавством вимогам про охорону атмосферного повітря.

3. Проведення реконструкції, модернізації обладнання об'єктів водопостачання шляхом впровадження новітніх енергоефективних технологій.

4. Встановлення та подальше дотримання санітарно-захисних зон всіх об'єктів, приміщень та ділянок (згідно з ДСП 173-96) з метою забезпечення оптимальних умов життєдіяльності людини в районах житлової забудови, особливу увагу звертаючи на озеленення спеціального призначення та їх охорону із врахуванням пило-, газо- та димостійкості рослин.

5. Реалізація заходів щодо зменшення та відвернення забруднення атмосферного повітря викидами транспортних та інших пересувних засобів і установок та впливу їх фізичних факторів:

- використання якісних паливно-мастильних матеріалів і переведення транспортних та інших пересувних засобів і установок на менш токсичні види палива;
- створення системи зелених насаджень санітарно-захисних зон;
- раціональне планування та забудова території.

6. Вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, переробкою усіх видів відходів для запобігання утворенню токсичного звалищного газу виконуючи вимоги Закону України «Про управління відходами», Національної стратегії управління відходами та Регіональним планом управління відходами.

Заходи щодо охорони водних ресурсів, як життєво-важливого компоненту навколишнього природного середовища.

1. Організувати обмеження, тимчасової заборони (зупинення) в установленому порядку функціонування систем питного водопостачання, які не забезпечують нормативної якості питної води, а також діяльності, що негативно впливає на якість питної води.

2. Організувати екологічно безпечне водовідведення поверхневих (дощових і талих) стічних вод із використанням сучасних очисних споруд (Згідно з п.11.1.1, 11.1.21 ДБН В.2.2-12:2018 «Планування і забудова територій» і п. 5.8 ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди»).

3. Рекомендується при будівництві очисних споруд зменшувати викиди в атмосферне повітря забруднювальних газів (NH_3 , H_2S) (відповідно до вимог ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування»).

4. Дотримання встановлених розмірів санітарно-захисних зон від каналізаційних очисних споруд, прописаних в додатку 3 ДБН В.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».

5. Забезпечення раціонального використання вод (економія води, заборона використання питної води для промислових цілей).

6. Дотримання обмежень у використанні земель в межах водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, пляжних зон;

7. Створення спеціалізованих служб по догляду за річками, прибережними захисними смугами, гідротехнічними спорудами та підтриманню їх у належному стані;

8. Впровадження ґрунтозахисної системи землеробства з контурно-меліоративною організацією території водозбору;

9. Здійснення агротехнічних, агролісомеліоративних та гідротехнічних протиерозійних заходів, а також створення для організованого відводу поверхневого стоку відповідних споруд (водостоки, перепуски, акведуки тощо) під час будівництва і експлуатації шляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій;

10. Запобігання евтрофікації та забрудненню водних об'єктів нітратами.

Заходи щодо охорони ґрунтів та земельних ресурсів, як основного національного багатства Українського народу.

1. Реалізація заходів щодо зменшення скидів – організаційні заходи щодо діяльності підприємств та нагляд за обладнанням, встановлення сучасного фільтрового обладнання, технологічні заходи влаштування модернізованого обладнання.

2. Вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, переробкою відходів для запобігання подальшої міграції поліутантів.

3. Благоустрій існуючих зелених насаджень та створення нових зон озеленення.

4. Раціональне використання та охорона земель шляхом заміни їхнього функціонального призначення для більш ефективного їх використання.

5. Застосування природоохоронних заходів, направлених на збереження родючого шару ґрунту при освоєнні вільних територій.

6. Запровадження системи постійного екологічного моніторингу за фізико-хімічним станом ґрунтів.

Заходи щодо захисту від акустичного забруднення.

1. Забезпечити ефективне застосування організаційно-технічних та/або лікувально-профілактичних заходів для дотримання допустимих рівнів шуму (за умов підтвердження перевищення рівнів шуму за результатами замірів).

2. Дотримання нормативних відстаней від трас автомобільних доріг для забезпечення гігієнічних нормативів якості атмосферного повітря та дозволених рівнів шуму: для доріг державного та місцевого значення – не менше 100 м від бровки земляного

полотна до житлової забудови та садівницьких товариств; для доріг IV категорії – 50 м від бровки земляного полотна (у відповідності до вимог ДСП 173-96, пункт 5.25).

3. Санітарне та протишумове озеленення: для захисту від шуму та загазованості вздовж доріг необхідно передбачити смуги зелених насаджень шириною не менше 10 м із поточним доглядом за зеленими насадженнями загального користування.

Ліквідація зон екологічного ризику, забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя

1. Налагодження ефективної системи санітарного очищення території, організація системи ведення постійного моніторингу за станом всіх складових навколишнього природного середовища.

2. Реконструкція, будівництво, забезпечення подальшої модернізації водопровідних систем;

3. Функціональне планування території з дотриманням нормативних санітарно-захисних зон від нових об'єктів.

Збереження біологічного різноманіття, охорона ландшафтів, розвиток екологічної мережі

1. Забезпечити максимальне збереження існуючих ландшафтів природних екосистем при освоєнні вільних від забудови територій.

2. При створенні озелених територій різного функціонального призначення, враховувати необхідність та можливість створення біологічного різноманіття видів, рослинних угруповань, тваринних комплексів, ландшафтів.

Заходи щодо охорони об'єктів природно-заповідного фонду, екологічної та Смарагдової мережі

1. Забезпечити здійснення протипожежних заходів, облаштування протипожежних розривів від об'єкту ПЗФ відповідно до вимог законодавства;

2. Дотримання режим охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

3. Збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

4. Відновлення порушених природних оселищ та оселищ виду;

5. Підтримання сприятливого статусу збереження природних оселищ та видів фауни і флори та управління ними відповідно до екологічних потреб та здійснення необхідних заходів;

6. Здійснення оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на території Смарагдової мережі;

7. Проведення моніторингу стану збереження природних оселищ, видів флори та фауни;

8. Встановлення заборон і обмежень на провадження господарської діяльності, інших втручань у природне середовище і ландшафти в межах території Смарагдової мережі, якщо така діяльність може мати негативний вплив на ці території;

9. Встановлення заборон на знищення, відлов, погіршення умов проживання видів фауни;

10. Встановлення заборон на використання природних ресурсів, порушення стану та умов місцезростання видів флори;

11. Сприяння освіті та просвіті щодо цінності територій Смарагдової мережі, природних оселищ та видів фауни і флори;

12. Врахування цілей збереження територій Смарагдової мережі, досягнення сприятливого статусу збереження природного оселища та сприятливого статусу збереження виду при розробленні нормативно-правових актів та прийнятті рішень органами влади та органами місцевого самоврядування;

13. Здійснення інших заходів, спрямованих на збереження природних оселищ та

видів фауни і флори.

Охорона і раціональне використання природних тваринних ресурсів

1. Забезпечення охорони рослинного та тваринного світу.

Для забезпечення нормативного стану навколишнього середовища та обмеження негативного впливу запропонованих Програмою до розміщення проєктних об'єктів також передбачено комплекс заходів, що включає:

Ресурсозберігаючі заходи

- раціональне використання території;
- дотримання пропозицій щодо планувальної структури території.

Відновлювальні заходи

- створення нових територій зелених насаджень різного призначення.
- улаштування озелених територій спеціального призначення та висадка дерев і чагарників.

Компенсаційні заходи

- сплата компенсаційних стягнень (екологічний податок) за викиди забруднюючих речовин, за вивіз та обробку виробничих та побутових відходів, плата за спеціальне водокористування;
- в разі знесення зелених насаджень компенсується створенням рівновеликих (або більших за об'ємом) та рівноцінних нових насаджень у місцях, визначених відповідними державними органами.

Охоронні заходи

Охоронні заходи містять, проведення багаторічного (постійного) моніторингу навколишнього природного середовища в зоні розміщення проєктованих об'єктів з узагальненням результатів та із подальшим впровадженням заходів по обмеженню та недопущенню негативного впливу господарської діяльності на навколишнє природне середовище та здоров'я населення.

Адміністративні заходи:

Також пропонується низка заходів адміністративного характеру, які сприятимуть впровадженню ДДП (проєкту генерального плану). Під час процесу стратегічної екологічної оцінки ДДП на етапі збору даних та аналізу поточної ситуації було визначено необхідність проведення наступних заходів:

- для забезпечення ефективної роботи органів місцевого самоврядування, органів охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я при прийнятті обґрунтованих рішень слід здійснювати розвиток системи моніторингу якості повітря в сельбищній зоні населеного пункту, з організацією стаціонарних постів та пунктів контролю в межах житлової та рекреаційної зон, та в зоні впливу промислових підприємств на межі СЗЗ;
- здійснювати моніторинг якості питної води з децентралізованих джерел водопостачання на ділянках садибної забудови, що не охоплені системою централізованого водопостачання до моменту будівництва централізованого водопостачання на всій території житлової забудови;
- здійснювати моніторинг якості води у водоймах, зокрема у місцях водокористування населенням (пляж) за хімічними та бактеріологічними показниками; після будівництва системи дощової каналізації з очисними спорудами доцільним є створення моніторингу стану поверхневих вод у місцях випуску зливових вод після очисних споруд, з метою контролю якості систем очищення;

- здійснювати моніторинг виконання заходів з санітарного очищення території населеного пункту та управління відходами;
- здійснювати моніторинг фізичних факторів впливу на навколишнє середовище та здоров'я населення в межах сельбищної зони: зокрема вимірювання рівнів акустичного впливу на території житлової забудови на ділянках високої інтенсивності транспортного руху (магістральні вулиці);
- дотримання порядку, визначеного чинним законодавством України, під час вилучення/переведення земель сільськогосподарського призначення, до інших видів цільового призначення згідно містобудівної документації;
- вивчення ресурсів фінансування для інвестування в природоохоронні заходи.

Реалізація рішень Програми та реалізація рекомендованих природоохоронних заходів потребуватиме значних інвестицій. Цього можна досягти шляхом оптимізації місцевого бюджету, участі бізнесу, залучення коштів з державного екологічного фонду, інвестицій державних та міжнародних фінансових установ, коштів благодійних міжнародних фондів з охорони довкілля.

Виконання заходів, передбачених Програми, матиме позитивний вплив на всі складові навколишнього середовища, зокрема здоров'я населення, покращення загального екологічного стану території населеного пункту.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

8.1. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися

В процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік будуть розглянуті наступні альтернативи:

Альтернатива 1: «Нульовий сценарій» – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження зазначеного документа державного планування. Оцінка вказаних альтернативних варіантів відображатиметься звіті про СЕО.

Альтернатива 2: «Базовий сценарій» – є відмова від деяких завдань Програми. Дана альтернатива є недоцільною, тому що всі завдання та заходи Програми спрямовані на економічний та соціальний розвиток громади, у тому числі на покращення навколишнього природного середовища, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я.

Альтернатива 3: «Оптимістичний сценарій» – цей сценарій передбачає впровадження рішень запропонованих Програмою.

Таблиця 8.1

№	Альтернатива	Ключові складові альтернативи	Ключові переваги та недоліки	Обрана альтернатива та її обґрунтування
1	Нульова альтернатива	Продовження існуючої ситуації	Переваги Не порушується існуюча соціально-економічна структура громади Недоліки Незабезпеченість населення життєво-необхідними послугами (водопостачання, водовідведення, очищення стічних вод, обробка відходів). Подальше забруднення території громади побутовими відходами. Ризики захворювань населення, можливість поширення захворювань, у тому числі екологообумовлених.	Рекомендується обрати Альтернативу 3, оскільки вона сприяє: 1) залученню інвестицій (планування інвестиційно-привабливих територій) та збільшенню надходжень до бюджету громади; 2) соціально-економічному розвитку населених пунктів (створення нових робочих місць, розвиток інфраструктури, покращення умов життя мешканців, доступ до освіти, охорони здоров'я, культурних та розважальних послуг, а також розвиток інфраструктури для підтримки соціального благополуччя); 3) оптимізації використання земельних ділянок, забезпечення ефективного планування та розподіл ресурсів, а також створення нових можливостей для розвитку інфраструктури та житлових зон, що в свою чергу сприятиме загальному розвитку Іларіонівської селищної ТГ та підвищенню якості життя її мешканців.
2	Базовий сценарій	Відмова від деяких завдань Програми.	Переваги Скорочення певних заходів Програми дозволить оперативно вирішувати питання з їх впровадження та слідкувати за наслідками їх впровадження. Недоліки Не повне вирішення питань Іларіонівської селищної ТГ за рахунок скорочення заходів і рішень.	Обрана альтернатива реалізує цілі та завдання: 1) Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2025 рік, зокрема цілей гарантування безпечної життєдіяльності мешканців громади, підвищення якості освіти, покращання матеріально-технічної бази підприємств та закладів комунальної власності громади; розвитку культури, збереження національних традицій культурної спадщини; залучення інвестицій в економіку громади; зменшення рівня забруднення навколишнього природного середовища. 2) Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки, зокрема в поліпшенні санітарно-екологічного стану, охорону водних ресурсів,
3	Оптимістичний сценарій	Впровадження всіх заходів передбачених Програмою	Переваги Повне охоплення всіх галузей та напрямків визначених Програмою. Підтримка, визначених Програмою, всіх сфер. Забезпечення населення якісними послугами з охорони здоров'я, вдосконалення мереж водовідведення. Підтримка агропромислового та промислового комплексів, забезпечення охорони навколишнього середовища та інш. Забезпечення роздільного збирання побутових відходів. Недоліки Порушення існуючої соціальної/економічної діяльності під час будівництва, шумове навантаження. Тимчасове збільшення кількості побутових відходів при будівництві нових та реконструкції існуючих об'єктів.	

				атмосферного повітря, раціонального використання і зберігання промислових та побутових відходів, охорону земельних ресурсів та забезпечення здорових умов проживання населення.
--	--	--	--	---

8.2 Ускладнення, що виникли в процесі проведення СЕО

- відсутність офіційних статистичних даних про стан довкілля та здоров'я населення на рівні територіальної громади, що пов'язано з військовою агресією російської федерації;

- відсутність рекомендацій щодо вибору методів аналізу відповідно стадії ДДП;

- відсутність методики, що дозволяють здійснювати довгострокові прогнози впливу на довкілля;

- відсутність актуальних даних характеристики сучасного стану складових навколишнього природного середовища, біорізноманіття, інвентаризації природних ресурсів та особливо моніторингу довкілля безпосередньо для території громади, що розглядається у відкритому доступі;

- відсутність у відкритому доступі текстових та графічних даних щодо моніторингу проявів екзогенних та ендегенних геологічних процесів.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік спрямована на дотримання високих екологічних стандартів. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від завдань та проєктів ДДП вказує на те, що реалізація Програми позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття та рекреаційні зони.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення

Моніторинг довкілля – комплексна науково-інформаційна система регламентованих періодичних безперервних спостережень, оцінки та прогнозу змін стану навколишнього природного середовища з метою виявлення негативних змін і вироблення рекомендацій з їх усунення або послаблення.

В основі моніторингової оцінки лежить система кількісних і якісних індикаторів, що характеризують повноту та ефективність реалізованих рішень та який вплив це справляє на систему управління.

Екологічний моніторинг довкілля є сучасною формою реалізації процесів екологічної діяльності за допомогою засобів інформатизації забезпечує регулярну оцінку і прогнозування стану середовища життєдіяльності суспільства та умов функціонування екосистеми для прийняття управлінських рішень щодо екологічної безпеки, збереження природного середовища та раціонального природокористування.

Згідно п.1 статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Основні вимоги організації та здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення визначені «Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1272.

Заходи, що передбачені для здійснення моніторингу, розробляються у процесі стратегічної екологічної оцінки (СЕО) проєкту документа державного планування та затверджується органом місцевого самоврядування – Яворницькою селищною радою Синельниківського району Дніпропетровської області, яка затвердила документ державного планування.

Таблиця 9.1 Моніторинг наслідків виконання ДДП «Програма соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Сфера впливу	Індикатори наслідків	Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про СЕО наслідків виконання проєкту МД	Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проєкту МД	Зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання	Методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати	Періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями	Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків проєкту МД, не передбачених звітом про СЕО
Забруднення атмосферного повітря	Обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел викидів, тон/рік;	53752,0	53752,0	Складання звіту щодо якості атмосферного повітря	Вимірювальний – застосування даних станцій моніторингу повітря	Щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою вимірювань
	Динаміка показників фактичної якості атмосферного повітря (а саме, фактичних фонових концентрацій за забруднюючими речовинами) за період реалізації МД у порівнянні до базового (початкового) періоду (за результатами здійснення моніторингу атмосферного повітря), частка ГДК;	Гранично допустимого забруднення – 50 ГДК, 0,005 ОБРВ, згідно Наказу №336 від 21.11.1997 року Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження списків і введення в дію гігієнічних регламентів (ГДК та ОБРНВ) у повітрі робочої зони, атмосферному повітрі населених місць та (ОДР) у воді водоймищ»	Гранично допустимого забруднення – 50 ГДК, 0,005 ОБРВ, згідно Наказу №336 від 21.11.1997 року Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження списків і введення в дію гігієнічних регламентів (ГДК та ОБРНВ) у повітрі робочої зони, атмосферному повітрі населених місць та (ОДР) у воді водоймищ»	Дослідження середніх концентрацій забруднюючих речовин (завислі речовини, формальдегід, діоксид азоту)	Вимірювальний – застосування даних станцій моніторингу повітря	Щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою вимірювань
Водні ресурси	Забезпечення	- Будівництво	- Довжина водопровідної	Проведення	Вимірювальний –	Раз на рік	Використання

	населення громади якісною питною водою.	криниць (каптажний водозабір) для використання у якості резервного водопостачання технічної води в селищі Яворницькому, Шахтарське, Добричі, Сад, Привільне, селах Дерезувате, Дороге, Старолозуватка. - Будівництво водопровідної мережі до селища Яворницьке Синельниківського району Дніпропетровської області.	мережі . - Зниження частоти та масштабів підтоплень. - Покращення екологічних показників води (чистота води, зменшення забруднення).	санітарно-хімічних та бактеріологічних досліджень питної води населених пунктів акредитованих хімікобактеріологічних лабораторій	застосування даних пунктів спостереження		геоінформаційних систем, а також за допомогою вимірювань. Дослідження показників епідеміологічної безпеки, згідно вимог ДСанПіну 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»
	Скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти у розрахунку на одну особу, що проживає м³/рік;	0,7	0,7	Складання звіту щодо якості стічних вод	Вимірювальний – застосування даних пунктів спостереження	Щоквартально	За допомогою вимірювань. Вимоги до ступенів очищення поверхневого стоку у разі використання його на технологічні потреби підприємства: за нафтопродуктами – 10-20 мг/л, завислими речовинами – 20-50 мг/л; при скиданні у водоймище нафтопродуктів – 0,3-0,05 мг/л; завислих речовин до 5 мг/л
Збереження біорізноманіття	Частка ділянок по створенню рекреаційних зон,	-	-	Натурні обстеження	За джерелами інформації - вимір площі зелених	Щорічно	Використання геоінформаційних

	що мають необхідний рівень ландшафтного упорядкування та благоустрою, га/% від загальної площі території;				насаджень за допомогою Google Earth або іншого ресурсу		систем, а також за допомогою натурних обстежень
	загальна площа природно-заповідних територій в абсолютній та відносній («відсоток заповідності») кількості, га/% від загальної площі території.	0,06 %	0,06 %	Натурні обстеження	Розрахунковий – Використання статистичних даних	Щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень
	порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару	0	0	Здійснення інженерно-геологічних вишукувань	Органолептичним – зоровим методом та за джерелами інформації - Google Earth або іншого ресурсу	Щорічно	За допомогою натурних обстежень
Підвищення ефективності системи управління відходами	- обсяги утворення накопичення та оброблення ТПВ;	14 тис.м ³	14 тис.м ³	Складання звіту про утворення та управління відходами об'єкту	Розрахунковий – Використання статистичних даних	Щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень
	Збільшення кількості утворюваних відходів (всього)	-	-	Складання звіту про утворення та управління відходами об'єкту	Розрахунковий – Використання статистичних даних	Щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень
	Обсяг утворення побутових відходів одним мешканцем, тонн/рік;	0,3	0,3	Складання звіту про утворення та управління відходами об'єкту	Розрахунковий – Використання статистичних даних	Щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень
	Рекультивация наявних місць	1	1	Натурні обстеження	Розрахунковий – та зоровий метод	щорічно	Розробка систем візуалізації даних, які дозволяють представляти

	видалення побутових відходів, одиниць						інформацію у зручній формі, такі як діаграми, графіки та інші візуальні засоби для зручного моніторингу та аналізу
Соціально-економічні аспекти	Розвиток мереж та споруд системи місцевого водовідведення, км/рік; споруд/рік;	3 споруди	3 споруди	Встановлення датчиків та сенсорів для вимірювання різних параметрів води	Розрахунковий – та зоровий метод	щорічно	Використання систем відслідковування якості води, які дозволяють виявляти забруднення та інші проблеми з якістю води в системі
	Розвиток мереж та споруд системи місцевого водопостачання, км/рік; споруд/рік;	3 споруди	3 споруди	Встановлення датчиків та сенсорів для вимірювання різних параметрів води	Розрахунковий – та зоровий метод	щорічно	Використання систем відслідковування якості води, які дозволяють виявляти забруднення та інші проблеми з якістю води в системі
	Розвиток мереж та споруд системи дощової каналізації, км/рік; споруд/рік;	Ливневі каналізаційні мережі із впровадженням комплексного підходу на 1 ділянці	Ливневі каналізаційні мережі із впровадженням комплексного підходу на 1 ділянці	Моніторинг тиску та потоку	Розрахунковий – та зоровий метод	щорічно	Регулярні візуальні огляди мережі та споруд системи дощової каналізації дозволяють виявляти ознаки пошкоджень, засмічення або будь-яких інших проблем
	Питома вага відновлюваних джерел у загальному обсязі відпуску електричної енергії, %;	50% у разі застосування альтернативного виду електропостачання	50% разі застосування альтернативного виду електропостачання	Системи відстеження та моніторинг у даних	Розрахунковий – використання статистичних даних	щорічно	Розробка систем візуалізації даних, які дозволяють представляти інформацію у зручній формі, такі як діаграми, графіки та інші візуальні засоби для зручного моніторингу та аналізу
	- питома вага відновлюваних джерел у загальному обсязі відпуску теплової енергії, %;	50% у разі застосування альтернативного виду електропостачання	50% у разі застосування альтернативного виду електропостачання	Системи відстеження та моніторинг у даних	Розрахунковий – використання статистичних даних	щорічно	Розробка систем візуалізації даних, які дозволяють представляти інформацію у зручній формі, такі як діаграми, графіки та інші візуальні засоби для зручного моніторингу та аналізу

							моніторингу та аналізу
	Площа створених зелених насаджень спеціального призначення (шумозахисне озеленення, озеленення санітарно-захисних зон), га;	-	-	Натурні обстеження	За джерелами інформації - вимір площі зелених насаджень за допомогою Google Earth або іншого ресурсу	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень
	будівництво вулично-дорожньої мережі, км/рік;	-	-	Натурні обстеження	Візуальні огляди дорожніх покриттів, виявляючи видимі дефекти, такі як тріщини, ями, виїмки, осідання та інші пошкодження.	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень
	Кількість санітарно-курортних і оздоровчих закладів, одиниць;	-	-	Натурні обстеження	Візуальний огляд: Перевірка наявності видимих пошкоджень, таких як тріщини, корозія, механічні пошкодження та інші дефекти.	щорічно	Використання візуальних методів, а також за допомогою натурних обстежень
	Кількість організацій, які виконують наукові і науково-технічні роботи, одиниць;	-	-	Натурні обстеження	Візуальний огляд: Перевірка наявності видимих пошкоджень, таких як тріщини, корозія, механічні пошкодження та інші дефекти.	щорічно	Використання візуальних методів, а також за допомогою натурних обстежень
	Кількість нових об'єктів комунальної інфраструктури, введених в експлуатацію, одиниць;	до 10	до 10	Натурні обстеження	Візуальний огляд: Перевірка наявності видимих пошкоджень, таких як тріщини, корозія, механічні пошкодження та інші дефекти.	щорічно	Використання візуальних методів, а також за допомогою натурних обстежень
	Кількість закладів дошкільної освіти,	0	0	Натурні обстеження	Візуальний огляд: Перевірка наявності	щорічно	Використання візуальних методів, а також за

	одиниць;				видимих пошкоджень, таких як тріщини, корозія, механічні пошкодження та інші дефекти.		допомогою натурних обстежень
	Кількість закладів загальної середньої та вищої освіти, одиниць	0	0	Натурні обстеження	Візуальний огляд: Перевірка наявності видимих пошкоджень, таких як тріщини, корозія, механічні пошкодження та інші дефекти.	щорічно	Використання візуальних методів, а також за допомогою натурних обстежень
	Кількість закладів охорони здоров'я	0	0	Натурні обстеження	Візуальний огляд: Перевірка наявності видимих пошкоджень, таких як тріщини, корозія, механічні пошкодження та інші дефекти.	щорічно	Використання візуальних методів, а також за допомогою натурних обстежень
Здоров'я населення	Збільшення шумового впливу	45-55 ДБА	45-55 ДБА	Здійснення інструментального дослідження рівнів шуму та вібрації	Вимірювальний – застосування шумоміру	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою вимірювань

Моніторинг - це система постійного спостереження за явищами і процесами, що проходять в навколишньому середовищі і суспільстві, результати якого слугують для обґрунтування управлінських рішень. Моніторинг здійснює замовник документу державного планування. Замовником визначені основні засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, а саме: проведення натурних обстежень, складання протоколів вимірювань вібрації, протоколів проведення дослідження еквівалентного рівня звуку та рівнів звукового тиску в октавних смугах частот, протоколів вимірювань вмісту забруднюючих речовин в атмосферному повітрі населених місць, протоколів дослідження проб води, розробка стратегії сталого розвитку Яворницької селищної ради.

Організація моніторингу з використанням геоінформаційних систем (далі ГІС)

Ефективним інструментом систематизації та контролю результатів заходів, що передбачаються для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування є організація моніторингу з використанням геоінформаційної системи.

Головними принципами моніторингу є:

- системність;
- тривалість та одноманітність контролювання з використанням відносно великого комплексу методів.

Застосування різних критеріїв оцінювання якості довкілля має ґрунтуватися на перевазі вимог того методу, чиї критерії жорсткіше.

У результаті всіх вжитих заходів має бути побудована карта організації пунктів моніторингу на території, що підлягає детальному плануванню, та суміжних територій, що зазнають впливу.

Вибирання цінних показників (забруднюючих речовин тощо) у складниках довкілля здійснюють з урахуванням специфіки об'єкту або території, нормативно-методичних документів, даних раніше проведених досліджень, статистичних даних, галузевих стандартів тощо.

На етапі відбирання проб ґрунтів, води, повітря тощо та під час вимірювання рівнів шумового й світлового забруднення здійснити координатну прив'язку в спосіб фіксації місця розташування з використанням GPS-приймачів.

Для координатної прив'язки використовують систему координат – WGS-84 з одиницею вимірювання десятковий градус.

Координати місць відбирання проб зазначають у польовій та супровідній документації з розрядністю до 5-го десяткового знаку включно.

Для узагальнення картографічної інформації та створення тематичних карт обов'язковим є використання геоінформаційних систем та формування наборів векторних карт у вигляді файлів геопросторової інформації в поширених форматах даних (ESRI Shape, GeoPackage, Spatialite, GeoJSON тощо).

Основні етапи моніторингу з використанням ГІС:

- збирання вхідного матеріалу; вибирання чи створення геоінформаційної електронної карти;
- наповнення електронної карти картографічною та атрибутивною інформацією польових досліджень;
- ГІС-аналіз екологічної ситуації;
- візуалізація вхідних даних та результатів.

10.Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки ДДП «Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» виявлено відсутність ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, що в першу чергу пов'язано із відсутністю проєктування, будування чи функціонування потужних матеріальних об'єктів виробничого призначення та віддаленості дислокації проєктної території від державних кордонів.

11.Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію

У процесі проведення стратегічної екологічної оцінки ДДП «Програми соціально-економічного та культурного розвитку Яворницької селищної ради на 2026 рік» було окреслено першочергову пріоритетність утвердження екологічної безпеки та захисту навколишнього природного середовища, що, у свою чергу, слугують гарантіями високого рівня безпеки, покращення стану здоров'я населення та екологічної ситуації території. Проектом документу державного планування враховані наявні проблеми території і запропонована найбільш екологічно доцільна та економічно вигідна його територіальна організація та подальший сталий розвиток.

Програма визначає сукупність взаємоузгоджених завдань і заходів, що будуть реалізовуватися місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями щодо вирішення нагальних проблем та досягнення стратегічних цілей розвитку громади у 2026 році.

З метою забезпечення цілісності системи планування регіонального розвитку Програма враховує положення програмних документів, які діють на державному, регіональному рівнях та екосистемний підхід, удосконалення системи інтегрованого екологічного управління та врахування екологічної складової під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

- підвищення рівня безпеки в громаді, у т. ч. шляхом будівництва, реконструкції та модернізації об'єктів комунальної власності з урахуванням принципів безпеки, доступності, безбар'єрності та екологічних норм;
- підтримка промислових підприємств та підприємств інших форм власності;
- розвиток бізнес-середовища шляхом підтримки підприємництва, подальшої популяризації підприємництва серед молоді;
- проведення інвентаризації земель громади;
- встановлення межі громади (адміністративно-територіального утворення).;
- забезпечення надання медичної допомоги на основі загальнодержавних стандартів та клінічних протоколів лікування;
- зміцнення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, покращення умов перебування хворих та медичного персоналу, оновлення основних фондів, придбання медичного обладнання;
- забезпечення реалізації заходів Програми соціального захисту населення громади;
- забезпечення, збереження мережі закладів культури, поліпшення умов її функціонування;
- забезпечення належного утримання та експлуатації доріг на території громади;
- проведення капітального та поточного ремонту доріг комунальної власності та об'єктів дорожньої інфраструктури;
- поліпшення стану водопровідно-каналізаційних об'єктів;
- забезпеченість та підвищення якості питної води;
- підвищення енергоефективності комунальних будівель та інш.

В Програмі визначаються основні умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, в тому числі щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля.

Затвердження Програми, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у короткостроковий період (1-3 роки) буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація положень Програми буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення, що є важливим індикатором регіонального розвитку на середньостроковий та довгостроковий період. У разі продовження розпочатої роботи вплив не буде відрізнятися від короткострокового.

У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

З метою реалізації заходів Програми заплановано будівництво, розширення та реконструкцію об'єктів планованої діяльності та передбачається розробка низки проєктів, серед яких можуть бути проєкти, які відповідно до пунктів 8, 18 частини другої та пунктів 4, 5, 10, 11, 13 частини третьої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

12. Перелік виконавців звіту про стратегічну екологічну оцінку

№ з/п	Прізвище, ім'я, по- батькові	Кваліфікація	Підпис
1	Євген СИРОТЕНКО	Еколог, Організатор управління	
2	Олена БОЖКО	Магістр екологічної безпеки	